

Cēsu Centrālā
BIBLIOTĒKA

CĒSU CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS

PĀRSKATS

**PAR NOVADA
PUBLISKO BIBLIOTĒKU
DARBU 2023. GADĀ**

SATURS

KOPSAVILKUMS.....	5
Darba prioritātes	5
1. VISPĀRĪGS NOVADA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS	9
Bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums	9
Ārējie apkalpošanas punkti (ĀAP)	9
Klientu apkalpošanas centri pagastu bibliotēkās (KAC)	10
Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā	10
Bibliotēku akreditācija.....	11
2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS	11
3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS.....	12
Bibliotēku pārvietošana uz citām telpām.....	12
Iekārtas, aprīkojums	13
4. PERSONĀLS	14
Darbinieku skaits un izglītība	14
Apbalvojumi	17
Finansējums personāla pilnveidei.....	17
5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA	20
Pamatrādītāji	20
Bibliomāts	21
E-grāmatu bibliotēka.....	22
Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā.....	22
Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām	23
Elektroniskais katalogs kā pakalpojums	25
Autorizētie lietotāji	28
Iekšzemes SBA	29
Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā.....	29
6. KRĀJUMS.....	31
Krājuma komplektēšanas politika un organizācija	31
Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums	31
Rekatalogizācija.....	33
Krājuma pārbaudes (inventarizācijas)	33
Krājuma rādītāji	34

CCB pieejamo datubāzu izmantojums.....	35
Darbs ar parādniekiem CCB	36
7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM	37
Pasākumi dažādām vecuma grupām	39
Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums.....	50
Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā	51
Vidzemes novada Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konference	52
8. NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS	55
Darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes	55
Krājums.....	55
Resursu digitalizācija.....	60
Bibliogrāfiskais darbs	61
Novadpētniecības darba popularizēšana.....	64
Sadarbība	73
Galvenie secinājumi un nākotnes prognozes	76
9. PROJEKTI.....	78
10. PUBLICITĀTE UN PASĀKUMI	78
11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS	88
12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS	89
PIELIKUMI	94
Pielikums Nr.1	94
Pielikums Nr.2	124

CĒSU CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS PĀRSKATS PAR DARBU NOVADA PUBLISKAJĀS BIBLIOTĒKĀS 2023. GADĀ

Pārskatā ir sniegtas ziņas par svarīgākajiem darba rādītājiem un notikumiem Cēsu Centrālajā bibliotēkā un Cēsu novada publiskajās bibliotēkās.

Saīsinājumi:

ATR – administratīvi teritoriālā reforma;

ĀAP – ārējās apkalpošanas punkts;

CCB – Cēsu Centrālā bibliotēka;

ESIP – Eiropas Savienības informācijas punkts;

KAC – klientu apkalpošanas centrs;

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka;

LNRB – Latvijas Neredzīgo bibliotēka;

PSV – pakalpojumu sniegšanas vieta;

VKKF – Valsts kultūrkapitāla fonds.

Pārskatu sagatavoja CCB darbinieki:

Direktore **Natālija Krama**;

Direktores vietniece **Skaidrīte Daņilēviča**;

Metodiskā darba vadītāja **Zaiga Eglīte**;

Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja **Lāsma Vasmane-Mašina**;

Pieaugušo apkalpošanas nodaļas vadītāja **Gita Hofmane**;

Novadpētniecības bibliogrāfes **Elīna Riemere un Ināra Elbrete**;

Sabiedrisko attiecību speciāliste **Elizabete Ābola**;

Periodikas lasītavas un ESIP informācijas punkta vadītāja **Ineta Kļaviņa**;

Bibliogrāfe **Maira Jansone**;

Lietvede **Valdone Priedīte**.

KOPSAVILKUMS

Darba prioritātes

Analizējot aizvadītā gadā paveikto, resumējam, ka Cēsu Centrālā bibliotēka (turpmāk CCB) kopā ar struktūrvienībām – novada publiskajām bibliotēkām godprātīgi strādājušas gan pie Bibliotēku nozares stratēģijas (2023-2027), gan Cēsu novada publisko bibliotēku attīstības stratēģijas (2023-2027) nosprausto mērķu realizācijas dzīvē.

Galvenās prioritātes:

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāles pievienošana Cēsu Centrālajai bibliotēkai kā struktūrvienība.

Juridiski šis fakts tika noformēts ar 2023. gada 1. jūliju, taču bibliotēkas pieņemšanas – nodošanas laiks reāli notika visa gada garumā. Ņemot vērā Kultūras ministrijas un Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (turpmāk LNRB) uzstādījumu par nosaukuma maiņas nepieciešamību, ar šo datumu bibliotēka arī ieguva jaunu nosaukumu – **Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka**. Par bibliotēkas uzturēšanas nosacījumiem – personālu, ēkas uzturēšanu, finansēm, metodisko darbu, krājuma izmantošanu – starp LNRB un Cēsu novada pašvaldības Centrālo bibliotēku ir noslēgts Deleģēšanas līgums.

“Par valsts pārvaldes uzdevuma – iedzīvotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasīt nespēju bibliotēkārā apkalpošana – deleģēšanu”.

Bibliotēkā ir 1 amata vienība, taču strādā 2 darbinieces, katra uz 0,5 slodzi.

Jāsaka, ka pārņemšanas process visa gada garumā vilkās smagnēji, tas bija nesagatavots, daudzi procesi kavējās, bija neskaidri jautājumi un daudzi ir neskaidri arī šobrīd.

Valdemāra bibliotēkā nav BIS ALISE. Esam konstatējuši, ka tā ir problēma kopš bibliotēkas iekļaušanas pašvaldības bibliotēku sistēmā (lasītāju apkalpošana, grāmatu izsniegums u.c.). Šis jautājums būtu jārisina vienoti visā valstī.

Citāts no Valdemāra bibliotēkas gada pārskata:

“2023. gads bija Latvijas Neredzīgo bibliotēku sistēmas reorganizācijas gads, tās filiāļu iekļaušana pašvaldību bibliotēku sistēmā. Juridiski un faktiski tas ir izdarīts, bet neviens nav padomājis, kā savienot šo bibliotēku informācijas sistēmas, kā, piemēram, mūsu bibliotēka varētu paņemt (ar izsniegumu BIS ALISE) parastā iespiedraksta grāmatas vai pagastu bibliotēku lasītāji palielinātās drukas vai audiogrāmatas (ar izsnieguma uzskaiti BIS ALISE) no mums. Tie laiki, kad bibliotekāri uz rūtiņu lapas vilka strīpiņas un skaitīja ar skaitāmkauliņiem ir pagājuši, visi grib strādāt mūsdienīgi.”

Valdemāra bibliotēkas darbinieces strādā ar lielu ieinteresētību un atdevi. Liels darbs gan no Centrālās, gan visu novada publisko bibliotēku, gan Valdemāra bibliotēkas puses ieguldīts Valdemāra bibliotēkas publicitātes nodrošināšanā, informējot novada iedzīvotājus, bibliotēku darbiniekus, pedagogus par pielāgotās literatūras daudzveidību, bibliotēkas pakalpojumiem un to izmantošanas iespējām dažādos veidos – presē, sociālajos medijos, afišās, reklāmlapiņās, individuāli. Apmeklētas skolas, pensionāti un citas sociālās iestādes ar mērķi – stāstīt par pielāgotās literatūras izmantošanas iespējām un piedāvāt to izmantošanu.

Lai gan iepriekš minētajā līgumā ir norādīti iespaidīgi statistikas rādītāji, kas Valdemāra bibliotēkai sasniedzami pusgada laikā un tuvāko gadu laikā pēc bibliotēkas pārņemšanas, jāsaprot – tas tomēr tā nenotiek, rādītāji nepieaug, jo cilvēku ieinteresētība joprojām neliela, neskatoties uz mūsu ieguldīto informatīvo darbu otrā pusgada laikā. Traucē arī LNRB noteiktie ierobežojumi resursu izmantošanā, kā arī neelastība nepieciešamo jautājumu risināšanā, lai katra publiskā bibliotēka varētu nepastarpināti pilnvērtīgi lietot LNRB datu bāzes iedzīvotāju apkalpošanā ([Skatīt pielikumu Nr.1](#)).

Bibliotēku pakalpojumi un publicitāte

Kopš novada bibliotēku centralizācijas lielu vērību veltam bibliotēku publicitātes nodrošināšanas jautājumiem pagastu bibliotēkās, jo CCB šis jautājums ir sakārtots. Esam panākuši, ka pagastu bibliotēkas laicīgi plāno savus pasākumus un izstādes, nosūtot par to informāciju uz CCB. Šī informācija tiek ievietota CCB tīmekļvietnē, kur to var skatīt visi lapas apmeklētāji, tai skaitā arī kolēģi. Secinājām, ka redzot kolēģu veikumu,

salīdzinot ar savējo, daudzus tas ir pamudinājis arī pašiem aktīvāk organizēt pasākumus. Ne visiem pasākumiem nepieciešams finansējums, daudz ko var izdarīt, ja vien ir bibliotēkām ir ideja un vēlšanās. Liela nozīme ir publicitāte sociālajos tīklos. Aizvadītajā gadā Facebook konti ir 12, Instagram konti 5 pagastu bibliotēkām. Kā par pasākumiem, tā arī par citām aktivitātēm un pakalpojumiem bibliotēkas informē iedzīvotājus arī afišās, reklāmlapiņās, vietējās avīzītēs, ja tādas ir.

Interesanta pieredze Raiskuma pagasta bibliotēkā:

Bibliotēkā aizvadītajā gadā nomainījās darbinieki. Jaunā bibliotēkas vadītāja Jana Venta par vienu no svarīgākajiem uzdevumiem nospraudusi – bibliotēkas lietotāju piesaistīšana, popularizējot bibliotēku un tās pakalpojumu piedāvājumu. Lai to panāktu, viens no pirmajiem viņas pasākumiem ir ikmēneša **Raiskuma bibliotēkas avīzītes** sagatavošana, izdošana, pavairošana, izplatīšana iedzīvotājiem, kā arī publicēšana bibliotēkas Facebook vietnē. Avīzītes apjoms nav liels – A4 lapa ar informāciju uz abām pusēm, taču ar to pilnīgi pietiek, lai jaunākā informācija tiktu ietverta ([Skatīt pielikumu Nr. 2](#)).

2024. gadam iezīmējušās prioritātes:

1. Darbinieku izvērtēšana
2. Gatavošanās 2025. gada notikumiem, kad Cēsis – Latvijas kultūras galvaspilsēta (C2025). Arī bibliotēkām ir deleģēti savi uzdevumi
3. Joprojām LNRB pielāgotās literatūras popularizēšana un jaunu lasītāju piesaiste
4. Informācijpratības, medijpratības, digitālo prasmju attīstīšana un popularizēšana iedzīvotājiem
5. Projektu izstrādes aktivizēšana
6. Jauni KAC bibliotēkās (pašvaldība plāno vēl 9 pagastu bibliotēkās tos ieviest)
7. Konkurss struktūrvienību bibliotēkām par bibliotēku pakalpojumu nodrošināšanu iedzīvotājiem.

Latviešu Grāmatai 500 norises

Jāatzīst, ka Cēsu novada bibliotēkas ir bijušas kūtras un nav iesaistījušās šajā projektā. Ar to nelepojamies.

Līgatnes pilsētas bibliotēkā:

“Latviešu Grāmatai 500”. Sadarbībā ar Līgatnes pagasta bibliotēku un novadnieka Paula Bankovska māsu Karmenu Bankovski, tika apkopoti materiāli par P Bankovski un izveidota viņa 50 gadu jubilejai veltīta radošo darbu izstāde, kurā bija apskatāmi viņa jaunības dienu mākslas skolā gleznotie darbi, tika izstādītas viņa sarakstītās grāmatas un raksti no periodikas. No savākto materiālu kopijām tika izveidota Paulam Bankovskim veltīta novadpētniecības mape. Arī viens no bibliotēkas lasītāju klubiņa pasākumiem bija veltīts tēmai t “Paulam Bankovskim šogad paliktu 50!”.

Problēmas

Ir tikai viena problēma – finansējuma nepietiekamība bibliotēku attīstībai.

1. VISPĀRĪGS NOVADA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS

Bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums

Cēsu novadā kopā ir **49** bibliotēkas – **25** publiskās un **24** izglītības iestāžu bibliotēkas, kurām CCB ir metodiskais un konsultatīvais centrs.

Sadarbības modelis reģionā: **centralizācija**. Visas novada publiskās bibliotēkas ir CCB struktūrvienības.

Bibliotekāro pakalpojumu nodrošinājums un esošais bibliotēku tīkls Cēsu novadā ir apmierinošs. Novada vispārīzglītojošo un profesionālo skolu bibliotēkas ir savu izglītības iestāžu padotībā.

Ārējie apkalpošanas punkti (ĀAP)

Pavisam novadā **4** ĀAP:

CCB ir **1** ĀAP – Cēsu pilsētas pensionāts. Pārskata periodā tas apmeklēts apmēram reizi divos mēnešos un piedāvāto pakalpojumu – grāmatu saņemšanu/apmaiņu – izmantojis 21 pensionāta iemītnieks. Bibliotēkas darbiniecēm ir izveidojusies laba sadarbība un komunikācija gan ar pensionāta darbiniekiem, gan iedzīvotājiem. Bibliotēkas speciālistēm, zinot ĀAP lasītāju vēlmes (konkrēti grāmatu nosaukumi, autori, literatūras žanrs, pārstāvētā nozare), tiek atvieglota grāmatu atlasē veikšana uz nākamo apmeklējuma reizi, jo ir tādi lasītāji, kuri izvēlas pāris grāmatas, un ir tādi, kuri nelasa mazāk par 10–15 grāmatām.

Pagastu bibliotēku ĀAP kopskaits: 3

Tie darbojas: Stalbes pagasta Rozulā, Veselavas pagasta bērnodārzā un medpunktā.

Veselavas bibliotēkai ir divi ārējie apkalpošanas punkti. Reizi nedēļā ir izbraukuma bibliotēka medpunktā, kas atrodas pagasta visvairāk apdzīvotajā vietā. Tur lasītāji var izvēlēties grāmatas no līdzīgas izlases, kā arī saņemt pasūtīto literatūru. Otrs apkalpošanas punkts ir bērnodārzs, kur gan personāls izvēlas grāmatas, gan bibliotekāre var pastrādāt ar audzēkņiem.

Grāmatu piegāde dzīvesvietā

Cilvēkiem, kuri objektīvu iemeslu dēļ nevar nokļūt līdz bibliotēkai, CCB pilsētas teritorijā piedāvā grāmatu un periodisko izdevumu piegādi dzīvesvietā. Pakalpojumu iespējams pieteikt zvanot. Atsaucība maza.

Arī citās Cēsu reģiona publiskajās bibliotēkās tiek piedāvāts šāds pakalpojums, piemēram, Nītaurē, Liepā, Rīdzenē, Inešos, Veselavā, Ģikšos, Ieriķos.

Klientu apkalpošanas centri pagastu bibliotēkās (KAC)

KAC darbojas 8 pagastu bibliotēkās – Vecpiebalgas, Dzērbenes, Inešu, Tauresnes, Zosēnu, Mārsnēnu, Veselavas, Kaives bibliotēkās darbojas pašvaldības klientu apkalpošanas centru punkti, bet Tauresnes bibliotēkā veic kā pašvaldības, tā arī valsts KAC pienākumus (VVPK). Par šo papildus darbu bibliotekāres saņem arī papildus atalgojumu 10–15 % no amatalgas. Darbinieki ar šo papildus darbu veiksmīgi tiek galā, bez tam visa gada garumā viņiem tika organizētas apmācības. Tās organizēja Cēsu Digitālais centrs. Novada pašvaldība plāno KAC darbu deleģēt vēl 9 novada bibliotēkām.

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Ar 2023.gada 1. janvāri tika reorganizēta **Vaives pagasta Rāmuļu bibliotēka**, izveidojot to par Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu.

Ar 2023. gada 1. jūliju mūsu sistēmai klāt nāca vēl viena struktūrvienība – Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāle, kurai mainījām nosaukumu uz **Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka**. Bibliotēka atrodas 300 metru attālumā no CCB, tā saucamajā pilsētas Neredzīgo biedrības kvartālā, bijušajā Neredzīgo biedrības uzņēmuma ēkā, 2. stāvā. Ēka ir joprojām Neredzīgo biedrības īpašumā, tāpēc par bibliotēkas telpām pašvaldība maksā nomas maksu. Aizvadītā gada rudenī tika apsvērta iespēja bibliotēku pārcelt uz ēkas 1. stāvu, pirms tam veicot nepieciešamo telpu remontu, jo kādreiz tur bija ēdnīca. Plānojām iegādāties arī jaunas mēbeles, jo arī tās sen savu laiku nokalpojušas. Taču, tuvojoties gada nogalei un izvērtējot budžeta iespējas, pašvaldība secināja, ka 2024. gada budžetā finansējuma nebūs.

Bibliotēku akreditācija

Bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

CCB izdevumi

	2021	2022	2023	+ vai -
Izdevumi kopā (EUR)	386 470	414648	476136	+61488
Darbinieku atalgojums (bruto)	235 161	231924	269036	+37112
Krājuma komplektēšana	19 266	19103	18517	-586

Novada bibliotēku izdevumi kopā

	2021	2022	2023	+ vai -
Izdevumi kopā (EUR)	870 371	853053	954387	+101334
Darbinieku atalgojums (bruto)	512 014	485150	567421	+82271
Krājuma komplektēšana	84 962	85701	82928	-2773

Pagastu bibliotēku izdevumi

	2021	2022	2023	+ vai -
Izdevumi kopā (EUR)	483 901	438405	478251	+39846
Darbinieku atalgojums (bruto)	276 853	253526	298385	+44859
Krājuma komplektēšana	65 696	66598	64411	-2187

Secinājumi:

- Aizvadītajā gadā pieauguši izdevumi darbinieku atalgojumiem, jo visiem pašvaldības darbiniekiem tika palielināts atalgojums par 9 %.
- Nedaudz samazinājušies izdevumi krājumu papildināšanai, jo – pēc novada Finanšu pārvaldes rīkojuma bibliotēkas grāmatas varēja pirkt vien līdz 1. novembrim, kā rezultātā vairākas bibliotēkas piešķirto finansējumu neiztērēja. Taču jāsaprot, finansējums krājumu komplektēšanai aizvadītajā gadā praktiski netika palielināts vai palielināts ļoti nedaudz. Tas pats sakāms arī par pārējām budžeta pozīcijām. Kopumā to var nosaukt vien par izdzīvošanas budžetu.

3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

Bibliotēku pārvietošana uz citām telpām

Atskaites gada sākumā uz citām, plašākām, remontētām telpām no ēkas 2. stāva uz tās pašas ēkas 1. stāvu pārcēlās Zosēnu pagasta bibliotēka. Bibliotēkas atvēršana notika 3. martā. Bibliotēkas un iedzīvotāju guvums – gaišas telpas, pietiekami plašas salīdzinājumā ar iepriekšējo telpu aizskatuvē. Bibliotēkas pārcelšanu nodrošināja Jaunpiebalgas pagasta pārvalde, kā arī palīdzēja vietējie iedzīvotāji un ģimene. Bibliotēkā iegādāti jauni grāmatu plaukti un inventārs bērnu stūrītim.

Zosēnu bibliotēka jaunās telpās

Gada nogalē uzsākta Veselavas pagasta bibliotēkas pārcelšana no vecās muižas ēkas, kas pagasta nomalē, uz pagasta centrā esošās bērnudārza ēkas telpām 1. stāvā. Bērnu skaits pagastā ziemā samazinās, atbrīvojas vieta citām pagasta iestādēm. Telpu remontu un bibliotēkas pārcelšanu nodrošināja Priekuļu pagasta pārvalde.

Plānots

2024. gadā plānots uz citām telpām pārcelt Vecpiebalgas pagasta bibliotēku. Šobrīd bibliotēka atrodas pagasta bērnudārza ēkas telpās, taču bērnudārzs plāno savas telpas paplašināt, līdz ar to bibliotēkai jāmeklē cita mājvieta. To piedāvā pagasta pārvalde, jo pārvaldes ēkā pēc reformas atbrīvojās telpas, kas tiks remontētas un pielāgotas bibliotēkas vajadzībām. Jurgī gaidāmi 2024. gadā.

Iekārtas, aprīkojums

Novada bibliotēkās pakāpeniski tiek nomainīta vecā datortehnika uz mazlietotu. Mazlietotu tāpēc, ka novada pašvaldība saviem speciālistiem iegādājās portatīvos datorus, lai tie joprojām varētu strādāt arī attālināti. Savukārt stacionārie datori tiek piedāvāti iestādēm pēc pieprasījuma. Tā kā šie datori ir labā tehniskā stāvoklī, vērtējam šo faktu pozitīvi.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Galvenā problēma – nepietiekams finansējums. Esam plānojuši jaunas mēbeles vairākās bibliotēkās, arī bibliotēku pārcelšanu, taču šie plāni tiek atlikti.

4. PERSONĀLS

Darbinieku skaits un izglītība

CCB kopējais darbinieku skaits – 25

no tiem bibliotekārie darbinieki – 17

DARBINIEKI CĒSU CENTRĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ	Kopā	Pilna slodze	Nepilna slodze
Darbinieku kopskaits	25	21	4
Bibliotekāro darbinieku kopskaits	17	16	1
t.sk. sievietes	17	16	1
t.sk. vīrieši			
<i>no tiem ar bibliotekāro izglītību</i>	11	11	
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1	1	
t.sk. ar bakalaura grādu	4	4	
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	3	3	
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	3	3	
t.sk. ar 3. profesionālo kvalifikācijas līmeni/4. LKI līmeni			
<i>no tiem ar izglītību citās jomās</i>	5	5	
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1	1	
t.sk. ar bakalaura grādu	4	4	
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību			
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)			
no tiem zinātņu doktori			
no tiem ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	1		1
no tiem ar pamatzglītību			

BIBLIOTEKĀRIE CCB DARBINIEKI PA VECUMA GRUPĀM

Vecums	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	>=80
Skaitis	3	4	3	1	6		
Pārējo darbinieku kopskaits				8	5		3
t.sk. sievietes				6	5		1
t.sk. vīrieši				2			2
<i>no tiem ar bibliotekāro izglītību</i>				1	1		
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)							
t.sk. ar bakalaura grādu							
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību				1	1		
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)							
t.sk. ar 3. profesionālo kvalifikācijas līmeni/4. LKI līmeni							
<i>no tiem ar izglītību citās jomās</i>				7	4		3
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)							
t.sk. ar bakalaura grādu				2			2
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību				4	3		1
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)				1	1		

CCB nelielas izmaiņas darbinieku skaitā. Tas saistīts ar to, ka, ja līdz šim bibliotēkā strādāja 4 apkopēji uz nepilnām slodzēm, tad ar 1. novembri ir 3 apkopēji uz pilnām slodzēm. Ir arī notikusi darbinieku maiņa, taču tas tikai tāpēc, ka jaunās darbinieces dodas bērnu kopšanas atvaļinājumos.

Kopējais novada publisko bibliotēku darbinieku skaits – **55**

no tiem bibliotekārie darbinieki - 47

DARBINIEKI NOVADA PUBLISKAJĀS BIBLIOTĒKĀS	Kopā	Pilna slodze	Nepilna slodze
Darbinieku kopskaits	55	47	8
Bibliotekāro darbinieku kopskaits	47	42	5
t.sk. sievietes	47	42	5
t.sk. vīrieši			
no tiem ar bibliotekāro izglītību	21	20	1
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1	1	
t.sk. ar bakalaura grādu	6	6	
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	7	7	
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	5	4	1
t.sk. ar 3. profesionālo kvalifikācijas līmeni/4. LKI līmeni	2	2	
no tiem ar izglītību citās jomās	16	15	1
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	4	4	
t.sk. ar bakalaura grādu	8	8	
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	2	2	
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	2	1	1
no tiem zinātņu doktori			
no tiem ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	10	7	3
no tiem ar pamatizglītību			
Profesionālā pilnveide (no 160 h)	2	2	

NOVADA BIBLIOTEKĀRIE DARBINIEKI PA VECUMA GRUPĀM

Vecums	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	>=80
SKAITS	4	8	5	6	24		
Pārējo darbinieku kopskaits					8	5	3
t.sk. sievietes					6	5	1
t.sk. vīrieši					2		2

no tiem ar bibliotekāro izglītību	1	1	
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)			
t.sk. ar bakalaura grādu			
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	1	1	
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)			
t.sk. ar 3. profesionālo kvalifikācijas līmeni/4. LKI līmeni			
no tiem ar izglītību citās jomās	7	4	3
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)			
t.sk. ar bakalaura grādu	2		2
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	4	3	1
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	1	1	

2023. gads novada pašvaldības darbiniekiem iesākās uz pozitīvas nots – tika celts atalgojums par 9%.

Aizvadītā gada nogalē esam izstrādājuši bibliotēku darbinieku darba izvērtējuma kritērijus pēc pašvaldības pieprasījuma. Tas bija nepieciešams, lai aprēķinātu atalgojuma pielikuma apjomu 2024. gadam katram darbiniekam.

Taču – 2024. gadam atalgojuma pielikums Cēsu novada pašvaldības iestāžu darbiniekiem nenotika.

Apbalvojumi

Vecpiebalgas pagasta bibliotēkas vadītāja Dzidra Ješkina saņēma novada pašvaldības atzinības rakstu un naudas balvu nominācijā “Gada darbinieks 2023”.

Finansējums personāla pilnveidei

Finansējums profesionālajai pilnveidei bibliotēku darbiniekiem bijis pietiekams. Visiem darbiniekiem, kuriem bijusi nepieciešamība, bija iespēja apmeklēt tālākizglītības apmācības – gan maksas, gan bezmaksas.

Liepas pagasta bibliotēkas vadītāja Benita Sausiņa un Mārsnēnu pagasta bibliotēkas vadītāja Inta Puriņa LNB Kompetenču attīstības centrā nokārtoja ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas kvalifikācijas eksāmenu un ieguva kvalifikāciju “Bibliotekārs” (4. LKI līmenis).

Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi

Pārskata periodā 27 Cēsu novada pagastu un 16 CCB bibliotēku darbinieki piedalījušies katrs vidēji 7 profesionālās pilnveidesursos, semināros, apmācībās, konferencēs.

Daži no tiem:

- Cēsu novada Komunikācijas un klientu servisa pārvaldes tiešsaistes apmācības „Efektīva un musdienīga rakstiskā komunikācija”
- Cēsu Centrālās bibliotēkas organizētās apmācības „Novadpētniecības mapju veidošana”
- LNB organizētā konference „Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram”
- KISC vebinārs „KISC piedāvātie e resursi Latvijas bibliotēkām”
- VARAM tiešsaistes seminārs digitāliem aģentiem un līderiem
- LNB Attīstības centra organizētā konference „Terminoloģija un standartizācija: saskarpunkti informācijas un dokumentācijas jomā”
- Cēsu Centrālās bibliotēkas organizētā Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. Konference ”Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā”
- Cēsu Digitālā centra seminārs „Citāda drošība”
- LNB Bibliotēku attīstības centra tīmekļseminārs „Jaunieši un sociālie mediji: kā gudri patērēt un radīt”
- Latvijas Bibliotekāru biedrības Vidzemes nodaļas 23. Konference „Cilvēks – bibliotekārs, bibliotēkas lietotājs, iedzīvotājs”
- Latvijas Bibliotekāru biedrības Bibliotēku festivāls „Svinam kopā! LBB 100”
- LNB Kompetenču attīstības centra kursi „Mākslīgais intelekts darbam un radošumam”
- LNB Kompetenču attīstības centra kursi „Seno laiku internets: ko un kā var atrast vecajos laikrakstos”

- LNB Bibliotēku attīstības centra Medijpratības seminārs pirmskolai „Kad internetu lieto tu, atceries par drošību”
- kā arī – citi LNB un IS ALISE organizētie semināri un kursi.

Esam pateicīgi LNB un citu institūciju darbiniekiem par tālākizglītības pasākumu organizēšanu!

5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

Pamatrādītāji

CCB

	2021	2022	2023	+ vai -	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	3 530	4593	5132	+539	+11,7
<i>t. sk. bērni</i>	1 002	1482	1698	+216	+14,6
Bibliotēkas apmeklējums	32 076	42315	61016	+18701	+44,2
<i>t. sk. bērni</i>	6 903	16943	23785	+6842	+40,4
Virtuālais apmeklējums	14 794	11984	687116	+675132	
Izsniegums kopā	62 856	89078	98158	+9080	+10,2
<i>t. sk. grāmatas</i>	54 480	70300	80129	+9829	+14,0
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	5 653	14363	15906	+1543	+10,7
<i>t. sk. bērniem</i>	10 100	17017	19906	+2889	+16,9
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	21,6	28,5	32,3	+3,8	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	28,5	45,5	45,6	+0,1	
Iedzīvotāju skaits	16 318	16108	15897	-211	

Salīdzinājumā ar pēdējiem pāris gadiem šis gads aizvadīts bez jebkādiem epidemioloģiskās drošības ierobežojumiem, tādēļ arī fizisko bibliotēkas apmeklējumu skaits ir palielinājies. Turklāt palielinājies arī virtuālais apmeklējums, jo mainījies uzskaitē digitālo pakalpojumu izmantošanā, klāt nākuši dati par tiešsaistes kataloga izmantošanu. Ja iepriekšējā gada sākumā, kad vēl bija spēkā epidemioloģiskās drošības pasākumi, vidējais apmeklētāju skaits dienā bija 135, un gada nogalē, kad drošības pasākumi vairs nebija spēkā, vidējais apmeklētāju skaits dienā bija 185, tad atskaites gadā šis rādītājs ir vēl vairāk palielinājies – **pārskata periodā CCB tie ir vidēji 222 apmeklētāji dienā.**

Turklāt novērots, ka par bibliotēkas lietotājiem arvien vēlas kļūt cilvēki, kuri iepriekš nav izmantojuši bibliotēkas pakalpojumus vai kuri tos nav izmantojuši vairākus gadus, taču atkal vēlas kļūt par aktīviem bibliotēkas lietotājiem.

Pieaug to bibliotēkas lietotāju skaits, kuri izmanto bibliotēku piedāvātos attālinātos pakalpojumus – e-grāmatu bibliotēka, grāmatu rezervācija, uzziņas, bibliomāts.

Novada bibliotēku pamatrādītāji kopā

	2021	2022	2023	+ vai -	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	9 178	9870	10862	+992	+10,0
<i>t. sk. bērni</i>	2 225	2762	3149	+387	+14,0
Bibliotēkas apmeklējums	99 312	100578	131440	+30862	+30,7
<i>t. sk. bērni</i>	14 266	25448	34668	+9220	+36,2
Virtuālais apmeklējums	26 160	16184	713921	+697737	
Izsniegums kopā	202 727	196896	214912	+18016	+9,2
<i>t. sk. grāmatas</i>	136 937	135948	151574	+15626	+11,5
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	62 774	56136	59401	+3265	+5,8
<i>t. sk. bērniem</i>	18 714	26279	31737	+5458	+20,7
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	19,5	22,7	24,9	+2,2	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	26,2	34,3	38,8	+4,5	
Iedzīvotāju skaits	47 091	43568	43489	43489	-79

Ir redzams, ka samazinās vien iedzīvotāju skaits novadā.

Bibliomāts

CCB lasītājiem jau otro gadu pasūtīto grāmatu saņemšanai ir pieejams bibliomāts. Tas darbojas pēc līdzīga principa kā visiem zināmie pakomāti sūtījumu saņemšanai. Šis

pakalpojums ir ļoti pieprasīts, un no bibliotēkas lietotājiem bieži dzirdami atzinīgi vārdi par šāda mūsdienīga pakalpojuma pieejamību.

E-grāmatu bibliotēka

CĒSU NOVADA PUBLISKO BIBLIOTĒKU STATISTIKAS DATI

	2021	2022	2023
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	545	608	685
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	135	63	77
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	3055	3963	5054
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	1153	908	1099

Šī pārskata perioda „3TD E-grāmatu bibliotēkas” autorizēto lietotāju skaits un izsniegums ir palielinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu. Jaunajiem lasītājiem reģistrējoties bibliotēkās, tiek piedāvāti autorizācijas dati, un viņi tiek informēti, ka ar tiem var ne vien pieslēgties kopkatalogam un pasūtīt interesējošo, pagarināt lasīšanas termiņu, bet arī izmantot, lai autorizētos 3TD e-grāmatu bibliotēkai.

Platformā 3td.lv ir viegli orientēties, veikt nepieciešamās darbības. Grāmatu klāsts ir daudzveidīgs un aktuāls, un regulāri tiek papildināts. Kaut arī e-grāmatu bibliotēkas izmantošana ir bez maksas un tajā mēdz būt pieejamas grāmatas, uz kurām, piemēram, ir jāgaida rindā, tik un tā ir cilvēki, kuri priekšroku dod fiziskai grāmatai un labāk pagaidīs rindā.

Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā

Pielāgotā literatūra Cēsu pilsētas **Valdemāra bibliotēkas** krājumā ([Skatīt pielikumu Nr. 1.](#))

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	135
Grāmatas vieglajā valodā	28

Audiogrāmatas	2628
Grāmatas Braila rakstā	1249

Grāmatas Braila rakstā lasītāji izmanto arvien retāk, bet vispieprasītākās ir audiogrāmatas.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām

Interesu klubi un kopas novada bibliotēkās

Bibliotēka nav tikai vieta, kur paņemt un nodot grāmatas un žurnālus, tā ir arī vieta, kur satikties ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem, lai aprunātos, kopā pavadītu laiku un aktīvi darbotos.

- CCB darbojas un reizi mēnesī uz kopabūšanu un sarunām par izlasītajām grāmatām sanāk lasītāju klubiņš. Pavisam tie ir 10 – 12 dalībnieki, kuriem ir interesanti dalīties par lasīto un uz klausīt citu lasītāju stāstīto.
- Jau iepriekšējos pārskata periodos Jaunpiebalgas bibliotēkā, Līgatnes pilsētas bibliotēkā un Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā darbojās lasītāju klubiņi, taču šajā pārskata periodā arī CCB lasītājiem ir iespēja sanākt kopā un apspriesties par izlasīto, jo rudenī tika izveidots grāmatu draugu klubiņš.
- Jaunpiebalgā jau kopš 2014. gada darbojas interešu kopa "Teātra afiša". Tikšanās reizēs tiek runāts par teātri, mākslu un kultūru. Tiek organizēti arī kopīgi pasākumi un teātra izrāžu apmeklējumi.
- Jaunpiebalgā darbojas arī "Garīgās izaugsmes klubiņš". Jaunpiebalgas publiskā bibliotēka un Jaunpiebalgas sabiedriskā kopa, kurā darbojas aktīvi seniori, noorganizēja trīs pasākumus ciklā "Garīgā un fiziskā veselība labākai dzīves kvalitātei":
 - 1. pasākums "Dižais Ķirbis un Noslēpumainā Kaņepe" – visi interesenti dalījās ar savu pieredzi ķirbju un kaņepju audzēšanā, uzzināja par ķirbju un kaņepju labajām īpašībām, degustēja ķirbju un kaņepju ēdienus, apmainījās ar ēdienu receptēm, diskutēja par dažādiem veselīga uztura jautājumiem,

- 2. pasākums “Spēka vārdi” – tika runāts par spēka vārdiem latviešu dainās, tika dziedātas spēka dziesmas,
 - 3. pasākums “Ziemassvētkus gaidot” – norisinājās saruna par tēmu “zināmais un nezināmais latvju zīmēs”, saruna par garšvielām un to ietekmi uz mūsu veselību, piparkūku degustēšana un apmaiņa ar receptēm, Ziemassvētku apsveikumu gatavošana.
- Vēl Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkā notiek gleznotāju radošās darbnīcas – pārskata periodā 12 reizes. Nodarbības notiek blakus bibliotēkas telpām Jaunpiebalgas apvienības pārvaldes zālē, kurā regulāri tiek arī izstādītas viņu radītās gleznas. 2023. gadā tika izstādītas Sigitas Vanagas, Astrīdas Mājenieces-Raso un Māras Baldzēnas darbi.

Gleznotāju nodarbībās valda radoša atmosfēra

- Veselavas bibliotēkas paspārnē darbojas Veselavas sieviešu biedrība „IEVA”. Reizi mēnesī notiek kāda tikšanās vai izbraukums, vai kā citādi kopā tiek pavadīts laiks.
- Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā turpina darboties amatierteātris “Aina”. Tā dalībnieki ir cilvēki ar redzes traucējumiem, bet režisore – bijusī ilggadējā bibliotēkas vadītāja Aina Karele. Atskaites periodā teātris piedalījās bibliotēkas organizētajā teātra dienas pasākumā “Gandrīz pa jokam” (fragmenti no iepriekšējiem iestudējumiem, anekdotes, mednieku anekdotes, Ārijas Elksnes

dzeja) un ar šo uzvedumu viesojās kultūras biedrībā “Harmonija”. Šobrīd teātra repertuārā ir dialogi, nelieli skeči, anekdotes, dzejas lasījumi.

CCB Eiropas Savienības informācijas punkta (ESIP) darbs

CCB lasītavā ir iekārtota vieta, kur atrodas dažādi informatīvie materiāli par ES, aktuālā informācija par norisēm, kas saistītas ar ES un Latvijas dalību tajā. Darbs apmeklētāju apkalpošanā turpinājās līdzīgi kā iepriekšējos gados. Visa pārskata perioda garumā gatavota informācija par ES aktualitātēm ievietošanai Cēsu Centrālās bibliotēkas mājaslapas sadaļā “[Eiropas Savienības informācijas punkts](#)”. Veicināta ESIP atpazīstamība Cēsu pilsētā, novadā.

31.10.2023. informācijas punkta koordinatore piedalījās Eiropas Savienības informācijas sniedzēju forumā „Drošība: pamats un mērķis”.

Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

[Cēsu reģiona kopkatalogā](#) kopējais ierakstu skaits elektroniskajā katalogā ir **87391**.

2023. gadā elektroniskajā kopkatalogā ievadīti **2013** ieraksti.

BIS ALISE izmantošana

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2023)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2023)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Cēsu reģiona kopkataloga bibliotēkas:	51	48	48	33	48	2920 (646 piešķirti jauniem lietotājiem)	4610
Cēsu novads	48	45	45	30	45		
Smiltenes novads	3	3	3	3	3		
Publiskās bibliotēkas:	26	26	26	26	26		
Cēsu novads	24	24	24	24	24		
Smiltenes novads	2	2	2	2	2		
Izglītības iestāžu bibliotēkas:	25	22	22	7	22		
Cēsu novads	24	21	21	6	21		
Smiltenes novads	1	1	1	1	1		
Profesionālās izglītības bibliotēkas Cēsu novadā	1	1	1	0	1		

2023. gadā no 51 reģiona bibliotēkām ar BIS ALISE strādā 48 bibliotēkas (26 publiskās bibliotēkas, 22 izglītības iestāžu bibliotēka un 1 profesionālās izglītības ievirzes bibliotēka - Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola. Vidzemes Tehnoloģiju un Dizaina tehnikuma metodiskā centra darbiniece izbeidza darba attiecības sakarā ar došanos pensijā. Bibliotēka kā tāda ir beigusi pastāvēt un metodiskais centrs interesi par kopkatalogu un darbu BIS ALISE neizrāda. 2023. gada janvārī darbu BIS Skolu ALISE uzsāka Spāres pamatskolas bibliotēka un gada nogalē rekatalogizācijas process bija pabeigts un uzsākta automatizēta lietotāju apkalpošana.

Cēsu reģiona kopkataloga dalībbibliotēkas ir 3 Smiltenes novada bibliotēkas (Raunas pagasta, Raunas pamatskolas un Drustu pagastu bibliotēkas), ar kurām ir laba sadarbība. 2023. gadā Raunas pamatskolas bibliotēkā notika darbinieku maiņa, darbu uzsāka jauna aktīva darbiniece kā rezultātā notika strauja automatizācijas procesu attīstība skolā.

BIS ALISE nav ieviesta **3 skolu bibliotēkās**:

- Dzērbenes vispārīzglītojošā un mūzikas pamatskolā,
- Līgatnes Jauno Līderu vidusskolas (izveidota sava lokāla uzskaites sistēma),
- Zaubes pamatskolā (atteicās no BIS ALISE 2020. gadā).

Pagastu bibliotēkas aktīvi izmanto komplektēšanas, cirkulācijas un SBA moduļus. Pēc nepieciešamības tiek izmantots Katalogizācijas modulis, papildinot elektronisko kopkatalogu ar jauniem datiem, veicot ienākušo resursu apstrādi. Skolu un pagastu bibliotēkas jaunus bibliogrāfiskos aprakstus MARC formātā neveido, dažas bibliotēkas nelielos apjomos importē aprakstus, izmantojot Z39.50. Katalogizācijas darbu, autoritatīvo ierakstu pievienošanu, aprakstu priekšmetizāciju, resursu attēlu un anotāciju pievienošanu, kā arī MARC ierakstu rediģēšanu veic reģiona galvenās bibliotēkas krājuma organizācijas nodaļas speciālisti.

Tabulā uzskatāmi redzam, ka ir samazinājušies pašu veidotie MARC apraksti, pārsvārā tie tiek importēti no citu bibliotēku katalogiem. Rezultātā vairāk laika veltot aprakstu papildināšanai un lokālo lauku pievienošanu, anotāciju veidošanai, bibliotekāru konsultēšanai. Lielākā daļa autoritatīvo ierakstu tiek importēti no LNB datubāzes, tikai neliela daļa ir pašu veidoti Novadpētniecības datubāzes vajadzībām.

Darbība	Kopskaits	
	2022	2023
Izveidoti MARC ieraksti	443	461
Importēti MARC ieraksti	1498	1714
Rediģēti MARC ieraksti	3730	4611
Apstrādāti eksemplāri	28332 3736-CB	25354 1861-CB
Izveidotas anotācijas	1325	985
Rediģētas anotācijas	390	1284
Izveidoti autoritatīvie ieraksti	3	2
Importēti autoritatīvie ieraksti	200	153
Rediģēti autoritatīvie ieraksti	100	51

2023. gadā daudz laika veltījām izveidoto anotāciju rediģēšanai un papildināšanai, kā arī ierakstu rediģēšanai. Atskaides periodā tika rediģēti un papildināti 4611 ieraksti un izveidotas 985 anotācijas un pievienotas sīkbildes.

2023. gadā krājuma organizācijas nodaļas speciālisti piedalījās bibliotēkas organizētajos semināros, kuros sniedza konsultācijas publisko un skolu bibliotēku darbiniekiem par aktuālām ar kopkatalogu saistītām tēmām. Tika apmeklēti BIS ALISE rīkoti padziļinātie kursi tiešsaistē un piedalījāties seminārā “Drošība digitālajā vidē”.

Cēsu reģiona publisko un skolu bibliotēku kopkatalogs ir pieejams lietošanai no dažādām mobilām ierīcēm. Autorizētiem lietotājiem ir nodrošināta izdevumu pasūtīšana/rezervēšana un izdevumu nodošanas termiņu pagarināšana internetā. Grāmatas un citus materiālus ir iespējams pasūtīt no jebkuras reģiona bibliotēkas. Pieaudzis ir autentificēto lietotāju kopkataloga izmantošanas skaits, kas arī ietekmē populārāko darbību (izdevumu pasūtīšanu un termiņu pagarināšanu) lietošanu. Joprojām aktīvi tiek izmantots pakalpojums e-grāmatu bibliotēka.

WEBPAC APMEKLĒTĪBA 2023. GADĀ:

Visi lietotāji: **672 699** apmeklējumi.

Autentificētas sesijas: **8831** apmeklējumi.

Meklēti izdevumi izmantojot mobilo aplikāciju: **13 163**.

Autorizētie lietotāji

Aizvadītajā gadā pieaudzis lietotāju skaits, kuriem izsniegti autorizācijas dati.

Tam 3 iemesli:

- 1) esam aktivizējuši pagastu bibliotēku darbu šajā virzienā, ir uzlabojies darbs pie iedzīvotāju informēšanas par attālinātajiem pakalpojumiem
- 2) bibliotēku lietotāji aizvien vairāk vēlas izmantot šos pakalpojumus, rezervējot izdevumus, izmantojot e-grāmatu bibliotēku
- 3) CCB bibliomāta pakalpojums ir pieprasīts, lai attālināti pasūtītu grāmatas uz bibliomātu, nepieciešams autorizēties.

CCB autorizētie lietotāji

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	3530	4593	5132	+ 11,7
Autorizētie lietotāji kopā	2869	3179	3484	+ 9,5
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	302	286	305	+ 6,6

Autorizētie lietotāji novada bibliotēkās kopā

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	9178	9870	10862	+ 10,0
Autorizētie lietotāji kopā	3355	3903	4549	+16,5
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	419	475	646	+36,0

Iekšzemes SBA

CCB SBA rādītāji

	2021	2022	2023
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	14	43	60
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1054	637	896
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits			

SBA rādītāji novada bibliotēkās kopā

	2021	2022	2023
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	1154	981	1315
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1464	1094	1413
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits			

Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

- 1) Vairākas pagastu bibliotēkas norāda, ka sakarā ar grāmatu cenu kāpumu, ir arvien grūtāk nodrošināt bibliotēkas apmeklētājiem pilnvērtīgu krājumu, nav iespējams iegādāties visas noderīgās un vērtīgās grāmatas, ko gribētu. Pašlaik risinājums ir tāds, ka tiek izvērtēts, kuras grāmatas varēs aizņemt SBA kārtā no citām bibliotēkām, un dažkārt ar tuvējām bibliotēkām arī tiek saskaņota grāmatu iegāde, lai konkrēti grāmatu jaunumi nedublētos.
- 2) Kaut arī oficiāli Latvijas Neredzīgo bibliotēku sistēmas reorganizācija ir veikta un tās filiāles iekļautas pašvaldību bibliotēku sistēmā, pašlaik nav izpratnes, kā savienot šo bibliotēku informācijas sistēmas, kā, piemēram, Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka varētu paņemt (ar izsniegumu BIS ALISE) parastā

iespiedraksta grāmatas vai pagastu bibliotēku lasītāji palielinātās drukas vai audiogrāmatas (ar izsnieguma uzskaiti BIS ALISE) no Valdemāra bibliotēkas.

- 3) Daudzas no Cēsu reģiona publiskajām bibliotēkām nav piemērotas cilvēkiem ar kustību traucējumiem (cilvēkiem riteņkrēslos), jo atrodas ēkas otrajā stāvā, ēkai nav lifta vai uzbrauktuves. Šajā gadījumā lasītāji tiek apkalpoti pie ēkas vai viņi var izmantot bibliotēku nodrošināto grāmatu piegādi uz māju, vai arī grāmatas tiek nogādātas ar citu lasītāju vai organizāciju starpniecību, piemēram, Liepas pagasta bibliotēka nav pieejama personām ar kustību traucējumiem, jo bibliotēka atrodas otrajā stāvā, taču ir izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Samariešu apvienības aprūpes darbiniecēm, kuras nogādā grāmatas lasītājiem.
- 4) Pārskata periodā tika izvērsta plašāka Latvijas Neredzīgo bibliotēkas un Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas sniegto pakalpojumu publicitāte, reģiona publiskajās bibliotēkās lasītāji tika individuāli informēti par šo bibliotēku pakalpojumiem, taču, piemēram, Priekuļu bibliotēkā un CCB vairāki apmeklētāji ir atteikušies izmantot šo piedāvājumu. Visās Cēsu reģiona bibliotēkās jāturpina informēt par pielāgoto literatūru un tās pieejamību Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā, lai sasniegtu cilvēkus, kuriem tā varētu noderēt, un mazinātu sabiedrības aizspriedumus (jo stāstot par Valdemāra bibliotēku, nākas pieminēt, ka tā ir agrākā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāle, un cilvēkiem uzreiz rodas asociācija, ka šīs bibliotēkas pakalpojumi paredzēti tikai neredzīgiem cilvēkiem, nevis visiem cilvēkiem ar redzes traucējumiem).

6. KRĀJUMS

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Cēsu Centrālā bibliotēka, komplektējot krājumu, vadās pēc izstrādātā dokumenta “Cēsu Centrālās bibliotēkas krājuma attīstības koncepcija 2021. – 2025. gadam”, kurā noteikta bibliotēkas krājuma veidošanas un papildināšanas politika. Tāpat tajā ir noteikti temati, par kuriem iegādājami iespaiddarbi u. c. dokumenti, dokumentu veidi, valodas, eksemplāru skaits un citi parametri. To izstrādājot, tika noteikti krājuma veidošanas politikas galvenie mērķi un uzdevumi, vadoties pēc Cēsu novada attīstības programmā noteiktajām prioritātēm, dažādo lietotāju grupu informacionālajām vajadzībām, iepriekšējās koncepcijas rezultātu analīzes, kā arī citu bibliotēku pieredzes. Dokumentā uzmanība veltīta izdevumiem par Latviju un novadu, vēsturi, kultūru un cilvēkiem. Krājums tiek papildināts regulāri, tematiski, un atspoguļo visu vecuma iedzīvotāju vajadzības un intereses.

Katrai pagasta un pilsētas bibliotēkai izstrādāta sava krājuma komplektēšanas politika, pēc kuras, papildinot krājumu 2023. gadā, vadījās bibliotekāri. Tiek strādāts pie jaunas, vienotas visām reģiona publiskajām bibliotēkām krājuma koncepcijas. Tiek apkopoti kopējie un vienotie mērķi un uzdevumi, analizēta esošā situācija un pagastu attīstības realitāte, iedzīvotāju skaita un sastāva izmaiņas.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

CCB

	2021	2022	2023	+ vai -
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai EUR	19266	19103	18517	-586
<i>t. sk. grāmatām</i>	15165	15638	15126	-512
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	3243	5655	4503	-1152
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	4101	3445	3391	-54
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pilsētā	2.25	1.55	1.42	-0.13
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	36722	25088	22703	-2385

Novada bibliotēkās kopā

	2021	2022	2023	+ vai -
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	84962	85701	82928	-2773
<i>t. sk. grāmatām</i>	62551	63951	60837	-3114
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	22411	21730	21747	+17
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita novadā	2.41	2.41	2.18	0.23
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	113766	105257	95154	-10103

Redzam, ka atskaites gadā bibliotēkas krājuma iegādei izmantojušas mazāku finansējumu, kā iepriekšējā gadā. Te jāpiebilst, ka tas nebūt nav pašvaldības piešķirtā finansējuma samazinājums grāmatu iegādei – samazinājums radās tā iemesla dēļ, ka gada nogalē no Finanšu nodaļas saņēmām norādījumu, ka grāmatas un inventāru varam iegādāt vien līdz novembrim. Tā arī daļa finansējuma palika neiztērēta

Pašvaldības finansiālais nodrošinājums uz 1 iedzīvotāju apkalpes zonā atbilst MK noteikumiem. 2023. gadā pašvaldības finansējums krājuma papildināšanai netika iztērēts, jo visi rēķini grāmatvedībā gada nogalē bija jāiesniedz līdz 31. oktobrim. Izdevumu samazinājums ir 586 EUR CCB un 2773 EUR pagastu bibliotēkām.

CCB grāmatu iegādei izmanto trīs lielākos piegādātājus: Latvijas Grāmata (49.5 % no iepirkto grāmatu daudzuma), Zvaigzne ABC Cēsu grāmatnīcu (10.9 %) un Virja AK (7 %). Novada publiskās bibliotēkās nemainīgi lielākais grāmatu piegādātājs ir Virja AK un Latvijas Grāmata.

Lasīšanas veicināšanas programmas "*Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija*" ietvaros reģiona bibliotēkas no LNB saņēmusi 602 grāmatu eksemplārus par 5826.51 EUR, t.sk Cēsu Centrālā bibliotēka 50 eksemplārus par 481.39 EUR.

Pateicoties LR KM atbalstam projektā "*Vērtīgo grāmatu iepirkums Latvijas publiskajām bibliotēkām*", CCB un novada bibliotēkas saņēmušas 356 grāmatu eksemplārus 4276.15 EUR vērtībā. Grāmatas tika sadalītas visām Cēsu novada pašvaldību publiskajām bibliotēkām. CCB koordinēja novada bibliotēku dalību projektā "*Vērtīgu grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām*" – izsūtīja grāmatu sarakstu, apkopoja visu

bibliotēku pieteikumus, lai tiktu iegādātas pašas nepieciešamākās grāmatas. Ļoti rūpīgs darbs tika ieguldīts, apkopojot bibliotēku sarakstus un sagatavojot gala pieteikumu. Sakarā ar novadu reformu, vairs nebija jāsastāda pieņemšanas-nodošanu akti, kas ļoti atviegloja un paātrināja grāmatu nokļūšanu pie bibliotēku lietotājiem. Projektā iegādātās grāmatas un to anotācijas tika popularizētas CCB vietnē, sociālos tīklos un informācija tika ievietota vietējā laikrakstā.

Atskaites periodā pagastu bibliotēkās tika turpināts aktīvs darbs pie nozaru literatūras krājumu izvērtēšanas, kas saturā noveco visātrāk. 2023. gadā turpinājās iepriekšējos gados uzsākta rūpīga krājuma izvērtēšana. Bibliotēkas tika mudinātas turpināt analizēt savu krājumu un lasītāju sastāvu, kā arī popularizēt krājumu.

Rekatalogizācija

Cēsu novada publisko bibliotēku krājumi pilnība rekatalogizēti. Turpinās 2 skolu bibliotēku darbs ar BIS ALISE. Krājumu rekatalogizācija joprojām turpinās Skujenes pamatskolā (76% rekatalogizēts) un Alfrēda Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskolā (57.3% rekatalogizēts).

Krājuma pārbaudes (inventarizācijas)

CCB krājuma pārbaude tika veikta 2020. gadā.

Atskaites periodā tika veiktas 9 krājuma pārbaudes (inventarizācijas) 6 pagastu, pilsētas bibliotēkās un 3 skolu bibliotēkās.

Bibliotēkas	Eksemplāru skaits	Noskenēto eksemplāru skaits
Pašvaldību bibliotēkas		
Liepas pagasta bibliotēka	11 656	11 182
Jaunpiebalgas pagasta bibliotēka	11 058	10 265
Priekuļu pagasta bibliotēka	11 682	11 056
Stalbes pagasta bibliotēka	3588	3436
Straupes pagasta bibliotēka	5381	4983

Nītaures pagasta bibliotēka	6712	6380
Kopā:	50 077	47 302
Izglītības iestāžu bibliotēkas		
Amatas pamatskolas bibliotēka	3753	3125
Nītaures mūzikas un mākslas pamatskolas bibliotēka	4152	2842
Stalbes pamatskolas bibliotēka	5271	4089
Kopā:	13 176	10 056
Viss kopā:	63 253	57 358

Inventarizācijas veica CCB Krājuma organizācijas nodaļas darbinieces sadarbībā ar pagastu un skolu bibliotēku darbiniekiem. Tika veikts apjomīgs un fiziski smags darbs. Veicot inventarizācijas tika atlasīti izdevumi, kuri savu laiku nokalpojuši un ir novecojuši pēc satura. Bibliotekāri tika mudināti krājumus atputekļot un rūpīgāk analizēt to saturu.

Krājuma rādītāji

CCB

	2021	2022	2023	+ vai -
Jaunieguvumi kopā	4436	3358	2949	-409
<i>t. sk. grāmatas</i>	2875	2066	1745	-321
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	648	543	391	-152
<i>t. sk. bērniem</i>	1293	721	613	-108
Izslēgtie dokumenti	1617	1975	1082	+893
Krājuma kopskaits	73 124	74 507	76 374	+1867
Grāmatu krājuma apgrozība	0.87	1.40	1.24	-0.16
Periodisko izdevumu apgrozība	0.56	1.41	1.47	+0.06

Novada bibliotēkās kopā

	2021	2022	2023	+ vai -
Jaunieguvumi kopā	21 265	18 335	13 649	-4686
<i>t. sk. grāmatas</i>	8957	7865	4511	-3354
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	2939	2682	781	-1901
<i>t. sk. bērniem</i>	2599	2283	1105	-1178
Izslēgtie dokumenti	22 875	23 089	14 297	+8792
Krājuma kopskaits	271 583	237 651	162 496	-75 155
Grāmatu krājuma apgrozība	0.58	0.96	0.51	-0.45
Periodisko izdevumu apgrozība	1.67	1.74	1.94	+0.20

Jaunieguvumu skaits novadā samazinājies 2 iemeslu dēļ :

- 1) Pēc Finanšu pārvaldes rīkojuma grāmatas tika pirktas tikai līdz novembrim
- 2) Grāmatu dārdzība pieaugusi, bet finansējums to iegādei nepieaug, varam nopirkt mazāku grāmatu skaitu.

CCB pieejamo datubāzu izmantojums

Datubāze	2021	2022	2023
Letonika			
skatījumi	422	375	126
piekļuves sesiju skaits	175	198	86
lejuplāžu skaits			
News			
skatījumi	107	179	111
piekļuves sesiju skaits	107	179	111
lejuplāžu skaits			
Citas			

- CCB pieejamas šādas datubāzes: Lursoft laikrakstu bibliotēka *news.lv* un datubāze *letonika.lv*. Bibliotēkas mājaslapā ievietota informācija par bezmaksas un brīvpiekļuves [datubāzēm un e-resursiem](#). Bibliotēkā ir izvietota informācija par datubāžu lietošanas iespējām. Sagatavoti un izlikti izdales materiāli par pieejamajām datubāzēm.
- Digitālās nedēļas laikā interesentiem katru gadu tiek piedāvāta iespēja iepazīties ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas digitālo bibliotēku, kā arī apgūt bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantošanu.
- un 10. maijā plkst. 16.00 bibliotēkas speciālistu vadībā notika praktiski informatīva nodarbība par informācijas meklēšanu datubāzēs jebkura vecuma iedzīvotājiem.
- No 24.04. līdz 19.05. bibliotēka aicināja 7.–12. klašu skolēnu grupas uz praktiski informatīvu nodarbību par informācijas meklēšanu datubāzēs.
- Paplašinot [www.letonika.lv](#) datubāzes lietotāju skaitu, Letonikas paroles saņēmuši Cēsu pilsētas skolu audzēkņi un citi interesenti.
- Lai gan pārskata periodā tika organizētas dažādas apmācības par datubāžu izmantošanu un arī Pieaugušo apkalpošanas nodaļas darbinieki ikdienā sniedz individuālas konsultācijas par datubāžu izmantošanas iespējām un to attālinātu izmantošanu, interese un atsaucība ir visai maza. Secinājums: bibliotēkas darbiniekiem vairāk jācenšas ieinteresēt bibliotēkas apmeklētāji, uzsverot datubāžu sniegtās priekšrocības.

Darbs ar parādniekiem CCB

Pārskata periodā, tāpat kā citus gadus, turpināta lasītāju – parādnieku apzināšana. Izmantojot BIS “Alise” esošo opciju “sūtīt atgādinājumu”, lietotāji e-pastā saņem paziņojumu no bibliotēkas par kavētu izdevumu nodošanas termiņu. Parādniekiem tiek izsūtītas arī īsziņas ar lūgumu atnest atpakaļ uz bibliotēku savlaicīgi nenodotos izdevumus. Ja lietotājs nereaģē uz rakstiskiem aizrādījumiem, tiek veikti telefona zvani.

Arī [tīmekļvietnes](#) sākumlapā periodiski ir redzams atgādinājums “*Lasītāj – parādniek! Aicinām atnest atpakaļ uz bibliotēku termiņā nenodotās grāmatas! Kavējuma nauda par tām netiks prasīta. Izsniegtos bibliotēkas izdevumus jebkurā diennakts laikā ir iespēja atstāt arī grāmatu nodošanas kastē pie mazajiem ieejas vārtiem.*”

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

Darba raksturojums un vispārīgie rādītāji ([Statistikas rādītājus skatīt 5. nodaļā](#))

2023. gadā veikts intensīvs darbs, lai lasītājus piesaistītu bibliotēkām un to skaitu atgūtu līmenī, kāds tas bija pirms pandēmijas. CCB Bērnu apkalpošanas nodaļas statistikas rādītāji uzrāda pozitīvu tendenci.

Novada publiskajās bibliotēkās situācija nav vērtējama viennozīmīgi. Ir bibliotēkas, kurās lasītāju un izsniegumu skaits pieaudzis, bet, protams, ka ir arī tādas, kurās šis skaits ir samazinājies. Situācijas ir dažādas, taču ļoti nozīmīgs faktors ir pašu bibliotekāru vēlme strādāt tā, lai piesaistītu jaunus apmeklētājus, sākot jau ar pirmsskolas vecuma bērniem. Pozitīva aina vērojama arī pasākumu jomā, jo to skaits ir pieaudzis. Lielākā daļa novada bibliotekāru veiksmīgi sadarbojas ar vecākiem, pirmsskolas izglītības iestādēm un skolām, realizējot dažādus lasītveicināšanas pasākumus, tādējādi ieinteresējot bērnus apmeklēt bibliotēkas.

Aizvadītajā gadā pagastu bibliotēkās lasītāji – bērni līdz 18 gadu vecumam – bija **25,3 %** no kopējā lasītāju skaita. CCB – bērni līdz 18 gadu vecumam – bija **33 %** no kopējā lasītāju skaita.

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu

CCB ir reģiona galvenā bibliotēka Cēsu novada publiskajām un skolu bibliotēkām. Darbs ar bērniem notiek ciešā sadarbībā ar Bērnu apkalpošanas nodaļu, sniedzot konsultatīvo un metodisko palīdzību 23 pašvaldību publiskajām bibliotēkām un 24 izglītības iestāžu bibliotēkām.

2023. gadā CCB organizējusi 4 seminārus skolu un publisko bibliotēku darbiniekiem un Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konferenci „Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā” ([Detalizētāk par konferenci skatīt 7. nodaļā](#)).

Krājuma veidošana un papildināšana, jaunieguvumu proporcionalitāte, salīdzinot iegādāto pieaugušo, bērnu, jauniešu literatūru un lasītāju sastāvu, un alternatīvo lietu komplektēšanu

Krājums tiek regulāri papildināts ar jaunāko pieejamo literatūru dažādām vecuma grupām. Tiek sekots fonda stāvoklim, iespēju robežās savu laiku nokalpojušās grāmatas

tiek aizvietotas ar jaunākiem izdevumiem. Cēsīs ir divas grāmatnīcas – SIA “Latvijas grāmata” grāmatnīca “Globuss” un “Zvaigznes grāmatu nams”, kurās iegādājami grāmatas, audiogrāmatas un galda spēles, kas atbilst Bērnu apkalpošanas nodaļas profilam. Gan Cēsu, gan novada publisko bibliotēku darbinieki labprāt izmanto iespēju iegādāties grāmatas arī no grāmatu izplatītāja – SIA “Virja”. Finansējums ir apmierinošs. Bērnu apkalpošanas nodaļai grāmatas pamatā tiek pirktas 2 eksemplāros, taču šī amplitūda svārstās 1 – 4 eksemplāru robežās.

CCB atskaites pārskata periodā saņemti 617 jaunieguvumi bērniem kas sastāda **34,2%** no Cēsu CB jaunieguvumu skaita. **Bērnu apkalpošanas nodaļā saņemti 613 jaunieguvumi** (par kopējo summu 5374.64 eiro). Lielākā daļa jaunieguvumu (481) iegādāti no Cēsu novada domes līdzekļiem, daļa (45) saņemti no LR Kultūras ministrijas atbalstītās un iniciētās “Grāmatu iepirkuma programmas publiskajām bibliotēkām”, vēl daļa jaunieguvumu (87) saņemti dāvinājumā no bibliotēkas lietotājiem.

Krājumā 2023. gada izskaņā bija 13104 vienības. Un reģistrēto lasītāju skaits sasniedzis 2125.

Pozitīvā tendence – aizvadītajā gadā ir ievērojami palielinājies reģistrēto lasītāju skaits (+353), negatīvā tendence – iegādāto grāmatu skaits uz vienu nodaļas reģistrēto lasītāju sarucis līdz **0,29**.

2023. gadā Bērnu apkalpošanas nodaļai tika abonēti 19 preses izdevumi (gada laikā saņemti 124 periodisko izdevumu eksemplāri). Bērni jaunākos žurnālus var lasīt bibliotēkā uz vietas, savukārt iepriekšējo gadu izdevumus izsniedzam līdzņemšanai. Aizvadītajā gadā periodikas izsniegums ir bijis **321**.

2023. gadā krājums papildināts arī ar grāmatām svešvalodās. Īpaša uzmanība pievērsta pusaudžu literatūrai angļu valodā, pēc kuras pieprasījums ir pieaudzis.

Ņemot vērā apmeklētāju intereses un vēlmes, uzmanību pievēršam arī alternatīvo lietu komplektēšanai. Joprojām ļoti pieprasītas ir galda spēles, kuru skaits fondā ir 120 (galda spēļu izsniegums lasītavā uz vietas – 1337). Galda spēļu skaits līdzņemšanai ir skaitliski neliels, tomēr apmeklētāju interese par tām ir. Pērn galda spēļu izsniegums līdzņemšanai bijis 51.

23 novada publiskajās bibliotēkās atskaites pārskata periodā saņemti 1120 jaunieguvumi bērniem, kas sastāda **23,18%** no pagastu publisko bibliotēku jaunieguvumu skaita.

Pasākumi dažādām vecuma grupām

PASĀKUMI / IZSTĀDES	SKAITS
Literārā stunda “Ineses Zanderes burtu spēles”	36
Muzikāli literārā stunda “Albertam Kronenbergam – 135”	14
Muzikāli literārā stunda “Agijas Stakas grāmatu ilustrāciju izstāde”	9
Tikšanās ar ilustratoru Agiju Staku	1
Bibliotekārās stundas/ekskursijas	11
Pūčulēnu skola	3
Rītausmas stunda (Ziemeļvalstu literatūras nedēļas ietvaros)	2
Halovīna pēcpusdienu bibliotēkā	1
„Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības” reģionālais fināls	1
Radošās darbnīcas	5
Ģimeņu rīti	2
„Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2022” apbalvošana	2
Jauno dzejdaru pēcpusdienu	1
Čaklāko lasītāju ballīte	1
Literatūras / tematiskās izstādes	12

Bērnu apkalpošanas nodaļā tiek piedāvāts daudzveidīgs pakalpojumu klāsts gan pirmsskolas, gan pamatskolas vecuma bērniem. Intensīva darba rezultātā esam varējuši realizēt 89 pasākumus (+12, salīdzinot ar 2022. gadu) un priecēt apmeklētājus ar 12 literārajām/tematiskajām izstādēm.

Reģiona publisko bibliotēku ikgadējās atskaitēs norādītie dati darbā ar bērniem liecina, ka aizvadītajā gadā kopskaitā organizēti 179 pasākumi un 147

literatūras/tematiskās izstādes bērniem. Vērojama pozitīva tendence, jo piedaudzis gan pasākumu (+65), gan izstāžu skaits (+24).

Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija (BJŽ)

Mūsu novadā aktīvas šīs programmas dalībnieces ir 27 bibliotēkas (CCB, 15 novada publiskās bibliotēkas un 12 skolu bibliotēkas). Vēl 2 publiskās un 1 skolu bibliotēka ir atbalsta bibliotēkas. Plānotais dalībnieku skaits, kuri programmu pabeidz un aizpilda anketas, ir ~700.

Veiksmīgākie BJŽ pasākumi pagastu publiskajās bibliotēkās

Drabešu pagasta Līvu bibliotēka

2023. gadā bibliotēkai turpinājās sadarbība ar Līvu pirmsskolas izglītības iestādes vecākās grupas audzinātāju, iesaistot bērnu BJŽ vecuma grupā 5+. Bērni, kuriem vecāki deva atļauju, tika reģistrēti Līvu bibliotēkā kā lasītāji. Audzinātāja ņēma grāmatas, tad visi kopā tās lasīja un vērtēja. Noslēguma pasākumā bērni stāstīja par savām izlasītajām grāmatām un atbildēja uz bibliotekāres uzdotajiem jautājumiem par programmas grāmatām. Mazie lasītāji bija atnesuši savus zīmējumus par viņu mīļākajām grāmatām, kas tika izvietoti bibliotēkā. Pēc pasākuma bērni saņēma sarūpētās dāvanas.

Liepas pagasta bibliotēka

2023. gadā dalībnieku aktivitāte programmā ir vērtējama kā laba, jo lasīšanas konkursā piedalījās 27 bērni un 10 pieaugušie. BJŽ dalībniekiem organizēts arī kopējs noslēguma pasākums.

Veselavas pagasta bibliotēka

BJŽ vecuma grupā 5+ tika iesaistīti Veselavas pirmsskolas izglītības iestādes vecāko grupu audzēkņi. Bibliotekāre devās ciemos uz bērnu dārzu, lai kopā ar bērniem lasītu un vērtētu grāmatas. Katram lasītājam tika iekārtota lasītāja dienasgrāmata, kur pēc katra izlasītā darba ielīmēja grāmatas nosaukums un veica uzdevumus par lasīto. Notika arī kopīga „Lielo lasīšanas svētku” tiešraides skatīšanās, pēc kuras lasītāji saņēma diplomus un balvas par dalību žūrijas darbā.

Mārsnēnu pagasta bibliotēka

Aizvadītajā gadā, turpinot tradīciju, bibliotēkas vadītāja BJŽ dalībniekiem noorganizēja noslēguma ekskursiju "Iepazīsti Latviju". 17. jūnija programma bija patiesi aizraujoša un plaša: došanās uz maizes ceptuvi "Lāči", Ložmetējkalna skatu torni, Ziemassvētku kauju muzeju. Tam sekoja brauciens uz Jelgavu, kur dalībnieki devās pastaigā pa Svētes upes palienes pļavu pastaigu laipām. Ekskursija noslēdzās Olainē, apskatot Vēstures un Mākslas muzeja āra ekspozīciju, ar Overly aplikācijas palīdzību ieskatoties Olaines Blokmāju stāstos, Mežaparkā izmēģinot spēkus "Meža kaķa" trasē un āra trenāžeros, kā arī apmeklējot bērnu rotaļu pilsētiņu, par kuru īpaši priecājās jaunākie žūrijas dalībnieki.

Skujenes pagasta bibliotēka

Bibliotekāre devās uz Skujenes pamatskolu, kur tikās ar pirmsskolas vecuma grupas bērniem, kurus iepazīstinātāja ar BJŽ grāmatām 5+ vecuma grupā. Tika īstenota arī radošā darbnīca, iedvesmojoties no grāmatas "Miedziņš nāk".

Veiksmīgākie pasākumi pagastu publiskajās bibliotēkās

Jaunpiebalgas pagasta bibliotēka

Jaunpiebalgas pirmsskolas izglītības iestādes sešgadīgo bērnu grupiņā „Sprīdītis” 20. martā notika **tematisks pasākums par Margaritu Stārasti un grāmatu "Rūķu dēlēns Knīpucis"**. Pasākuma laikā mazie lasītāji tika iepazīstināti ar bērnu grāmatu autori un ilustratori Margaritu Stārasti, noklausījās pasaku par rūķu dēlēnu Knīpuci, atrisināja krustvārdu mīklu, palīdzēja Knīpucim sašķirot sajauktos zirņus un krāsoja M.Stārastes zīmējumus no grāmatiņas "Knīpucis krāso".

Amatas pagasta Ģikšu bibliotēka

Ļoti patīkamu un pagodinošu pārsteigumu 2023. gadā saņēma Amatas pagasta Ģikšu bibliotēkas vadītāja Dace Lāce, kuras mazmeita Evelīna Lāce kļuva par „Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības” Cēsu reģionālo čempioni. Protams, ka arī vecmāmiņa, kopā ar ģimeni un meitenes klasesbiedriem, klātienē apmeklēja konkursa finālu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kas norisinājās septembra izskaņā. Lai gan goda pjedestāls šoreiz sasniegts netika, tomēr diena bija piepildīta ar patīkamām un pozitīvām emocijām. Iegūta arī vērtīga pieredze, tāpēc oktobra mēnesī bibliotekāre organizēja **tikšanos ar Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības Cēsu reģionālo čempioni Evelīnu Lāci**, uz kuru tika aicināti Amatas pamatskolas pirmsskolas izglītības iestādes abu grupiņu audzēkņi. Tikšanās laikā meitene lasīja fragmentu no Dz.Tilaka grāmatas „Papus Tru” (fragments, ar kuru viņa startēja konkursā), priecēja klātesošos ar flautas spēli un dalījās pieredzē par konkursā piedzīvoto.

Līgatnes pilsētas bibliotēka

Pārskata periodā visveiksmīgākie pasākumi bijuši **“Literārās pēcpusdienas skolēniem”** un **“Spoku stāstu konkurss” ar “Spoku ballīti”** noslēgumā. Šie bija visapmeklētākie pasākumi, jo tie piedāvāja ne tikai izglītoties vai uzzināt, bet arī izklaidēties un priecāties. “Spoku ballīte” tika dalīta divās telpās, vienu veidojot piemērotu jauniešiem un otru piemērotu mazākiem bērniem. Jaunieši aktīvi piedalījās spēļu izdomāšanā un telpu dekorēšanā. Pasākums bija ļoti apmeklēts, jo tika izdalītas 96 ieejas uzlīmes, kas kalpoja kā kostīma numuriņš, lai piedalītos tērpu vērtēšanā. Ballītē piedalījās gan vietējie bērni, gan bērni no blakus novada. Secinājums – ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem ļoti patīk Hellovīna tēma un visi labprāt ietērpjas kostīmos un priecājas.

Nītaures pagasta bibliotēka

Bibliotēka tika rīkots **dzejas pasākums**, kurā bibliotekāre pastāstīja par dzejoļiem, dzejniekiem, grāmatu ilustratoriem, lasīja Māras Cielēnas grāmatu “Trakulīte sandalīte” un rādīja grāmatas ilustrācijas – Ilzes Dambes zīmējumus. Pie vairākiem dzejoļiem bija izdomātas aktivitātes, lai bērniem būtu interesantāk. Piemēram – bērni cītīgi sekoja līdzī dzejoļim “Ģērbšanās”, lai saprastu, kas vēl palicis neapģērbts? Atbilde – tās bija rokas. Dzejoļi par “Pogu”, kas sapogājusies nepareizi, paši izmēģināja pareizi aizpogāt jaku, bet pēc dzejoļa “Cepure” izlasīšanas tika uzdotas rosinošas mīkliņas un bērni centās atminēt, ko cepure noslēpusi? Atklājās, ka bibliotekāre zem tās ir noslēpusi mandarīnus!

Kaives pagasta bibliotēka

„Ziemeļvalstu literatūras nedēļas” ietvaros norisinājās **radoši izklaidējoša pēcpusdiena bērniem “Lennebergas Emīla Ziemassvētki”**. Tās laikā bērni iepazīna Ziemassvētku tradīcijas Ziemeļvalstīs, atbildēja uz jautājumiem par Lennebergas Emīla grāmatas saturu, radošajā darbnīcā izrotāja stilizētu Ziemassvētku eglīti, izgatavojot rotājumus no čiekuriem, aplikāciju papīra, kartona un piparkūkām, un piedalījās atrakcijās, kas veidotas Ziemassvētku noskaņās Lennebergas Emīla stilā. Neizpalika arī patīkami pārsteigumi.

Priekuļu pagasta bibliotēka

Nozīmīgākais 2023. gada pasākums bērniem un jauniešiem bija **Vasaras lasīšanas izaicinājums – konkurss**, kas notiek jau vairākus gadus. Tas ir paredzēts sākumskolas, pamatskolas skolēniem un vidusskolas jauniešiem. Šajā gadā jaunumus bija tas, ka dalībniekiem pašiem, bibliotēkas grāmatu plauktos, bija jāatrod literatūras izdevums, kurš atbilst konkursa nosacījumiem (piem.: “nosaukumā ir kas ēdams”, “nosaukumā ir vairāk par pieciem vārdiem”, “tulkota no skandināvu valodas” utt.). Daži bērni, kuri veltīja vairāk laika grāmatas sameklēšanai, galā izlasīja un visus nosacījumus izpildīja ar četrām grāmatām, bet bija arī tādi, kuri izlasīja septiņas grāmatas. Pēc grāmatu izlasīšanas bija jāuzraksta atsauksme. Kopā pasākumā

piedalījās 18 bērni, bet visus nosacījumus izpildīja 12 bērni. Viņi tad arī piedalījās noslēguma pasākumā – gatavoja saldējumu un piedalījās noslēpumainajā pasākumā aiz slēgtām durvīm.

Raiskuma pagasta bibliotēka

Bibliotēkai notiek sadarbība ar tuvumā esošo Aleksandra Bieziņa Raiskuma pamatskolu, kurā mācās bērni ar īpašām vajadzībām. Skolotāji ved savus audzēkņus gan uz lasītavu, gan uz pasākumiem. Veiksmīgs izvērtās **mandalu zīmēšanas pasākums**, kas bērniem sagādāja daudz prieka un pozitīvu emociju.

Vecpiebalgas pagasta bibliotēka

Lasītāju iecienītas ir bibliotēkas organizētās **literārās pēcpusdienas**, kurās piedalās latviešu rakstnieki. Aizvadītajā gadā bibliotēkā viesojās un ar lasītājiem tikās dzejnieks **Kārlis Vērdiņš** un rakstniece **Nora Ikstena**.

Atzīmējot 110. jubileju, īpaša **tematiskā pēcpusdiena** tika veltīta arī **Kārļa Skalbes pasakai “Kaķīša dzirnavas”!**

Dzērbenes pagasta bibliotēka

Daudzu gadu garumā bibliotēkai izveidojusies lieliska sadarbība ar Cēsu novada Dzērbenes vispārīgglītojošās un mūzikas pamatskolas pirmsskolas jaunāko grupiņu „Vinnijs Pūks”. Gada laikā organizēti četri sadarbības pasākumi: **“Čučumuiža mežā”**, kurā bērni klausījās stāstījumu par tiem dzīvnieciņiem, kuri Latvijā saldi izguļ ziemas miegu ; **“Kukaiņu raibā pasaule”**, kurā bibliotēkas vadītāja lasīja interesantus stāstiņus, dzejoļišus un faktus iz kukaiņu dzīves ; novembra mēnesī notika Ziemeļvalstu literatūras nedēļas pasākums **„Krēslas Stunda”**, kurā mazie bērniņi klausījās fragmentus no Astrīdas Lindgrēnes grāmatas “Lennebergas Emīla Ziemas grāmata”; gada izskaņā notika pasākums **“Adventa laiks. Sniegs”**, kurā bibliotekāre pastāstīja bērniem par Adventa laiku un sniegu, un sniega veidojumiem dabā.

Zosēnu pagasta bibliotēka

Veiksmīga sadarbība bibliotēkai izveidojusies ar specializēto darbnīcu “Kārkli” māla darbnīcas vadītāju Leldi Lāci. Viņas vadībā bibliotēkas telpās **rīkotas radošās darbnīcas**, kurās tika veidoti māla trauki, vērti mazie vēja zvaniņi un veidoti rotājumi eglītēm.

Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēka

Aizvadītajā gadā bibliotēkā organizētas vairākas **radošās darbnīcas**, kuras izpelnījušās bērnu un jauniešu atsaucību:

- **“Labo darbu kalendārs”** – Adventes kalendāru palīdzēja gatavot bibliotekāre Jana Sukure;
- **“Origami – Ziemassvētku rotājumi”** – origami locīšanas tehniku, rotājumu pagatavošanu un izlocīšanu palīdzēja izprast papīra pārvērtību entuziaste Anna Kosova.

Inešu pagasta bibliotēka

Gada nogalē bibliotēkā mēneša garumā darbojās **radošā darbnīca**, kurā ikviens interesents varēja gatavot svētku apsveikumus un rotājumus. Šo iespēju izmantoja 10 skolēni, kā arī dažas ģimenes ar bērniem.

Veiksmīgākie pasākumi CCB Bērnu apkalpošanas nodaļā

Jau sesto gadu CCB Bērnu apkalpošanas nodaļa koordinēja lasītveicināšanas programmas **Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības** reģionālās aktivitātes. 10. maijā CCB Bērnu apkalpošanas nodaļā pulcējās 18 Cēsu novada 5. klašu skolēni un viņu atbalstītāji – pedagogi un skolu bibliotekāri, lai cīnītos par Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības reģionālā čempiona titulu. Konkursā tika pārstāvētas 9 novada skolas: Cēsu Pilsētas vidusskola, Cēsu 1. pamatskola, Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskola, Cēsu Bērzaines pamatskolas – attīstības centrs, Priekuļu vidusskola, Nītaures mūzikas un mākslas pamatskola, Jaunpiebalgas vidusskola, Liepas pamatskola un Vecpiebalgas vidusskola.

Konkursa dalībniekus vērtēja žūrijas komisija: Cēsu Valsts ģimnāzijas bibliotekāre **Sarmīte Balabāne**, laikraksta Vidzemes novadiem "Druva" žurnāliste, grāmatas "Mazā cēsnieka stāsti" līdzautore, Dr. Klauns **Iveta Rozentāle** un bijusī skolotāja, sociālā rehabilitētāja, Cēsu Neredzīgo biedrības pārstāve un aktīva audio grāmatu lietotāja **Inga Kravale**. Runājot par Ingu – šeit īpaši jāuzteic “Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības” tiešsaistes seminārs, kura laikā kolēģi dalījās pieredzē un aicināja

nebaidīties žūrijā iesaistīt vājredzīgus un neredzīgus cilvēkus. Uzdrīkstējāmie un pārliecinājāmie, ka redzes problēmas nav šķērslis kvalitatīvai vērtēšanai, tāpēc noteikti uzrunāsim Ingu dalībai konkursa žūrijā arī nākamajā sezonā.

2023. gadā Cēsu novada reģionālajā finālā uzvaras laurus plūca **Evelīna Lāce** no Cēsu 1. pamatskolas 5. b klases, kura klausītājus aizrāva ar pārliecinošu fragmenta lasījumu no Dzintara Tilaka grāmatas "Papus Tru". Konkursā tika nominēti arī divi dalītās 2/3 vietas ieguvēji: **Gustavs Krafte** no Cēsu 1. pamatskolas 5. a klases un **Klinta Krastiņa** no Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskolas 5. b klases.

30. septembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē jau sesto reizi norisinājās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību fināls. Tajā piedalījās 30 reģionālie lasīšanas čempioni no visas valsts.

Lai gan Cēsu novada reģionālā čempione šogad goda pjedestālu nenasniedza, tomēr pozitīvu emociju pasākumā netrūka. Evelīnu atbalstīt bija ieradušies visi klasesbiedri, kuri bija sagatavojuši gan krāšņus plakātus, gan uzmundrinājuma saukļus. Šo noteikti varam minēt kā izcilu klases kolektīva saliedēšanas piemēru, tāpēc lielu paldies par atbalstu sakām arī Cēsu 1. pamatskolas bibliotekārei **Inetai Maloijlo**, kura palīdzēja **Evelīnai** sagatavoties gan reģionālajam, gan nacionālajam finālam.

Lasīšanas stafete ir apgāda "Zvaigzne ABC" rīkots lasītveicināšanas konkurss bērniem un jauniešiem. Šogad tas norisinājās jau 8. reizi, un tajā piedalījās 188 bērni no visas Latvijas.

9. augustā kinoteātrī "Splendid Palace" norisinājās apgāda "Zvaigzne ABC" rīkotās lasītveicināšanas programmas "Lasīšanas stafetes" noslēguma pasākums, kura laikā tika godinātas arī Latvijas bibliotēkas. Pricējamies, jo konkursā katru gadu aktīvi piedalās arī cēsnieki – mūsu bibliotēkas lasītāji, kuru aktīvā **balsojuma rezultātā CCB ierindojās starp 7 populārākajām Latvijas bērnu bibliotēkām!**

Jo īpašāku šo faktu padara tas, ka šis nav pirmais gads, kad balsojumā esam starp līderiem. Lasītāju augstais novērtējums bibliotekāriem sniedz patiesu gandarījumu.

Apmeklētāju vidū ļoti iecienīti un pieprasīti ir bibliotēkas organizētie **Ģimeņu rīti**, kuros gan lielus, gan mazus skatītājus priecējam ar pašdarbības teātru izrādēm.

Aizvadītajā sezonā apmeklētājiem piedāvājām divus teatralizētos ģimeņu rītus: “**Ciemos pie vecmāmiņas**” (pēc novadnieces Līgas Rimšas-Eglītes grāmatas motīviem tapušais uzvedums Veselavas teātra studijas “Kurlās Vardes” izpildījumā); “**Zaķis un viņa draugi**” (Veselavas teātra studijas “Kurlās Vardes” uzvedums, kas tapis pēc latviešu tautas pasaku motīviem).

Jau sesto gadu Bērnu apkalpošanas nodaļa piedalījās **Radivilišķu publiskās bibliotēkas (Lietuva) organizētajā starptautiskajā pasaku lasīšanas čempionātā**. Tā kā 2022. gadā Cēsu Centrālā bibliotēka pasākumā piedalījās attālināti ar sagatavotu video priekšnesumu, tad 2023. gadā bibliotēkas darbinieces mēroja tālo ceļu uz Radivilišķiem, lai pasākumu apmeklētu klātienē un sniegtu muzikāli literāru priekšnesumu „5 kaķi”, kas tapis pēc Alberta Kronenberga dzejas motīviem. Uz Lietuvu devās visas trīs Bērnu apkalpošanas nodaļas darbinieces, kur guva arī vērtīgu pieredzi, tiekoties ar lietuviešu un gruzīnu kolēģiem.

Noslēdzot gadu, Bērnu apkalpošanas nodaļā allaž tiek rīkota “**Čaklāko lasītāju ballīti**”, lai godinātu pašus uzcītīgākos grāmatu lasītājus. Uz balli tika aicināts 21 dalībnieks. Bērnu un viņu pavadoņus sagaidīja Rūķu krustmāmiņa un Mazais rūķītis, kuri atklāja noslēpumus par Rūķu zemi zem Lielā rūķa mices. Klātesošie tika aicināti iesaistīties rotaļās, kopīgā dziedāšanā un novēlējumu rakstīšanā bibliotekāriem, tā izrādot pateicību par viņu darbu un rūpēm par lasītājiem.

Rūķi jau laikus bija aizsūtījuši ziņu Ziemassvētku vecītim, ka bibliotēkā pulcēsies čaklie grāmatu lasītāji, tāpēc, par lielu pārsteigumu visiem klātesošajiem, viņš ieradās klātienē, lai personīgi sveiktu katru bērnu un pasniegtu sarūpētās dāvanas.

Kad visi bērni bija apdāvināti – neizpalika arī specbalvas pašiem čaklākajiem un uzcītīgākajiem lasītājiem!

Skolas vecuma bērnu grupas pirmo trīs vietu ieguvēji:

- **Artūrs Reinsons**, kurš gada laikā izlasīja 173 grāmatas;
- **Digna Lezdiņa**, kura gada laikā izlasīja 151 grāmatu;

- **Estere Smiltnece**, kura gada laikā izlasīja 142 grāmatas.

Visi trīs bērni saņēma dāvanu kartes no grāmatnīcas "[Globuss](#)"!

Veicināšanas balva arī pirmās vietas ieguvējam pirmsskolas vecuma grupā **Viesturam Viksnam** – dāvanu karte no Apgāda "[Zvaigzne ABC](#)". Viņš kopā ar vecākiem gada laikā izlasīja 117 bibliotēkas grāmatas.

Sadarbība ar izglītības iestādēm “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros

Pirmsskolas izglītības iestāžu grupām piedāvājam bibliotekārās stundas, kuru mērķis ir iepazīstināt un ieinteresēt topošos lasītājus ar bibliotēkā piedāvātajām iespējām un daudzveidīgajām grāmatām (3D attēli, skanošas, atverami lodziņi utt.). Bibliotekārās stundas tiek piedāvātas arī skolēniem, ņemot vērā pedagogu pieprasījumu un ieteikums.

Veiksmīgākie sadarbības piemēri ar Cēsu un apkaimes izglītības iestādēm

CCB Bērnu apkalpošanas nodaļa

Atzīmējot dzejnieces, publicistes, bērnu grāmatu autores un izdevējas 65. jubileju, septembra un oktobra mēnešos aicinājām sākumskolas skolēnu un bērnudārzu audzēkņu grupas uz literāro stundu “**Ineses Zanderes burtu spēles**”.

Tās laikā mazie apmeklētāji tika iepazīstināti ar viņas darbiem: bērniem veltītu dzeju un lugām, kas guvuši daudzveidīgu izpausmi arī citās mākslas jomās. Ineses Zanderes teksti plaši komponēti, pēc viņas dzejas uzņemtas vairākas animācijas filmas, ar scenāristes un libretistes līdzdalību tapuši muzikāli iestudējumi un uzvedumi, raidījumi bērniem. Šī literārā stunda guva ļoti lielu pedagogu atsaucību. Divu mēnešu laikā tā tika organizēta **35** reizes. To apmeklēja **891** bērns!

Drabešu pagasta Ieriķu bibliotēka

“Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros Amatas pamatskolas skolēni apmeklēja Ieriķu bibliotēkas organizētās stundas: “Uzzinām un meklējam IERIĶU DIŽKOKU”; Iepazīsti Latvijas mantojumu “Latviešu ornamentus - grafiskās zīmes, kas ir pati senākā un lakoniskākā informācijas un enerģijas izteiksmes forma”.

Stalbes pagasta bibliotēka

Sadarbībā ar Stalbes pamatskolu organizētas 5 bibliotekārās stundas, kurās skolēni apguva izdevumu meklēšanu elektroniskajā kopkatalogā, mācījās grāmatas atrast bibliotēkas plauktos, atrast mācību literatūru *Letonika.lv* datubāzē, kā arī apsprieda izdevēju piedāvāto grāmatu klāstu un izteica ierosinājumus, kuras grāmatas bibliotēkai vajadzētu iegādāties priekš skolēniem.

Straupes pagasta bibliotēka

Novembra mēnesī Straupes pamatskolas skolēni varēja piedalīties bibliotēkas organizētajā **Šausmu stāstu rakstīšanas konkursā “Helovīni”**. Tā mērķis – veicināt bērnu spējas izteikties latviešu valodā, sekmēt radošo darbību, veicināt iztēli un vārdu spēles, asociācijas, likt pasmaidīt un priecāties par valodas tēlainību. Darbu iesniegšanas laiks bija viens mēnesis. Tos vērtēja pagasta bibliotēkas un skolas bibliotēkas bibliotekāres pēc oriģinalitātes, valodas kvalitātes un atbilstības konkursa mērķim, sadalot divos vecuma posmos: 1–5 klase un 7–9 klase. Konkursa noslēgumā katrā dalībnieku grupā tika piešķirtas vietas un atzinības.

Taurenes pagasta bibliotēka

Bibliotēkas biežākie apmeklētāji ir Taurenes bērnudārza “Asniņš” jeb juridiski Dzērbenes vispārīgglītojošās un mūzikas pamatskolas struktūrvienības vecāko grupiņu bērni. Bieži tiek rīkotas kopīgas lasīšanas stundas. Bibliotekāres īpaši sagatavojas katrai tikšanās reizei, lai tā būtu interesanta un saistoša mazajiem lasītājiem. Telpa, kur paredzēts grāmatas lasījums tiek īpaši noformēta, atbilstoši izvēlētās grāmatas tematikai. Bērni tiek iepriecināti ar bibliotekāru gatavotajām grāmatzīmēm, medaļām u.c. piemiņas veltēm.

Zaubes pagasta bibliotēka

Vēstures un sociālo zinību skolotāja, strādājot “Kompetenču pieejas mācību saturā Skola 2030” ietvaros, izmanto grāmatas, senās fotogrāfijas un citus materiālus no bibliotēkas novadpētniecības krājuma. Katru gadu 8. klasei **vēstures stunda** par tēmu **“Apgaismības laikmets”** notiek bibliotēkā. Tās laikā tiek stāstīts par Baltijas novadpētnieku, pedagogu J.K. Broci un skatīta Zaube J.K.Broces zīmējumos. Skolēni var vairāk uzzināt par vācu luterāņu mācītāju, rakstnieku un publicistu Garlību Merķeli un viņa mājskolotāja gaitām Zaubes Annas muižā, kur viņš sarakstījis grāmatu “Latvieši”. Stundas noslēgumā tiek piedāvāts noskatīties filmu “Apgaismība 18. gadsimta Latvijā un Eiropā”.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Bibliotēkas sadarbībai ar citām iestādēm ir ļoti būtiska loma veiksmīgā bērnu un jauniešu apkalpošanā. Īpaši jāizceļ Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra aktīvā sadarbība ar reģiona galvenajām, pagastu un skolu bibliotēkām, organizējot dažādus informatīvos seminārus un lasītveicināšanas aktivitātes.

Neapšaubāmi, ka ciešākie sadarbības partneri bibliotēkām darbā ar bērniem un jauniešiem ir izglītības iestādes.

Cēsu Centrālās bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļai aizvadītajā gadā veiksmīgākā sadarbība veidojosies ar skolām Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030) ietvaros:

- Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskola (bibliotekāre Ginta Pūpola);
- Cēsu pilsētas vidusskola (latviešu valodas skolotāja Ilze Zariņa, bibliotekāres Antra Kalniņa un Dace Mizone);
- Cēsu Bērzaines pamatskola (bibliotekāre Elīna Āboliņa);
- Cēsu 1. pamatskola (bibliotekāre Ineta Malojlo);
- Cēsu Jaunā vidusskola (angļu valodas un sociālo zinību skolotāja Jolanta Briša).

Esam gandarīti, ka sadarbība ar izglītības iestādēm un bibliotēkām notiek ne tikai Cēsu pilsētas teritorijā, bet arī plašāk Cēsu novadā:

- Drabešu Jaunā pamatskola (bibliotekāre Ingrīda Logina);
- Spāres pamatskola (skolotāja Sandra Miķelsone);
- Nītaures mūzikas un mākslas skola (Nītaures pagasta bibliotekāre Maira Prikule);
- Jaunpiebalgas pamatskola (skolas bibliotekāre Vēsma Johansone, Jaunpiebalgas pagasta bibliotekāre Baiba Logina).

Ļoti novērtējam, ka Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskolas skolotājas (Ginta Pūpola, Ilze Ozoliņa, Anita Viņāude, Lilita Kampenusa, Iveta Daiga u. c.) ir ieinteresētas sadarbības pasākumu organizēšanā, tāpēc labprāt uzklausām viņu ierosinājumus par vēlamajiem tematiem, kuri tiek saskaņoti ar skolēnu mācību programmām.

Priecājamies, ka bibliotēkai izveidojusies cieša sadarbība arī ar Cēsu pirmsskolas izglītības iestādēm. Aizvadītajā gadā aktīvākās sadarbības partneres, organizējot bibliotekārās un literārās stundas bija:

- Cēsu Jaunās vidusskolas pirmsskolas izglītības iestāde;
- Cēsu pilsētas vidusskolas pirmsskolas izglītības iestādes grupa “Ķipari”;
- Cēsu 3. pirmsskolas izglītības iestāde (īpaši jāuzteic aizkustinošais svētku mirklis 21. decembrī, kad Cēsu Centrālajā bibliotēkā viesojās „Taurenīšu” grupa, lai sveiktu bibliotekārus Ziemassvētkos. Bērni sniedza dzejas un muzikālus priekšnesumus. Katrs bibliotekārs dāvanā saņēma bērnu pašgatavotu apsveikumu kā pateicību par allaž sirsnīgo sagaidīšanu un uzņemšanu bibliotēkā. Liels paldies bērniem un viņu pedagogēm Agitai Sirmačai, Aleksandrai Kutuzovai un Inai Beriņai par šo pārsteigumu).
- Cēsu 4. pirmsskolas izglītības iestāde;
- Cēsu 5. pirmsskolas izglītības iestāde;
- Cēsu Bērzaines pamatskolas – attīstības centra pirmsskolas grupas “Pīlādzītis”;
- Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestāde.

Bibliotēka labprāt turpina sadarbību arī ar Cēsu Jauniešu domi. 26. augustā Cēsu „Rožu laukumā” notika tradicionālais “Jauniešu dienas” pasākums. Pateicoties Jauniešu domes pārstāves Ilutas Balodes iniciatīvai un uzaicinājumam, pasākumā līdzdarbojās un muzikāli literāru dzejas uzvedumu „5 kaķi” (kas tapis pēc Alberta Kronenberga grāmatas motīviem” sniedza Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja Lāsma Vasmane-Mašina.

Noteikti jāuzsver lieliskā sadarbība ar Cēsu grāmatnīcām – SIA Latvijas grāmata grāmatnīcu “Globuss” un “Zvaigznes grāmatu namu”. Esam ļoti pateicīgi par grāmatnīcu atbalstu mūsu pasākumiem, piešķirot balvas.

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

CCB Bērnu apkalpošanas nodaļā strādā trīs darbinieces, kas ir optimāls skaits, lai nodrošinātu pilnvērtīgu nodaļas darbu. 2023. gadā nodaļā darbinieku sastāvs nav mainījies:

- Lāsma Vasmane-Mašina – nodaļas vadītāja;
- Inese Jankovska – galvenā speciāliste;
- Inta Zaksa – bibliogrāfe.

2023. gadā nodaļas darbinieces apmeklēja šādus tīmekļseminārus un konferences:

- “Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības” (SkaLa) tiešsaistes seminārs reģionālajiem kuratoriem (seminārā piedalījās un pieredzē dalījās Lāsma Vasmane-Mašina);
- Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pavasara konference “Sāksim ar alfabētu” (konferenci klātienē apmeklēja Inta Zaksa);
- “Ideju tirgus” Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (piedalījās Lāsma Vasmane-Mašina);
- Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konference „Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā” (konferenci organizēja un tajā piedalījās visas trīs Bērnu apkalpošanas nodaļas darbinieces: Lāsma Vasmane-Mašina, Inta Zaksa, Inese Jankovska).

Ikgadējā Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konference Cēsīs sniedz nozīmīgu ieguldījumu bibliotekāru profesionālajā pilnveidē darbā ar bērniem un pusaudžiem.

Tās mērķis ir turpināt un, atbilstoši bibliotēku nozares laikmeta tendencēm, pilnveidot šī projekta norisi, rezultātā veicinot bērnu – skolu bibliotēku sadarbības praksi ar citām iestādēm un organizācijām.

Vidzemes novada Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konference

2023. gadā Cēsu Centrālā bibliotēka Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konferenci organizēja jau 21. reizi! Šī gada konferences tēma: “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā”.

Konferences dalībniekiem tika dota iespēja iegūt zināšanas par šādām tēmām: „Kas ir pielāgotā literatūra un kā to izmantot?” (Gunta Romanovska – Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas vecākā bibliotekāre) ; “Bērnu drošība internetā” (Anita Priede – Latvijas Drošāka interneta centra (drossinternets.lv) pārstāve) ; “Bibliotēkas loma sadarbībā ar izglītības iestādēm Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros” (Dace Kristiāna Ūdre – Valsts izglītības satura centra Kompetenču pieejas ieviešanas nodaļas vadītāja) ; ““Izlausnās” spēle – neparasta iekļaujošas izglītības metode” (Zita Grinberga – Gulbenes novada vidusskolas

bibliotekāre, Vita Medniece – Gulbenes novada vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja).

Konference vienkopus pulcēja 90 dalībniekus no Cēsu, Alūksnes, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Smiltenes un Valkas novadiem. Konferencēs pievienotā vērtība noteikti ir arī neformālās sarunās un savstarpēja dalīšanās pieredzē, tāpēc kolēģi allaž ir priecīgi par šo ikgadējo tikšanos klātienē. Lai gan pandēmijas laikā viena konference tika rīkota attālināti, tomēr bibliotekāru viedoklis ir vienbalsīgs – konferencei ir jānotiek klātienē!

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Apmeklētāju uzvedības kultūra bibliotēkā

Jāatzīst, ka Cēsīs trūkst vietas, kur bērniem un jauniešiem saturīgi pavadīt brīvo laiku pēc skolas (gaidot pulciņus, sabiedrisko transportu vai vecākus). Šobrīd šo nišu galvenokārt aizpilda bibliotēka. Tas nav slikti, bet, ņemot vērā pieaugošo apmeklētāju skaitu, rodas dažādas problēmas. Bibliotēkas darbiniekiem ikdienā nākas saskarties ar apmeklētājiem, kuri, uzturoties bibliotēkā, neievēro iekšējās kārtības noteikumus. Lai gan šāda problēma bibliotēkās nav nekāds jaunums, tā ir būtiski saasinājusies, īpaši Bērnu apkalpošanas nodaļā. Problēmsituācijas ir dažādas: nereagēšana uz bibliotekāru aizrādījumiem, skaļa un bravūrīga uzvedība, kas traucē citus apmeklētājus, bezatbildīga attieksme pret bibliotēkas inventāru, vecāku attieksme un nevēlēšanās ierobežot bērna darbības, kas nav pieļaujamas bibliotēkā (skriešana, lekšana, spilvenu un pufu mētāšana) u. c. Bibliotekāri, protams, dara maksimālo, lai šīs situācijas risinātu, taču ne vienmēr tas ir vienkāršs uzdevums. Diezgan bieži nākas saskarties ar bērniem un jauniešiem, kuriem ir visatļautības un pārākuma sajūta pār bibliotekāru.

Piemērotu telpu trūkums

Kopš CCB ēkas rekonstrukcijas apritējuši astoņi gadi. Šajā laikā īpaši skaudri izjūtam telpu nepiemērotību Bērnu apkalpošanas nodaļai. Bibliotēkas atvērtais telpu plānojums starp Bērnu apkalpošanas nodaļu un Vispārīgo lasītavu (ko paši arī savulaik izvēlējāmies) ir ļoti nepraktisks. Bērnu radītais troksnis traucē Vispārīgās lasītavas apmeklētājiem, kuri vēlas lasīt vai strādāt klusumā. Bērnu apkalpošanas nodaļai trūkst atsevišķu telpu, kur bērni drīkstētu pulcēties un sarunāties, netraucējot citus bibliotēkas apmeklētājus.

Lasītāji – parādnieki

Šī problēma bibliotēkās allaž bijusi aktuāla. Problēma ar lasītājiem – parādniekiem tiek risināta zvanot, sūtot atgādinājuma e-pastus. Nepieciešamības gadījumā lūdzam palīdzību arī skolu bibliotekāriem, informējot par viņu pārstāvētās skolas skolēniem – bibliotēkas parādniekiem.

Ja vēl bērnu aizmāršību varētu attaisnot, tad jāsecina, ka pieaug arī bezatbildīgu vecāku skaits, kuri uzskata, ka bibliotēkas grāmatas var turēt mājās mēnešiem ilgi, nerēķinoties ar citu lasītāju vēlmēm un rindām pēc pieprasītākajām grāmatām.

8. NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS

Darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

CCB novadpētniecības speciālistu darbs 2023. gadā ir bijis darbietilpīgs un saglabājis galveno darbības virzienu – informācijas vākšanu, apkopošanu par Cēsu reģiona kultūrvēsturi, ievērojamiem novadniekiem, notikumiem, vietām u. c., kā arī šīs informācijas saglabāšanu un pieejamības nodrošināšanu interesentiem.

Viens no prioritārajiem darba virzieniem 2023. gadā bija Novadpētniecības datubāzes papildināšana ar analītiskajiem aprakstiem par aktuālo periodu un jau esošo bibliogrāfisko ierakstu labošana un papildināšana (īpaši to aprakstu labošana, kas vecāki par 2012. gadu), lai izveidotais digitalizētais materiāls varētu tikt pievienots kvalitatīvam un pilnvērtīgam bibliogrāfiskajam aprakstam. Visa gada garumā tika turpināts arī apjomīgais darbs pie novadniekiem veltītajās fiziskajās mapēs esošo publikāciju digitalizācijas un elektronisko mapju veidošanas. Pārskata periodā krājumā fiksētas un apmeklētājiem pieejamas jau **511** elektroniskās mapes.

Palielinoties apmeklētāju plūsmai lasītavā, ir aktualizējies tiešais darbs ar cilvēkiem – individuāla palīdzība pētniecības jautājumu risināšanā, konsultācijas dažādu novadpētniecības resursu izmantošanā u. c., kā arī novadpētniecības krājuma popularizēšanas aktivitātes. Dažādu pasākumu organizēšanā un sadarbības projektu realizācijā (gan kultūras, gan izglītības jomās) arvien vairāk tiek izmantoti tieši novadpētniecības fonda resursi un plašās bibliotekāru zināšanas lokālās kultūrvēstures jautājumos.

Krājums

Vispārīgs raksturojums

2023. gadā Novadpētniecības lasītavas krājumā fiksēti **4 014** eksemplāri, tai skaitā arī grāmatas, audiovizuālie resursi, seriālizdevumi, rokraksti u. c. Gada laikā krājums papildināts ar **35** eksemplāriem, no kuriem 29 ir jaunieguvumi. Krājumā pārskata perioda beigās ir **2 641** mapes. Gada laikā fizisko mapju skaits ir palielinājies par 2 mapēm.

	2021	2022	2023
Grāmatas	3 631	3 722	3 757
Audiovizuālie izdevumi	73	81	81
Nošizdevumi	40	40	40
Nepublicētie izdevumi	62	64	64
Elektroniskie izdevumi	21	21	21
Kartogrāfiskie izdevumi	17	18	18
Attēlizdevumi	15	15	15
Seriālizdevumi	16	18	18
Kopā	3 875	3 979	4 014
Mapes	2 639	2 639	2 641
Pavisam kopā	6 514	6 618	6 655

Paralēli fiziskajām mapēm, tiek veidots arī elektronisko tematisko mapju krājums. 2023. gadā krājumā fiksētas un apmeklētājiem pieejamas **511** elektroniskās mapes – **223** novadniekiem velītās un **288** nozaru tematiskās mapes.

Līdztekus grāmatām un tematiskajām mapēm krājuma būtisku daļu sastāda arī laikraksti:

- Laikraksts Vidzemes novadiem “Druva” – no 2009. g. septembra;
- Cēsu rajona laikraksts “Druva” – 1945.–2009. g.;
- “Cēsu Avīze” – 1928.; 1931.–1934. g.;
- “Cēsu Vēstis” – 1933.–1939. g.;
- “Cēsu Vēstis” – 2006. g. 22. jūn.–2006. g. 23. dec.;
- Cēsu novada pašvaldības izdevums / Cēsu novada Centrālās administrācijas (pēc 2021. gada 1. jūlija) izdevums “Cēsu Vēstis”;
- vēsturiskā Cēsu rajona 23 pagastu avīzes, kā arī Cēsu novada apvienību pārvalžu informatīvie izdevumi.

Krājuma kvalitātes, aktualitātes un attīstības novērtējums

Novadpētniecības krājums ir specializēts fonds, kurā tiek iekļauti šādi izdevumi: grāmatas par novadu un novadniekiem, Cēsīs izdotās grāmatas, novadnieku autordarbi prozā, dzejā, dramaturģijā, dažādās zinātnēs, personāliju un nozaru tematiskās mapes,

audiovizuālie materiāli, kartogrāfiskie materiāli, Cēsu pilsētas un vēsturiskā Cēsu rajona laikraksti.

Komplektējot Novadpētniecības lasītavas fondu, galvenais nosacījums ir, lai jaunieguvumam ir saistība ar Cēsu novadu vai vēsturisko Cēsu rajonu, neņemot vērā izdošanas gadu, valodu vai tajā pausto ideoloģiju. Pārskata perioda ietvaros krājums papildināts ar jaunāko literatūru, piemēram, Aleksandrs Čaks “Nakts meitenei”, Viesturs Vecgrāvis “Pie augstā loga”, Zane Nuts “Mums vajadzētu šķirties”, Kristīne Zaļuma “Vidzemes muižas un to bibliotēkas”, Svens Kuzmins “Skaistums un nemiers” (par Kārli Skalbi), Daumants Vasmanis “Cēsu novada pagātnes ainas” (atkārtots izdevums), Roberts Alksnis “Melnā čūska miltus mala” u. c.

2023. gadā tiek turpināts 2018. gadā uzsāktais darbs, skenējot, apstrādājot un elektroniski uzglabājot publikācijas no republikas laikrakstiem, žurnāliem un grāmatām. Lēmums skenēt materiālus attaisnojas, jo tiek ietaupīta gan telpa, gan finansiālie resursi, kā arī ņemtas vērā novadpētniecības lasītavas apmeklētāju intereses un esošā laikmeta tendences.

Krājuma izmantojums

Kā pēdējos gados novērots, arī 2023. gadā par novadpētniecības krājumā esošajiem materiāliem vairāk interesējušies tieši individuālie pētnieki, žurnālisti, vēsturnieki, grāmatu autori, gidi u. c. novadpētniecības entuziasti, retāk – skolēni un studenti.

Novadpētniecības lasītavas lietotāji un apmeklētāji

	2021	2022	2023
Reģistrēti lietotāji	33	58	80
Apmeklētāji	63	115	215

Redzams, ka Novadpētniecības lasītavā reģistrēto lasītāju skaits un apmeklējums 2023. gadā (salīdzinot ar 2022. gadu) ir pieaudzis. Tas liecina par to, ka bibliotēkas apmeklētāji arvien pārliecinošāk atgriežas pie ieraduma apmeklēt bibliotēku klātienē. Taču savu aktualitāti nezaudē arī attālinātā apkalpošana – 2023. gadā ar e-pasta starpniecību ir nosūtīti novadpētniecības materiāli un sniegtas uzziņas **12** cilvēkiem.

Izsniegums

	2021	2022	2023
Mapes	124	111	92
Grāmatas	115	52	63
Avīzes	53	42	39

Iepriekšējā pārskata periodā galvenie interesējošie temati, kas ietverti tematiskajās un personāliju mapēs, ir bijuši: Cēsu un novada baznīcas, draudzes un mācītāji (Vecpiebalgas, Zaubes, Skujenes u. c.), Cēsu pilsētas nami un ielas (Rīgas iela, Gaujas iela, Ūdens iela), mācību iestādes (Cēsu Profesionālā vidusskola, Cēsu Bērnu un jauniešu centrs), uzņēmumi (Cēsu alus, Līgatnes papīrfabrika), vēstures un arhitektūras pieminekļi (Cēsu Uzvaras piemineklis), pilis un muižas (Cēsu Jaunā pils, Cēsu viduslaiku pils, Cirstu muiža), amatiermākslas un pašdarbības kolektīvi (koris “Beverīna”, Cēsu Tautas teātris), Cēsu novada pagastu vēsture (Veselava, Vecpiebalga, Zaube, Jaunpiebalga), kā arī personālijas (Aina Karele, Jānis Poruks, Vilhelms Purvītis, Kārlis Millers, Matīss Kaudzīte, Pēteris Rozenbergs, Daumants Vasmanis u. c.). Izsniegumā tiek uzskaitīti arī tie izdevumi, kas tiek izmantoti attālināto uzziņu sagatavošanai. 2023. gadā attālināti sniegta informācija un nosūtīti materiāli, piemēram, par Cīrulīšu kamaniņu trasi, Gaujas nacionālo parku, Bērzaines ģimnāzijas vēsturiskajām ēkām, Rūdolfa Blaumaņa gaitām Cēsīs, apkopotī publicētie materiāli par Piebalgu (sakarā ar pieteikuma gatavošanu Piebalgas kultūrtelpas iekļaušanai Nacionālā kultūras mantojuma sarakstā) u. c.

Plašākai tematu izpētei interesentiem piedāvāti arī krājumā esošie periodiskie izdevumi, grāmatas, kā arī vietnēs www.news.lv un <https://lndb.lv/> esošā informācija.

Novadpētniecības krājums Cēsu CB struktūrvienībās

Struktūrvienībās novadpētniecības krājums izvietots atsevišķos plauktos, nodalīts no pārējā krājuma, brīvi pieejams apmeklētājiem. Lielāko daļu šī fonda sastāda grāmatas novadu, ievērojamiem novadniekiem un novadnieku izdotās grāmatas, kā arī tematiskās un novadniekiem veltītās mapes un skolēnu zinātniski pētnieciskie darbi. Taču vairākām bibliotēkām krājumā ir arī unikālas kolekcijas un materiāli, piemēram:

- Veselavas bibliotēkā – visi bijušās Veselavas skolas materiāli, fotoalbumi, hronikas;
- Inešu bibliotēkā – Upītes skolas albumi (likvidēta 1971. gadā);

- Līvu bibliotēkā – padomju laika albumi ar fotogrāfijām no bērnības svētku pasākumiem ciema padomē, albums ar 1959. gada 1. maija pasākuma fotogrāfijām;
- Mārsnēnu bibliotēkā – bibliotēkas krājumā ir divi diski, kuros skatāmas pagājušā gadsimta filmas par Mārsnēniem;
- Nītaures bibliotēkā – albumi, kas dāvināti bibliotēkai no pašvaldības un privātpersonām, piemēram, Nītaures ciema vēsture, p/s “Nītaure” dramatiskais kolektīvs (1959–1960).

Unikāls ieguvums kopējam novadpētniecības krājumam ir Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas novadpētniecības krājums. Valdemāra bibliotēka kopš tās dibināšanas (kā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāle) ir saistīta ar Latvijas Neredzīgo biedrību (LNB): gan agrāk – ar LNB Cēsu mācību un ražošanas uzņēmumu (1952–1999), gan tagad – ar LNB Cēsu teritoriālo organizāciju, SIA “Latvijas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centrs” Cēsu filiāli. Bibliotēkas telpas atrodas ēkā teritorijā, ko vietējie apzīmē ar “neredzīgo kvartālu”. Līdz ar to novadpētniecībā tiek strādāts ar materiāliem, kas attiecas uz šo organizāciju un iestāžu vēsturi un darbību, pašdarbības kolektīviem, cilvēkiem, kuri strādājuši uzņēmumā vai darbojas biedrībā. Tāpēc, runājot par novadpētniecību šajā struktūrvienībā, tā tiek saistīta tikai ar šo vietu. Bibliotēkas vadītājai Irēnai Lācei izdevies no iznīcināšanas paglābt vairāk nekā 20 albumus, fotogrāfijas un citus materiālus, kas saistīti ar LNB Cēsu mācību un ražošanas uzņēmuma un LNB Cēsu teritoriālo organizācijas vēsturi. Diemžēl materiālu apkopošana un aprakstīšana tajos izbeigta pagājušā gadsimta 70.–80. gados.

Bibliotēkā ir trīs tematiskās novadpētniecības materiālu kopas:

- Latvijas Neredzīgo biedrība Cēsīs (albumi);
- Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu mācību un ražošanas uzņēmums (albumi);
- Cēsu filiālbibliotēkas vēsture.

2023. gadā ir arī uzsākts darbs, lai turpinātu 80. gados pārtraukto darbu pie materiālu par Neredzīgo biedrības Cēsu MRU dramatisko kolektīvu “Aina” (dibināts 1958. gadā, darbību turpina kā Valdemāra bibliotēkas amatiereteātris, 2023. gadā atzīmēja 65 darbības gadu jubileju) apkopošanas un izveidotu materiālu mapi par amatiereteātra režisoru, ilggadējo bibliotēkas vadītāju, literāti AINU Kareli (2023. gadā viņa atzīmēja 85. dzīves jubileju un 60 gadus, kopš ir teātra režisore).

Krājuma lielums struktūrvienībās ir diezgan atšķirīgs un atkarīgs no vairākiem faktoriem – lokālā pētniecības reģiona kultūrvēstures, ģeogrāfiskās platības, laikposma, kad šis krājums ir sākts veidot, utt. Šeit daži skaitļi ieskatam:

Bibliotēkas nosaukums	Mapju skaits
Amatas pagasta Ģikšu bibliotēka	71
Inešu pagasta bibliotēka	57
Jaunpiebalgas pagasta bibliotēka	91
Kaives pagasta bibliotēka	28
Līgatnes pagasta bibliotēka	21
Līgatnes pilsētas bibliotēka	35
Drabešu pagasta Līvu bibliotēka	39
Mārsnēnu pagasta bibliotēka	36
Nītaures pagasta bibliotēka	30
Priekuļu pagasta bibliotēka	150
Skujenes pagasta bibliotēka	55
Stalbes pagasta bibliotēka	22
Straupes pagasta bibliotēka	28
Taures pagasta bibliotēka	83
Vecpiebalgas pagasta bibliotēka	34

Krājums tiek strukturēts un kārtots pamatā trīs variantos – tematiski, hronoloģiski vai jaukti (tematiski un temata ietvaros hronoloģiski). Mapju saturu veido publikācijas no laikrakstiem un žurnāliem, fragmenti no grāmatām, izdrukas no interneta resursiem, pagasta iedzīvotāju atmiņu vēstījumi, fotogrāfijas. Materiāli tiek regulāri papildināti un izmantoti pēc pieprasījuma.

Resursu digitalizācija

2018. gadā uzsāktā digitālā novadpētniecības krājuma veidošana sekmīgi tiek turpināta arī 2023. gadā.

Digitalizējamo materiālu skaitā 2023. gadā tika iekļautas publikācijas no republikas preses un laikraksta “Druva” (vecākas par 2017. gada oktobri). Pārskata perioda ietvaros ir digitalizēts **315** teksta dokuments, kas satur **583** lappuses. Pavisam kopā šobrīd ir digitalizēti **1 961** dokumenti (3 271 lappuses). Digitalizēto dokumentu skaitā netiek iekļautas publikācijas no laikrakstiem “Druva” (jaunākas par 2017. gada oktobri) un Cēsu novada pašvaldības izdevuma “Cēsu Vēstis”, jo tie tiek saņemti elektroniskā formātā.

	2021	2022	2023
Digitalizēto lappušu skaits	449	472	583
Digitalizēto dokumentu skaits	219	237	315

Digitalizētais materiāls tiek uzglabāts divos formātos – pdf un jpg. Lai nodrošinātu maksimālu resursu pieejamību, nepārkāpjot autortiesības, digitalizētais materiāls tiešsaistē ir pieejams daļēji. Saskaņā ar noslēgto vienošanos ar SIA “Cēsu Druva” pārstāvjiem, šī laikraksta publikācijas (gan elektroniski sagatavotās, gan digitalizētās) ir brīvi pieejamas jebkuram interesentam, izmantojot Cēsu reģiona kopkataloga sniegtās iespējas. Savukārt digitalizētais materiāls no republikas preses publiski nav pieejams. Pirmkārt, tas tiek pievienots lokālās anotācijas veidā Novadpētniecības datubāzē Cēsu reģiona kopkatalogā, papildus ārējā anotācijā tiek norādīts, ka resurss ir pieejams elektroniskā formā Cēsu reģiona pašvaldību publiskajās bibliotēkās. Otrkārt, skenētie materiāli no republikas preses tiek uzglabāti tīklā hronoloģiskā secībā laikraksta ietvaros. Treškārt, tie tiek uzglabāti elektroniskajā mapē atbilstoši publikācijas tematikai.

2023. gadā tika turpināts darbs pie digitalizēto materiālu sistematizēšanas un kārtošanas elektroniskajās mapēs. Pārskata periodā ir izveidotas **45** elektroniskās mapes – **14** novadniekiem veltītās un **31** nozaru tematiskās mapes. Mapēm tiek nodrošināta pieeja bibliotēkas lasītavā esošajos datoros. Elektronisko mapju kārtojums ir līdzīgs mapju novietojumam plauktā – tematiski pēc UDK un novadniekiem veltītās. Elektroniskajās mapēs tiek sistematizēti materiāli neatkarīgi no tā, vai tie ir digitalizēti vai elektroniski radīti. Visa gada garumā tika turpināts arī apjomīgais darbs pie novadniekiem veltītajās fiziskajās mapēs esošo publikāciju digitalizācijas. Turpinās skenēto materiālu apstrāde, izmantojot attēlu apstrādes un teksta atpazīšanas programmas. Turpinās arī fizisko tematisko mapju skenēšanas process.

Bibliotēkas tīmekļvietnē, sadaļā “Digitālās izstādes”, ir apskatāmas 15 kolekcijas, kas veltītas dažādām ar novadpētniecību saistītām tēmām. 2023. gadā interesenti šīs kolekcijas ir aplūkojuši 166 reizes.

Bibliogrāfiskais darbs

Pārskata perioda beigās elektroniskā kopkataloga Novadpētniecības datubāzē (pieejama bibliotēkas elektroniskajā kopkatalogā <http://cesis.biblioteka.lv/alise/>, starp trim katalogiem izvēloties sadaļu Novadpētniecības datubāze) fiksēti **112 512**

bibliogrāfiskie ieraksti. Gada laikā datubāze ir papildināta ar **2 737** ierakstiem, kas ir par **1 237** ierakstiem mazāk nekā iepriekšējā pārskata periodā. Bibliogrāfiskie ieraksti Novadpētniecības datubāzē tiek veidoti gan no laikraksta “Druva”, gan Cēsu novada apvienību pārvalžu informatīvajiem izdevumiem (tai skaitā no izdevuma “Cēsu Novada Vēstis”), kā arī no republikas preses izdevumiem – laikrakstiem un žurnāliem.

Bibliogrāfiskos ierakstus veido gan Cēsu CB darbinieki, gan Cēsu novada pagastu publisko bibliotēku darbinieki, interesentiem nodrošinot informācijas resursu pieejamību virtuālajā vidē par Cēsīm, Cēsu novadu, vēsturisko Cēsu rajonu un tā novadniekiem. Daļa ierakstu tiek arī importēti no Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzes.

Šajā pārskata periodā ir mazāks jaunizveidoto ierakstu skaits, un tas daļēji skaidrojams ar to, ka no 2023. gada 1. janvāra laikraksts Vidzemes novadiem “Druva” iznāk ne vairs četras, bet tikai divas reizes nedēļā. Līdz ar to tā vietā uzmanība vairāk pievērsta jau esošo bibliogrāfisko ierakstu rediģēšanai, lai izveidotais digitalizētais materiāls varētu tikt pievienots kvalitatīvam un pilnvērtīgam bibliogrāfiskajam aprakstam. Cēsu CB speciālistes 2023. gadā rediģējušas 565 ierakstus, kas vecāki par 2012. gadu. Tāpat arī par vasaras mēnešiem apraksti netika veidoti, atslogojot novadpētniecības speciālistu darbu.

Analizējot darbu Cēsu novada pagastu bibliotēkās, secināts, ka 2023. gadā, tāpat kā iepriekšējā pārskata periodā, visaktīvāk darbs Novadpētniecības datubāzē veikts Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkā (izveidoti 122, rediģēti 376 ieraksti). Aktīvi darbs turpināts arī Amatas pagasta Ģikšu bibliotēkā (izveidoti 94, rediģēti 82 ieraksti), Līgatnes pilsētas bibliotēkā (izveidoti 63, rediģēti 72 ieraksti), Nītaures pagasta bibliotēkā (izveidoti 58, rediģēti 159 ieraksti), Mārsnēnu pagasta bibliotēkā (izveidoti 49, rediģēti 102 ieraksti), Priekuļu pagasta bibliotēkā (izveidoti 45, rediģēti 68 ieraksti), Taurenas pagasta bibliotēkā (izveidoti 43, rediģēti 32 ieraksti), kā arī Smiltenes novada Drustu pagasta bibliotēkā (izveidoti 47, rediģēti 35 ieraksti). Īpaši jāizceļ arī Vecpiebalgas pagasta bibliotēka, kuras vadītāja sāka mācīties veidot bibliogrāfiskos ierakstus vien oktobrī, bet datubāzi jau papildinājusi ar 28 jauniem ierakstiem. Tāpat izceļama arī Drabešu pagasta Līvu bibliotēkas vadītāja, kura datubāzē rediģējusi 1 558 ierakstus.

Ierakstus veidot rudenī mācījās arī jaunā Raiskuma pagasta bibliotēkas vadītāja, savukārt atkārtoti mācījās Straupes un Liepas pagastu bibliotēku vadītājas.

Ikdienas darbs datubāzē turpinās arī Dzērbenes pagasta, Vaives pagasta Rīdzenes un Stalbes pagasta bibliotēkās, tomēr vairākās bibliotēkās ieraksti tiek tikai rediģēti vai arī darbs datubāzē netiek veikts vispār, kaut arī tiek piedāvātas konsultācijas gan telefoniski, gan tiešsaistē, gan klātienē.

Kopumā Cēsu novada pagastu publisko bibliotēku darbinieki pārskata periodā datubāzi papildinājuši ar **552** ierakstiem un rediģējuši **3 179** ierakstus, kas ir par **1 612** ierakstiem vairāk nekā iepriekšējā pārskata periodā (neskaitot Smiltenes novada Drustu un Raunas pagastu bibliotēkas).

Arī iepriekšējā pārskata periodā analītiskajiem aprakstiem tika pievienotas anotācijas, kas sniedz iespēju tos atlasīt pēc nozīmīgākajiem atslēgvārdiem pilntekstā. Kopumā pārskata periodā ir izveidotas **3 109** ārējās pilntekstu anotācijas laikraksta “Druva” analītiskajiem bibliogrāfiskajiem aprakstiem. Šīs anotācijas ir publiski pieejamas jebkuram interesentam, ko ļauj 2017. gadā noslēgtais līgums ar laikraksta “Druva” redakciju.

Arvien vairāk pagastu bibliotēku 2023. gadā ir uzsākušas un turpina novadpētniecības mapju apstrādi un aprakstu izveidi BIS Alise elektroniskajā kopkatalogā. Mapju bibliogrāfiskajiem aprakstiem tiek pievienotas anotācijas un saites uz publikāciju analītiskajiem aprakstiem Novadpētniecības datubāzē. Tādejādi tiek nodrošināta objektīva mapju izsnieguma elektroniskā uzskaitē, kā arī potenciālajiem interesentiem dota iespēja attālināti iepazīties ar bibliotēku novadpētniecības krājumā esošajiem materiāliem. Tā, piemēram, Jaunpiebalgas bibliotēkai ir izveidoti 39 mapju elektroniskie apraksti, Līgatnes pagasta bibliotēkai – 13, Līgatnes pilsētas – 10, Priekuļu – 72, Taurenas – 57, Vecpiebalgas – 14, Zosēnu – 11. Ir bibliotēkas, kurām šis process jau ir pabeigts, piemēram, Līvu bibliotēkai ievadīts katalogā viss 38 mapju fonds. Savukārt Mārsnēnu bibliotēkā pārskata periodā uzsākts darbs pie esošo mapju aprakstu veidošanas elektroniskajā katalogā. Lai Mārsnēnu pagasta bibliotēkas novadpētniecības mapes elektroniskajā novadpētniecības katalogā būtu sakārtotākas, viegli pārskatāmas un tām būtu savs unikāls izskats, ko nesajauktu ar citas bibliotēkas novadpētniecības mapi, izveidots vienots attēlu dizains. Pievienojot jaunas mapes aprakstu, tiks izmantots izveidotais šablons. Paralēli tiek veidots vienots noformējums bibliotēkā fiziski pieejamajām mapēm, izmantojot tos pašus attēlus un vienota stila uzrakstus mapju muguriņām.

Novadpētniecības darba popularizēšana

CCB

Izstādes

Novadpētniecības lasītavā tiek izvietotas izstādes, kas veltītas Cēsu kultūrvēsturei, novadniekiem, viņu autordarbiem un nozīmīgiem dzīves notikumiem. Kopumā 2023. gadā novadpētniecības lasītavā un citviet bibliotēkā tika izvietotas 11 izstādes.

	2021	2022	2023
Izstādes Novadpētniecības lasītavā	4	5	6
Izstādes citviet bibliotēkā	3	2	5

Janvāris–marts

Novadpētniecības lasītavā grāmatu izstāde **“Jauniegvumi novadpētniecības krājumā”**. Jauniegvumu ekspozīcija tiek nomainīta 2 reizes, lai lasītavas apmeklētāji varētu apskatīt jaunieguvumus, kas novadpētniecības fondā tika iegūti 2022. gada nogalē un 2023. gada sākumā.

9. janvāris–28. februāris. 1. stāvā skatāma novadnieces, mākslinieces Laimas Bikšes botānisko zīmējumu izstāde.

Marts–maijs

10. marts–15. maijs. Novadpētniecības lasītavā skatāma izstāde **“Pauls Bankovskis (1973–2020)”**. Izstāde veltīta rakstnieka un publicista 50 gadu jubilejai.

4. aprīlis–13. maijs. 1. stāvā **“Mazās Mākslas dienas”**. Kristīnes Rozenbergas mākslas darbu izstāde.

Maijs–jūlijs

19. maijs–21. jūlijs. Novadpētniecības lasītavā skatāma izstāde **“Arveds Švābe (1888–1959)”**. Izstāde veltīta rakstnieka, jurista, vēsturnieka 135 gadu jubilejai.

16. maijs–30. jūnijs. 1. stāvā **“Ilustrācija. Akvarelis. Cēsu teika”**. Cēsu novada vispārīzglītojošo skolu vizuālās mākslas konkursā radītie darbi.

Jūlijs–septembris

25. jūlijs–29. septembris. Novadpētniecības lasītavā skatāma rakstniekam un skolotājam Matīsam Kaudzītem veltīta izstāde **“Ar Piebalgu sirdī un darbos. Matīsam Kaudzīte – 175”**.

Septembris–oktobris

5. septembris–2. oktobris. 1. stāvā Izstāde “**Dziesma porcelānā**”. Biedrības “ArtCēsis” mākslinieku vasaras meistardarbnīcā apgleznoti šķīvji.

Oktobris–novembris

2. oktobris–3. novembris. Novadpētniecības lasītavā grāmatu izstāde “**Jauniegvumi novadpētniecības krājumā**”.

Novembris

4.–29. novembris. Novadpētniecības lasītavā skatāma izstāde “**Novembris – Valsts svētku mēnesis**”, kas atspoguļo 11. novembrim – Lāčplēša dienai (par Latvijas neatkarību kritušo karavīru piemiņas dienu) – un 18. novembrim (Latvijas Republikas proklamēšanas dienu) veltīto pasākumu tradīcijas Cēsīs.

1.–29. novembris. 1. stāvā “**Mazs bij’ tēva novadiņis, Bet diženi turējās**”. Tematiska literatūras izstāde par Cēsīm un Cēsu novadu.

Pasākumi

Novads un novadpētniecības krājums tiek popularizēts ne tikai ar izstādēm, bet arī ar to pasākumu starpniecību, ko organizē bibliotēka – tikšanās, muzikāli literārie pasākumi un citi tematiskie pasākumi. 2023. gadā bibliotēkā ir tikuši organizēti 7 pasākumi, veltīti novadpētniecības tematikai.

	2021	2022	2023
Pasākumi	2	2	7

Janvāris

21. janvārī plkst. 11.00 Bērnu apkalpošanas nodaļā **Ģimeņu rīts “Cimos pie vecmāmiņas”** – tikšanās ar novadnieci, bērnu grāmatu autori Līgu Rimšu-Eglīti. Veselavas teātra studija “Kurlās Vardes” uzstājās ar teatralizētu uzvedumu, kas iestudēts pēc L. Rimšas-Eglītes grāmatas “Cimos pie vecmāmiņas” motīviem. Pasākumu apmeklēja 50 cilvēki.

Marts

24. martā plkst. 17.00 2. stāvā **autorvakars ar rakstnieci Zani Nuts**. Grāmatas “Mums vajadzētu šķirties” atvēršana. Pasākumu apmeklēja 20 cilvēki.

Aprīlis

21. aprīlī plkst. 16.00 2. stāvā pasākums “**Latvijas kultūrvēsture romānu lappusēs – tikšanās ar rakstnieci Ingunu Baueri**”. Pasākumu apmeklēja 40 cilvēki.

22. aprīlī plkst. 11.00 Bērnu apkalpošanas nodaļā **Ģimeņu rīts “Zaķis un viņa draugi”**. Veselavas teātra studijas “Kurlās Vardes” uzvedums visai ģimenei. Pasākumu apmeklēja 55 cilvēki.

Septembris

13. septembrī plkst. 18.00 1. stāvā “Mūsu Dzejas dienu stāsts”. Elīnas Riemeres un Lāsmašas Vasmanes-Mašinas autorkoncerts. Pasākumu apmeklēja 45 cilvēki.

27. septembrī Dzejas dienu ietvaros Bērnu apkalpošanas nodaļā norisinājās ikgadējais pasākums **“Jauno dzejdaru pēcpusdiena skolēniem”**. Pasākuma laikā 5 drosmīgi skolēni nebaidījās no izaicinājuma un publiski izpildīja savus dzejoļus. Pasākumā piedalījās un to vadīja īpašais viesis – Cēsu Mazā teātra aktieris Mārtiņš Liepa. Pasākumu apmeklēja 23 cilvēki.

Visa gada garumā

Joprojām aktuāls pasākums ir komandu izlaušanās spēle bibliotēkas pagrabā **“Dzejas detektīvs”**. Spēles norise notiek pēc pieprasījuma. Līdz gada beigām spēlē piedalījās 11 komandas (kopā 49 cilvēki).

Publicitāte

Kā ik gadu, arī 2023. gadā informācija par novadpētniecības izstādēm un pasākumiem tiek izvietota bibliotēkas informācijas stendos, ievietota bibliotēkas tīmekļvietnē, sociālajos tīklos un Cēsu novada pašvaldības tīmekļvietnes sadaļā “Aktualitātes” – “Pasākumu kalendārs”.

Lai nodrošinātu bibliotēkas novadpētniecības darba publicitāti, notiek sadarbība ar laikraksta Vidzemes novadiem “Druva” žurnālistiem. 2023. gadā laikrakstā atspoguļoti dažādi bibliotēkas darba aspekti.

Janvārī žurnāliste Iveta Rozentāle raksta par CCB Bērnu apkalpošanas nodaļas rīkoto pasākumu uzcītīgākajiem lasītājiem. Publikācijas ietvaros čaklāko lasītāju vecāku sniegtā informācija par bērnu lasīšanas paradumiem. Februārī žurnāliste Anna Kola atspoguļo Siguldas novada Mores skolas skolēnu viesošanos Cēsu CB, un Arita Lejiņa informē par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēkas iekļaušanu CCB struktūrvienībā. Kā arī Jāņa Gabrāna sagatavotajā rubrikā “Medijpratība”, publikācijā “Šobrīd priekšroka praktiskajām iemaņām”, CCB pārstāve Krista Annija Holtere informē par bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un konsultācijām sabiedrības informētības

un medijpratības veicināšanai. Martā žurnāliste Sarmīte Feldmane aktualizē jautājumu par bibliotēku lomu sabiedrībā un atspoguļo informāciju par Cēsu CB un tās struktūrvienību darbību un piedāvātajiem pakalpojumiem. Maijā Iveta Rozentāle un Anna Kola atspoguļo Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību Cēsu novada dalībnieku atlases pasākuma norisi Cēsu CB Bērnu apkalpošanas nodaļā. Septembrī laikrakstā “Druva” ir lasāms par starptautiskā projekta/ vasaras skolas “Bibliotēka kā kopienas kultūrtelpa” norisēm Cēsu novadā un saistībā ar Dzejas dienu aktivitātēm laikrakstā parādās arī publikācijas par Cēsu CB bibliotēkūru Elīnas Riemeres un Lāsma Vasmanes-Mašinas autorkoncertu “Mūsu dzejas dienu stāsts”. Oktobrī S. Feldmane atspoguļo Bērnu apkalpošanas nodaļas organizētās Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konferences norisi. Decembrī S. Feldmane informē par bibliotēkas 1. stāvā apskatāmo Ziemassvētku un Jaungada apsveikuma kartīšu izstādi.

2023. gada septembrī laikrakstā “Latvijas Avīze” aktualizēta bibliotēku darbības nozīme Latvijas pagastos, tai skaitā arī Cēsu novada pagastu bibliotēkās, kas kopš teritoriālās reformas ir CCB struktūrvienības.

Kopskaitā laikrakstos publicēti 13 raksti.

Novadpētniecības darba popularizēšana CCB struktūrvienībās

Tāpat kā CCB, arī tās struktūrvienībās novadpētniecības materiāli tiek izmantoti izstāžu veidošanā un pasākumu organizēšanā (scenāriju veidošana, novadmācību stundu satura sastādīšana u. c.). Ieskatam struktūrvienībās organizētās novadpētniecības izstādes un pasākumi.

Veselavas pagasta bibliotēka

24. februārī Veselavā tika atzīmēta Igaunijas Republikas Neatkarības diena. 1923. gada 5. augustā Veselavā tika atklāts pirmais piemineklis igauņu karavīriem, kas bija krituši kaujās par Latvijas neatkarību. Tas bija ne tikai nozīmīgs pagrieziena punkts abu valstu attiecībās, bet arī ierosme, lai ap šo pieminekli mežainā apvidū izveidotos lielā Veselavas pagasta kapsēta. Kapos apbedīti 16 igauņu karavīri, kas 1919. gada jūnijā krituši Cēsu kaujās ar Baltijas landesvēru un Dzelzsdivīziju. Četri no viņiem vēlāk pārāpbedīti dzimtenē. Piemineklis ir 3,4 metrus augsts betona obelisks, celts par vietējo iedzīvotāju savāktiem ziedojumiem. To pēc “Ķikuru” māju saimnieka Kārļa Bierņa meta darinājis amatnieks Dāvis Gruzde. Granīta plāksni izkalis Cēsu akmeņkalis Augusts Sproģis.

Novembra mēnesis pagāja patriotisma zīmē, kad bibliotēka organizēja patriotisma stundu pirmsskolniekiem Veselavas bērnudārzā. Tika stāstīts par Latviju, par piederību savai ģimenei, bērnudārzam, pagastam un valstij. Katru gadu Lāčplēša dienā, 11. novembrī, tiek iedegtas sveces Latvijas karoga autora Jāņa Lapiņa dzimtajā vietā un tiek svinēti Latvijas valsts svētki 18. novembrī.

Amatas pagasta Ģikšu bibliotēka

Gada sākumā bibliotekāre veica pētījumu par Amatas mājvietām ar putnu nosaukumiem. Tika apmeklētas un fotografētas mājas (“Sīļi”, “Dzeņi”, “Kalna Putni”, “Lejas putni”, “Jaunputni”, “Baloži”, “Dzērvēs”), izpētīta māju vēsture – kad parādās pirmie ieraksti baznīcas grāmatās, kā arī noskaidrota Ģikšu ciema vārda izcelsme. Būtiski informācijas avoti pētījumā bija mācītāja P. F. Bērenta 1927. gadā izdotā grāmata par Āraišu un baznīcas vēsturi, kā arī Melānijas Vanagas grāmatas. Pētījuma rezultāti tika prezentēti 4. maija pasākumā Ģikšu Kultūras centrā. Pasākumu apmeklēja 40 cilvēki.

Pēc individuāla pieprasījuma bibliotekāre darbojas kā gide – iepazīstina interesentus ar Amatas pagastu un Cēsu novada enerģētiskām vietām, akmeņiem, pilskalniem.

Tā kā bibliotekāres Daces Lāces vaļasprieks ir ceļošana un fotografēšana, nereti bibliotēkā tiek organizētas arī fotoizstādes par ceļojumos gūtajiem iespaidiem. 2023. gadā bibliotēkā bija skatāma izstāde “Saulainā Sicīlija”.

Jaunpiebalgas pagasta bibliotēka

Katru mēnesi bibliotēkas *Facebook* profilā tiek ievietota informācija par aktuālā mēneša novadniekiem – jubilāriem. 2023. gadā ir tikuši organizēti 4 novadpētniecības pasākumi:

- Piebalgas senās receptes izstādes-gadatirgus “Izvēlies Piebalgu!” ietvaros, kuras moto bija “Goda mielasts”. Tika izveidota grāmata ar Piebalgas senajām receptēm. Tās tika atrastas www.garamantas.lv un ir Latviešu folkloras krātuves fondā. Bibliotēkas darbinieki izveidoja maketu, kurš tika izdrukāts un uzlīmēts uz lielas no saplākšņa darinātas grāmatas lapām. Grāmatas tapšanā tika iesaistīti Jaunpiebalgas apvienības pārvaldes darbinieki. Receptu grāmata tika izvietota skvērā starp Jaunpiebalgas Kultūras nama un apvienības pārvaldes ēkām. Ar receptēm varēja iepazīties visi “Izvēlies Piebalgu!” apmeklētāji. Grāmatā bija arī

Ķeņa prātojumi par goda mielastu un ēšanu, kā arī atstāta vieta citām receptēm un komentāriem. Grāmata vizuāli papildināja tirgus laukuma iekārtojumu, piesaistīja cilvēku uzmanību, bija vides objekts, pie kura labprāt fotografējās. Šīs receptes piebaldzēni izmanto vēl joprojām.

- “Dzejniecei Olgai Lisovskai – 95”. 4. augustā, dzejnieces Olgas Lisovskas (04.08.1928.–30.09.2015.) dzimšanas dienā, novadnieces talanta cienītāji bija aicināti uz piemiņas pēcpusdienu. Jaunpiebalgas kapsētā tika nolikti ziedi un aizdegtas svečītes. Turpinājumā izbrauciens pa novadnieces dzīvesvietām – Draudzes skolas piemiņas akmens (vietas, kur dzejniece tika uzsākusi savas skolas gaitas), “Plienkalni” (kuros aizritēja Olgas bērnības gadi), “Tīrumseviķi” (dzejnieces dzīvesvieta, kur viesus uzņēma tagadējā mājas saimniece, mākslas zinātniece, rakstniece, žurnāliste Elvita Ruka). Pasākuma dalībnieki apskatīja dzejnieces piemiņas lietas, fotogrāfijas. Pasākuma noslēgumā saviesīgā daļa notika bibliotēkā ar cienastu, atmiņu stāstījumiem, dzeju un dziesmām.
- “Augusta Ģiezena Ziemassvētki Jaunpiebalgā”. Sadarbībā ar LU Klasiskās filoloģijas nodaļu, Hellēnistikas centru un Latīniskā kultūrmantojuma centru, mūsu novadnieka, valodnieka, skolotāja un tulkotāja Augusta Ģiezena 135. dzimšanas dienā, 15. decembrī, notika viņa piemiņai veltīts pasākums “Augusta Ģiezena Ziemassvētki Jaunpiebalgā”. Tas bija arī A. Ģiezenam veltītā gada noslēgums visai LU klasiskās filoloģijas saimei – pasniedzējiem, studentiem un tulkotājiem. Viesi no LU iepazinās ar A. Ģiezena dzimto pusi, apmeklējot Zosēnu pagasta bibliotēku un Piebalgas mākslas darbu krātuvi. Vēsma Johansone pildīja gida pienākumus, pastāstot par Zosēniem un Jaunpiebalgu. Jaunpiebalgas Sv. Toma ev. lut. baznīcā un kultūras namā Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolas audzēkņi sniedza nelielu koncertu, Jaunpiebalgas kapos pie Augusta Ģiezena atdusas vietas notika piemiņas brīdis. LU pasniedzēji un studenti Homēra tekstus lasīja gan oriģinālvalodā, gan A. Ģiezena tulkojumos. Zanda Rozenberga pastāstīja par savu attālo radnieku A. Ģiezenu un parādīja prezentāciju ar fotogrāfijām no ģimenes albumiem. Klasiskie filologi ļoti ieinteresējās un iepazinās ar Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkas un Jaunpiebalgas novadpētniecības muzeja materiāliem par A. Ģiezenu.

- Izstāde “Piebalgas māls un metāls pirms Mērnieku laikiem”. Decembrī Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkā notika “Gaujas fonda” un Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolas realizētā projekta ietvaros radīto akmens laikmeta keramikas un 8.–12. gs. arheoloģisko rotu izstāde. Projektu atbalstīja VKKF mērķprogramma “Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma” un Vidzemes plānošanas reģions. Izstādē bija apskatāmi vietējo amatnieku darinājumi.

Zosēnu pagasta bibliotēka

15. decembrī tika rīkots pasākums “Augusta Ģiezena Ziemassvētki Jaunpiebalgā”. Braucot uz Jaunpiebalgu, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Klasiskās filoloģijas nodaļas studentu grupa ar pasniedzējiem apmeklēja Zosēnu bibliotēku, apskatot izstādi, kas veltīta tulkotājam, valodniekam, antīkās literatūras pazinējam un mūsu novadniekam Augustam Ģiezenam, kā arī Augusta Ģiezena dzimtas mājas. Akmens plāksne no šīm dzimtas mājām “Jaunmurdēni” glabājas bibliotēkā.

Kaives pagasta bibliotēka

Lai popularizētu Kaives pagasta dzejniekus – novadniekus un viņu veikumu, 2023. gada nogalē pasākumā bibliotēkas lasītājiem “Nest gaismu, kā to sveces dara...” tika iekļauts konkurss par pagasta dzejniekiem. Izmantojot Novadpētniecības krājumu, tika sameklēti 6 autoru dzejoļi par tēmu – ziema, Ziemassvētki. Pasākuma vadītājs dalībniekiem izdalīja aploksnes, kurās atradās kartiņas ar dzejnieku vārdiem un uzvārdiem. Pēc nolasītā dzejoļa katram pasākuma dalībniekam bija jāpaceļ kartiņa ar tā autora vārdu, uzvārdu. Rezultāti bija interesanti, pilnīgi visus neatminēja neviens, daži apmeklētāji pat brīnījās, ka tādi dzejnieki ir. Secinājums: cik maz mēs zinām par saviem novadniekiem – dzejniekiem.

Līgatnes pagasta un Līgatnes pilsētas bibliotēkas

Šajā pārskata periodā saistībā ar notikumu ciklu “Latviešu Grāmatai 500”, sadarbojoties ar Līgatnes pagasta bibliotēku un Paula Bankovska māsu Karmenu Bankovski, tika apkopoti materiāli par novadnieku Paulu Bankovski un izveidota viņa 50 gadu jubilejai veltīta radošo darbu izstāde, kurā bija apskatāmi viņa jaunības dienu mākslas skolā gleznotie darbi, tika izstādītas viņa sarakstītās grāmatas un raksti no periodikas. No savākto materiālu kopijām tika izveidota Paulam Bankovskim veltīta

novadpētniecības mape. Līgatnes pilsētas bibliotēkas lasītāju klubīnā divas tikšanās reizes tika veltītas P. Bankovska daiļradei “Paulam Bankovskim šogad paliktu 50!”, kā arī 18. maijā notika izstādes atklāšana “Paula Bankovska literārā un vizuālā daiļrade”.

Drabešu pagasta Līvu bibliotēka

Lai iepazīstinātu iedzīvotājus ar populāriem novadniekiem, bibliotēkā tika izveidota grāmatu izstāde “Mārģeris Zariņš”. Bibliotēkas apmeklētājiem tika stāstīts par Mārģeri Zariņu, par viņa saistību ar Āraišiem, fakti par viņa dzīvi Drabešu pagasta “Viļņos” Zvārtes ieža tuvumā. Visi tika aicināti uz dokumentālā stāsta “Āraišu zēns Mārģeris” pirmizrādi Drabešu Tautas namā. Pēc izrādes vairāki bibliotēkas lasītāji sāka interesēties par Mārģera Zariņa darbiem, jo līdz tam viņa grāmatas nebija pieprasītas.

Nītaures pagasta bibliotēka

Novadpētniecības darba popularizēšanā 2023. gadā nozīmīga bija plašā izstāde “Mūsu skola, skolotāji, skolēni senāk un tagad”, kas tika sagatavota sadarbībā ar skolu. Vispirms tā izstādīta skolā absolventu salidojumā, pēc tam – arī pagasta bibliotēkā.

Priekuļu pagasta bibliotēka

Bibliotēkā 2023. gadā tika izstādītas trīs novadpētniecības izstādes un divi pasākumi, no tiem nozīmīgākie:

- Priekulietes, rokdarbnieces, daiļamata meistares Ilgas Valdas Blektes 90 gadu jubilejas rokdarbu izstāde un noslēgumā tikšanās ar autori.
- Vietējo iedzīvotāju – rokdarbnieču rotu, kartīšu, mauču, izšūtu un adītu galdautu izstāde.
- Izstāde par godu novadnieka rakstnieka Edvarda Treimaņa-Zvārguļa 157. jubilejai.

Raiskuma pagasta bibliotēka

2023. gadā uzsākts pasākuma cikls “Tikšanās ar savējiem”, kurā bibliotēkas apmeklētājiem tiek piedāvāta iespēja tikties ar Pārgaujas apvienības pārvaldes amatpersonām un iestāžu darbiniekiem.

Taurenes pagasta bibliotēka

Ik gadu bibliotēkas telpās darbojas Ziemassvētku izstāde – tirdziņš “Ziemassvētku sajūtas meklējot”. Šajā izstādē piedalās mājražotāji, kuri ar saviem izstrādājumiem iepriecina bibliotēkas apmeklētājus Ziemassvētku laikā. Radošo darbu izstādes izraisa lielu interesi un atsaucību apmeklētāju vidū, piesaista arī jaunus apmeklētājus. Radošo darbu autori pārsvarā ir cilvēki, kuri savu vaļasprieku ir apguvuši pašmācības ceļā. Rokdarbu izstādes tiek veidotas ar mērķi popularizēt sava pagasta amatnieku darbus, parādot viņu veikumu plašākai auditorijai.

Valdemāra bibliotēka

2023. gadā Cēsu Mākslas festivāla ietvaros bija skatāma četru mākslinieku – Olgas Vasiļjevas, Kristapa Ancāna, Linas Lapelītes un Augusta Serapina – izstāde “Tagadnes Artefakti”. O. Vasiļjeva instalācijā “Rosme” pievērsās stāstiem, kas nāk no kādreizējā Cēsu Neredzīgo biedrības mācību un ražošanas uzņēmuma laikiem. Pirms instalācijas izveides viņa tikās ar bibliotēkas vadītāju Irēnu Lāci, izpētīja apjomīgo fotoalbumu kolekciju, tās materiāli tika skenēti, izmantoti izstādes veidošanā. Par mākslinieces sadarbību ar Irēnu var lasīt Ž. Skarules publikācijā “Pārcilājot artefaktus. Saruna ar mākslinieci Oļu Vasiļjevu” 10.08.2023.

Vecpiebalgas pagasta bibliotēka

Novada cilvēku dažādo talantu atklāšanai pārskata periodā bibliotēka noorganizēja 2 izstādes – apmeklētāji varēja aplūkot novadnieku Ingunas Rumas gleznu izstādi “Mirkļa pieskāriens” un Aivara Lapiņa fotoizstādi. Tika atzīmēti arī Kārļa Skalbes pasakas “Kaķīša dzirnavas” pirmpublicējuma 110 gadi. Šī notikuma ietvaros bibliotēkā tika izveidota izstāde, kur centrālajā vietā bija grāmatas “Kaķīša dzirnavas” dažādu gadu izdevumi, kā arī noorganizēta literārā stunda pirmsskolas izglītības iestādes “Mazputniņš” četrgadīgo bērnu grupiņas audzēkņiem, lai kopīgi iepazītos ar pasaku un tās varoņiem.

Zaubes pagasta bibliotēka

Novadpētniecības materiālu krājums regulāri tiek izmantots skolā, vēstures stundās, novadmācības stundās skolēniem.

- Janvārī novadmācības stunda skolēniem “Mūsu novadniekam, dziedātājam Paulam Saksam – 145”. Stundas programmā Paula Saksa dzīvesstāsts, dokumentālā filma “Pauls Sakss. Kā es kļuvi par dziedoni”.

- Februārī novadmācības stunda 8. klasei “Apgaismības laikmets”. Stundas programmā J. K. Broce, Zaube Broces zīmējumos. G. Merķelis un apgaismība. Darbs “Latvieši”. Dokumentālā filma “Apgaismība 18. gadsimta Latvijā un Eiropā”.
- Decembrī sadarbībā ar Zaubes pamatskolas vēstures skolotāju – 5. klasei sociālo zinību un vēstures stunda bibliotēkā “Kultūras pieminekļi tavā apkārtnē”. Informācijas meklēšana, izvērtēšana, izstādes sagatavošana.

Sadarbība

Arī 2023. gadā tika turpināta sadarbība ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB). Pirmkārt, Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzes papildināšanai tika nosūtīti **1 419** laikraksta “Druva” analītiskie apraksti, kas veidoti no 2023. gadā publicētajiem rakstiem. Otrkārt, Cēsu CB kolektīvs aktīvi līdzdarbojās LNB rīkotajos vasaras skolas “Bibliotēka kā kopienas kultūrtelpa” norisēs. Vasaras skola tika rīkota no 20. līdz 30. augustam Eiropas Komisijas programmas “EU4Dialogue” projekta “EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību” ietvaros, un tās dalībnieki bija akadēmisko, publisko un nacionālo bibliotēku, kā arī muzeju un kultūras sektora nevalstisko organizāciju pārstāvji no Azerbaidžānas, Gruzijas un Moldovas Republikas, tai skaitā Piedņestras reģiona. Sadarbības ietvaros Cēsu CB novadpētniecības speciālistes izstrādāja un 28. augustā novadīja lekciju “Novadpētniecības darbs publiskā bibliotēkā: Cēsu novada bibliotēku piemērs”.

2023. gada sākumā tika uzsāktas sarunas ar Nacionālo enciklopēdiju un tās galveno redaktoru Valteru Ščerbinski par iespējamo sadarbību Nacionālās enciklopēdijas elektroniskās vietnes www.enciklopedija.lv satura papildināšanā. Šo sadarbību plānots realizēt kultūras programmas “Cēsis – Latvijas kultūras galvaspilsēta 2025” ietvaros, veicinot enciklopēdijas šķirklju izstrādi par nozīmīgiem Cēsu pilsētas un novada kultūras, vēstures, mākslas, izglītības u. c. notikumiem, ievērojamiem novadniekiem un objektiem.

9. jūnijā Natālija Krama, Skaidrīte Daņiļēviča, Elīna Riemere, Krista Annija Holtere un Lāsma Vasmane-Mašina piedalījās Latvijas Nacionālā arhīva un Cēsu Vēstures un mākslas muzeja rīkotajā diskusijā “Atmiņas institūcijas lampas gaismā”, kas notika arhīva pagalmā Lenču ielā 3 sarunu festivāla “Lampa” ietvaros. Sarunā piedalījās arī kolēģes no Madonas bibliotēkas u. c. atmiņu institūciju – muzeju un arhīvu – pārstāvji.

Diskusijā apspriestas aktualitātes, līdzības un atšķirības atmiņu institūciju darbā, pieredzes apmaiņa par jau īstenotiem savstarpējās sadarbības projektiem un potenciālo projektu iespējas.

CCB novadpētniecības darbiniekiem gadu gaitā ir izveidojusies arī lieliska sadarbība ar Cēsu Vēstures un mākslas muzeja speciālistiem. 2023. gada novembrī muzeja darbinieki aicināja bibliotēku līdzdarboties novadniekam, māksliniekam Indulim Zvagūzim veltītās izstādes “Inga. Vecpiebalgas zēns” (kas līdz 2024. gada 31. martam ir apskatāma Cēsu Jaunās pils 4. stāva izstāžu zālē) sagatavošanā. Izstādes apmeklētājiem tiek piedāvāts apskatīt ne tikai mākslinieka darbus akvareļa un eļļas tehnikā no viņa ģimenes un vairāku Latvijas muzeju kolekcijām, bet arī gūt ieskatu viņa daudzveidīgajā darbībā grāmatu ilustrācijas jomā. Mākslinieka ilustrēto citu valstu autoru (Dreizera, Rablē, Remarka, Kristi, Bredberija u. c.) darbiem līdzās noteikti jāmin viņa īpašais “zelta fonds” – Raiņa “Puķu lodziņš” (1965), brāļu Grimmu “Ansītis un Grietiņa” (1972), Andersena “Princese uz zirņa” (1970), Kārļa Skalbes “Kaķīša dzirnavas” (1974). Daļa no izstādē eksponētajām grāmatām ir no Cēsu CB fondiem (tai skaitā no Novadpētniecības fonda).

Sadarbība novadpētniecības jomā CCB struktūrvienībās

Jau 2022. gadā Veselavas bibliotēka sadarbībā ar Gunu Rukšāni, Ēvaldu Krieviņu un bibliotēkas lasītāju Ivaru Tūci uzsāka apjomīgu darbu pie Roberta Alkšņa grāmatas “Melnā čūska miltus mala” izdošanas, kas apraksta zemnieku skarbo dzīvi pie Veselavas muižas 19. gadsimtā. Personāži, kas minēti grāmatā, ir reālas personības, kuru pēcteči vēl joprojām dzīvo mūsu pagastā. Tika meklēti un precizēti materiāli, kas izskaidro vēsturiskos notikumus un personālijas. Grāmatu izdeva izdevniecība “Jumava” 2023. gada beigās. Taču sadarbība diemžēl nebija ideāla un izdevniecība pie grāmatas noformējuma un iesējuma strādāja pavirši. Lielākais ieguvums no šīs sadarbības ir tas, ka šis vērtīgais teksts tomēr ir iespiests un to var izlasīt katrs, kam rodas interese. Līdz šim bija pieejami tikai daži eksemplāri rotaprinta iespaidumā. Grāmatas atvēršanas svētki notika CCB 2024. janvārī.

Dzērbenes pagasta bibliotēkai ir izveidojusies ļoti cieša un ilggadēja sadarbība ar vietējo vēstures interešu kopu “Serben”. Bibliotēkas vadītāja piedalās visos interešu kopas

pasākumos un palīdz tos arī organizēt un popularizēt visa gada garumā. Bibliotēkas vadītāja arī bieži arī vada ekskursijas baznīcā un muzejā.

Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkai jau vairāku gadu garumā ir izveidojusies cieša sadarbība ar Jaunpiebalgas novadpētniecības muzeja vadītāju un gidu Vēsmu Johansonu un biedrību “Gaujas fonds” – notiek regulāra informācijas apmaiņa, tiek ģenerētas idejas un rīkoti kopīgi pasākumi. 2023. gadā sadarbībā ar Latvijas Universitātes Klasiskās filoloģijas nodaļu, Hellēnistikas centru, Latīniskā kultūrmantojuma centru un Zosēnu pagasta bibliotēku tika noorganizēts novadnieka, valodnieka, skolotāja un tulkotāja Augusta Ģiezena 135. dzimšanas dienas piemiņas pasākums “Augusta Ģiezena Ziemassvētki Jaunpiebalgā”. Vairāk informācijas par šo pasākumu sadaļā [“Novadpētniecības darba popularizēšana CCB struktūrvienībās”](#).

Liepas pagastā pārskata perioda gads bija Eduarda Veidenbauma literārās prēmijas pasniegšanas gads. Prēmijas pasniegšana notiek katru otro gadu. Bibliotēka aktīvi līdzdarbojas grāmatu izvērtēšanas posmā, piedāvājot žūrijas vērtēšanas komisijai lasīt jaunizdotās grāmatas. Bibliotēka rosina gan savus, gan citu bibliotēku lasītājus izvērtēt un izteikt savu viedokli, kura grāmata, viņuprāt, varētu pretendēt uz Eduarda Veidenbauma prēmiju. 2023. gada 25. novembrī prēmijas pasniegšanas pasākumā Liepas Kultūras namā tika godināts 2023. gada prēmijas laureāts Arno Jundze par romānu “Es nemiršu nekad”, kas veltīts par latviešu dzejniekam Eduardam Veidenbaumam (1867–1892).

Mārsnēnu pagasta bibliotēka turpina aktīvi sadarboties un līdzdarboties Mārsnēnu kopienas “Tev, mārsnēnieti!” ietvaros, gan nodrošinot telpas, gan arī palīdzot dažādos organizatoriskajos procesos.

Skujenes pagasta bibliotēkai aktīva sadarbība vienas izstādes un viena pasākuma veidošanā 2023. gadā notika ar Skujenes pagasta Kultūras namu un tās vadītāju Solvitu Krastiņu. Pirmkārt, tika veidota izstāde, kurā bija apskatāmas novadnieku grāmatas. Otrkārt, tika organizēts 18. novembra pasākums, kas izvērtās ļoti īpašs. No pagasta iedzīvotājiem tika savākti atmiņu stāsti par Latvijas Tautas fronti un atmodas laika notikumiem, un pasākuma sākumdaļā stāstnieku lomās iejutās Skujenes teātra aktieri. Šos atmiņu stāstus savāca un apkopoja bibliotēkā, kur arī šobrīd tie ir pieejami interesentiem.

Taurenes pagasta bibliotēkā ļoti laba sadarbība novadpētniecības jomā ir izveidojusies ar pagasta senioru klubiņa “Randiņš” dalībniekiem. Kopīgiem spēkiem tiek

apzināti un papildināti vēsturiskie materiāli. Tāpat arī precizēti vēsturisko notikumu apraksti, dokumentētas dažādas atmiņas par pagasta notikumiem un sadzīvi.

Vecpiebalgas pagasta bibliotēka turpina aktīvi sadarboties ar biedrību “Vecpiebalga savējiem” un iepriekšējā gadā iesākto pasākumu ciklu kopienas iedzīvotājiem “Savējo sarunas” – sarunu vakaru plānošanā tika uzklausi iedzīvotāju ierosinājumi tēmas izvēlei un programmas sastādīšanai. Pēc kopienas iedzīvotāju ierosinājuma tika izveidots vietējais informatīvais izdevums, kurā tiek atspoguļotas vecpiebaldzēniem svarīgas un aktuālas tēmas. Kopā ar aktīviem vietējiem iedzīvotājiem arī Vecpiebalgas bibliotēka ir iesaistījusies kopienas izdevuma “Ziņu Ratiņš” veidošanā – piedalās satura plānošanā, gatavo rakstus, veido izdevuma datorsalikumu u. c. “Ziņu Ratiņš” vēsta ne tikai par aktuālajiem notikumiem pagastā un sniedz ieskatu šodienas piebaldzēnu dzīvē, bet arī atklāj notikumus, kas Vecpiebalgā ir risinājušies senākā un ne tik senā pagātnē. Kopienas izdevuma pievienotā vērtība ir sava pagasta norišu un procesu izpausmju apzināšana.

Galvenie secinājumi un nākotnes prognozes

Analizējot 2023. gada darba rādītājus, var secināt, ka Novadpētniecības darbs gandrīz pilnībā ir atgriezies pirmspandēmijas darba ritmā. Ir palielinājies klātienes apmeklētāju skaits gan ikdienā, gan bibliotēkas organizētajos pasākumos. Arī bibliotēkas darbinieki ir pieraduši pie izmaiņām darba pienākumos, kas radās teritoriālās reformas un Cēsu novada administratīvās reorganizācijas rezultātā.

Vēl joprojām spēkā ir apgalvojums, ka novadpētniecības darba apjoms ir vērtējams kā “bezgalīgs un nebeidzams”, mainās tikai aktuālie darbības virzieni un prioritātes. Izvērtējot Cēsu CB un tās struktūrvienību darba kvalitatīvos rādītājus, ir redzams, ka bibliotēkas kā prioritāti ir izvirzījušas tieši novadpētniecības darba popularizēšanu, ne tikai pašas organizējot pasākumus un izstādes, bet arī aktīvi iesaistoties kultūras dzīves notikumos visā novadā. Bagātīgais reģiona novadpētniecības materiālu krājums ir kalpojis kā noderīgs informācijas resurss vairākiem lieliem projektiem, kā, piemēram, pieteikuma sagatavošanai Piebalgas kultūrtelpas iekļaušanai Nacionālajā nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā.

Izvērtējot 2023. gadā paveikto un ņemot vērā 2024. gada aktualitātes, nākamajā pārskata periodā tiek izvirzīti šādi galvenie uzdevumi:

1. Turpināt pilnveidot Novadpētniecības datubāzi:

- digitalizēt republikas laikrakstu un žurnālu publikācijas, arhivēt laikrakstu “Druva”, un “Cēsu Vēstis” elektroniskās versijas, apstrādāt digitalizētos un arhivētos materiālus attēlu un teksta apstrādes programmās, veidot anotācijas un pievienot tās analītiskajiem aprakstiem elektroniskā kopkataloga Novadpētniecības datubāzē;
- veidot analītiskos aprakstus par pašreizējo periodu no laikrakstiem, žurnāliem, grāmatām, īpašu vērību pievēršot laikraksta “Druva” un “Cēsu Vēstis” aprakstu veidošanai;
- veidot bibliogrāfiskos aprakstus ar anotācijām retrospektīvā analītiskajiem materiāliem par novadniekiem, iestādēm, organizācijām, objektiem un pasākumiem no tematiskajām mapēm;
- veidot bibliogrāfiskos aprakstus ar anotācijām retrospektīvā analītiskajiem materiāliem no Cēsu pilsētas laikrakstiem, kas vecāki par 2000. gadu.

2. Digitalizēt Novadpētniecības lasītavas krājumā esošās tematiskās mapes, veidojot to ekvivalentu elektroniskā formā, kā arī veidot un papildināt digitālo novadpētniecības krājumu ar jaunākajiem materiāliem.

3. Turpināt darbu pie digitālo izstāžu plānošanas un veidošanas.

4. Bibliotēkas interneta vietnes sadaļā “Novadpētniecība” veidot un papildināt tā saturu.

5. Popularizēt novadpētniecības krājumu:

- organizēt klātienē izstādes un tematiskos pasākumus, kā arī sekmēt sadarbību ar skolām, organizējot bibliotekārās un literārās stundas;
- veicināt lietotāju interesi par Novadpētniecības lasītavā atrodamajiem materiāliem, izmantojot interneta vides un laikrakstu piedāvātās iespējas.

6. Turpināt sadarbību ar Cēsu novada pašvaldības administrāciju, pašvaldības kultūras un tūrisma iestādēm, kā arī citām organizācijām, plānojot aktivitātes un pasākumus projekta “Cēsis – Latvijas kultūras galvaspilsēta 2025” ietvaros.

7. Turpināt sniegt konsultatīvu un praktisku palīdzību Cēsu novada pašvaldību publisko bibliotēku darbiniekiem novadpētniecības darbā un analītisko aprakstu veidošanā Novadpētniecības datubāzē.

9. PROJEKTI

Aizvadītais gads mūsu novada bibliotēkām projektu ziņā bijis tukšais gads, ar ko nelepojamies. Nav rakstīti, nav iesniegti, nav finansējums piesaistīts. Secinājums – nākamajā gadā tam jāpievērš lielāka uzmanība.

10. PUBLICITĀTE UN PASĀKUMI

Publicitāti nodrošinām:

- PRESES IZDEVUMOS

Par visiem CCB pasākumiem informācija tiek ievietota vietējā novada laikrakstā “Druva”, kā arī pašvaldības ikmēneša izdevumā “Cēsu Vēstis”. Uz bibliotēkas pasākumiem bieži viesi ir arī vietējie žurnālisti.

Raiskuma pagasta bibliotēkā aizvadītajā gadā nomainījās darbinieki. Jaunā bibliotēkas vadītāja Jana Venta par vienu no svarīgākajiem uzdevumiem nospraudusi – bibliotēkas lietotāju piesaistīšana, popularizējot bibliotēku un tās pakalpojumu piedāvājumu. Lai to panāktu, viens no pirmajiem viņas pasākumiem ir ikmēneša **Raiskuma bibliotēkas avīzītes** sagatavošana, izdošana, pavairošana, izplatīšana iedzīvotājiem, kā arī publicēšana bibliotēkas Facebook vietnē. Avīzītes apjoms nav liels – A4 lapa ar informāciju uz abām pusēm, taču ar to pilnīgi pietiek, lai jaunākā informācija tiktu ietverta ([Skatīt pielikumu Nr. 2](#)).

- AFIŠĀS

Afišas par pasākumiem tiek izliktas pilsētā, pagastos, skolās, bibliotēkās, CCB bibliotēkas ārējā afišu standā.

- INFORMATĪVAJĀS LAPIŅĀS

Pirms pasākumiem bibliotēkā izliekam apmeklētājiem līdzņemšanai informatīvos “flaierīšus”.

- CCB MĀJAS LAPĀ www.biblioteka.cesis.lv

Šeit tiek ievietota informācija gan par CCB, gan pārējo novada publisko bibliotēku aktivitātēm

- INFORMĀCIJAS TĪMEKLĪ

Bibliotēkas tīmekļvietnes www.biblioteka.cesis.lv virtuālā apmeklējuma statistika parāda ievērojamu kritumu pārskata periodā. 2021. gadā bibliotēkas mājaslapu apmeklēja 14,206 lietotāji, bet 2022. gadā šis skaitlis samazinājās par 18% līdz 11,550. 2023. gadā virtuālais apmeklējums turpināja kritumu, sasniedzot 9,229, kas ir vēl viens samazinājums par 20%.

Šo statistikas rādītāju kritumu var izskaidrot ar pieaugošo tendenci izmantot sociālos medijus kā galveno informācijas avotu. Bibliotēkas mājaslapas apmeklēšana prasa vairākas darbības, piemēram, meklēt pārlūkprogrammā, ievadīt mājaslapas adresi un tikai tad piekļūt nepieciešamajai informācijai. No otras puses, sociālo mediju platformās, piemēram, "Facebook", lietotāji var ātri atrast nepieciešamo informāciju, ievadot vienu frāzi. Tāpat var uzsvērt, ka mājaslapa varētu būt novecojusi, neizpildot lietotāju prasības un sagaidījumus. Šī problēma kļūst īpaši būtiska, ņemot vērā, ka bibliotēkas apmeklētāji pieder dažādām vecuma grupām. Tāpēc ir nepieciešama moderna un viegli lietojama mājaslapa, kas atbilst Cēsu Centrālās bibliotēkas zīmogrāmatas, kura tika izstrādāta 2022. gadā, izstrādes prasībām. Šāda mājaslapa būtu vēlama, lai saglabātu un piesaistītu jaunus apmeklētājus.

Pārskata laikā 66,45% no virtuālajiem apmeklētājiem sasniedz bibliotēkas mājaslapu, izmantojot pārlūkprogrammas meklētājus, piemēram, Google vai Bing. Savukārt 32,52% apmeklētāju tieši ieraksta vietnes URL meklētājā vai uzklikšķina uz mājaslapas saites, kas var būt saglabātas grāmatzīmēs vai atrastas PDF dokumentā. Sociālo mediju platformas, tostarp Facebook un Instagram, piesaista 0,45% apmeklētāju, bet tikai 0,24% apmeklē bibliotēkas vietni, nākot no citām tiešsaistes vietnēm.

Cēsu CB tīmekļvietne tiek uzturēta MODIX Revolution platformā. Mājaslapas statistikas dati pieejami Google Analytics tiešsaistes rīkā.

No Cēsu CB 24 struktūrvienībām – novada pagastu bibliotēkām – informāciju par pasākumiem/izstādēm u. c. notikumiem publicēšanai mājaslapas sadaļā "Citās bibliotēkās" 2023. gadā iesūtījušas 15 bibliotēkas:

- Vecpiebalgas pagasta bibliotēka (15);
- Jaunpiebalgas pagasta bibliotēka (12);
- Līgatnes pilsētas bibliotēka (10);
- Raiskuma pagasta bibliotēka (5);
- Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēka (4);

- Drabešu pagasta Ieriķu bibliotēka (3);
- Mārsnēnu pagasta bibliotēka (3);
- Drabešu pagasta Līvu bibliotēka (2);
- Liepas pagasta bibliotēka (2);
- Priekuļu pagasta bibliotēka (2);
- Amatas pagasta Ģikšu bibliotēka (1);
- Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka (1);
- Kaives pagasta bibliotēka (1);
- Līgatnes pagasta bibliotēka (1);
- Veselavas pagasta bibliotēka (1).

FACEBOOK

CCB

Sociālo mēdiju vietnes Facebook apmeklējuma skaits salīdzinot ar 2022. gadu ir palielinājies par 61,1%, jeb no 2806 līdz 4522 lapas apmeklētājiem. Bibliotēkas publicēto saturu šajā vietnē sasnieguši 47 222 lietotāji. Pārskata perioda laikā Facebook lapas “like” jeb “patīk” skaits pieaudzis par 227 lietotājiem.

10 visvairāk auditoriju sasniegušie bibliotēkas Facebook lapas ieraksti:

Nr.	Ieraksta temats	Sasniegto lietotāju skaits
1.	Gada darbinieka balva Vecpiebalgas pagasta bibliotēkas vadītājai Dzidrai Ješkinai.	3961
2.	Mākslinieces Agija Stakas grāmatu ilustrāciju izstāde jau vairākus gadus ceļo pa Latvijas bibliotēkām, un Cēsu Centrālā bibliotēka ir 31. vieta, kurā tā apskatāma.	2835
3.	Piektdien, 3. martā, svinīgi tika atklātas Zosēnu pagasta bibliotēkas jaunās telpas.	2491
4.	Sākot ar 2023. gada janvāri, apmeklētāju iecienītākais Laikraksts DRUVA iznāks divas reizes nedēļā.	2418

Nr.	Ieraksta temats	Sasniegto lietotāju skaits
5.	10. maijā Cēsu Centrālās bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā pulcējās 18 Cēsu novada 5. klašu skolēni un viņu atbalstītāji – pedagogi un skolu bibliotekāri, lai cīnītos par Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības reģionālā čempiona titulu.	2310
6.	Trešdien, 13. septembrī, plkst. 18.00, atzīmējot ikgadējās Dzejas dienas, Cēsu Centrālajā bibliotēkā notiks bibliotēkas muzikālo darbinieču Elīna Riemere un Lāsma Vasmane-Mašina pirmais autorkoncerts “Mūsu Dzejas dienu stāsts”.	2213
7.	Vasara pārziemo pie mums – bibliotēkā! 1. stāvā no 9. janvāra līdz 28. februārim skatāmi mākslinieces Laima Bikše Art botāniskie zīmējumi, kuros jūtamās silto gadalaiku vēsmas.	2110
8.	Aicinām ģimenes, kurās aug 3 līdz 4 gadus veci bērni, iesaistīties radošās un attīstošās nodarbībās lasīšanas veicināšanas programmas Grāmatu starts "Pūčuļēnu skolā"!	1666
9.	Atzīmējot autores 65. jubileju, aicinām pirmsskolas un sākumskolas audzēkņu grupas/klases uz literāro stundu "Ineses Zanderes burtu spēles".	1569
10.	Ceturtdien, 7. decembrī, plkst. 18.00 aicinām Tevi uz pasākumu Cēsu Centrālajā bibliotēkā - Kārļa Ceipes grāmatas "Čekas šofera atmiņas" atvēršanu!	1554

INSTAGRAM

CCB

Pārskata perioda beigās bibliotēkas *Instagram* kontam ir 469 sekotāji. 2023. gadā šī bibliotēka ieguva vērā ņemamu atzinību, turoties uzmanības centrā, jo tā tika vairākkārt pieminēta un atzīmēta citu Instagram lietotāju stāstos un ierakstos.

Bibliotēka informēja plašāku auditorijas loku par saviem pieejamajiem pakalpojumiem, iespējām un notikumiem, tādējādi radot lielāku interesi un iesaistīšanos no sabiedrības puses. Šādas publikācijas ne tikai palielināja sekotāju skaitu, bet arī kalpoja kā veids, kā padziļināt bibliotēkas saikni ar vietējo kopienu un piedāvāt saviem sekotājiem kvalitatīvu un aktuālu informāciju.

CESIS.LV UN PASAKUMI.CESIS.LV

Informācija par bibliotēkas aktualitātēm tiek publicēta arī Cēsu novada pašvaldības mājaslapā www.cesis.lv, bet ziņas par bibliotēkā plānotajām kultūras aktivitātēm vietnē www.pasakumi.cesis.lv.

NOVADA PAGASTU BIBLIOTĒKĀS

No 24 Cēsu novada publiskajām bibliotēkām **Facebook** lapas pastāv:

- Amatas pagasta Ģikšu bibliotēkai;
- Drabešu pagasta Ieriķu bibliotēkai;
- Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkai;
- Liepas pagasta bibliotēkai;
- Līgatnes pilsētas bibliotēkai;
- Mārsnēnu pagasta bibliotēkai;
- Priekuļu pagasta bibliotēkai;
- Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēkai;
- Vecpiebalgas pagasta bibliotēkai;
- Veselavas pagasta bibliotēkai;
- Raiskuma pagasta bibliotēkai;
- Zosēnu pagasta bibliotēka.

No 24 Cēsu novada publiskajām bibliotēkām **Instagram** konts pastāv:

- Drabešu pagasta Ieriķu bibliotēkai;
- Līgatnes pagasta bibliotēkai;
- Līgatnes pilsētas bibliotēkai;
- Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēkai;
- Vecpiebalgas pagasta bibliotēkai.

VEIKSMĪGĀKIE BIBLIOTĒKU POPULARIZĒJOŠIE PASĀKUMI

CCB

Pārskata periodā Cēsu CB īstenoti **23 pasākumi** pieaugušo auditorijai (456 apmeklētāji), tostarp tikšanās/autorvakari, izlaušanās spēles “Dzejas detektīvs” tūres un ekskursijas, DZEJAS DIENU PASĀKUMI un **89** pasākumi bērnu auditorijai (2187 apmeklētāji), tostarp Ģimeņu rīti, literārās un bibliotekārās stundas, Pūčulēnu skolas nodarbības u. c.

Cēsu CB noorganizētas **34 izstādes** pieaugušo un bērnu auditorijām, tostarp tematiskas literatūras, novadpētniecības, mākslas un ceļojošās izstādes. Mākslas darbu izstādes bibliotēkā sarūpē vietējais mākslas salons “Art Cēsis”. Tā vadītāja Inese Ciekure uzņēmusies šefību par kvalitatīvu izstāžu organizēšanu un izlikšanu bibliotēkas telpās. Pārsvārā šeit tiek izstādīti profesionālu Latvijas mākslinieku un mākslas studentu darbi.

Neliels ieskats novada bibliotēku rīkotajos pasākumos

Šajā pārskata periodā Cēsu novada pagastu bibliotēkās ir notikuši pasākumi dažāda vecuma un interešu mērķauditorijai:

- 1) **Drabešu pagasta Līvu bibliotēkā** norisinājās Senioru dienas pasākums ar lekciju par veselīgu uzturu, muzikālu sveicienu no Inas un Ivo Aizgaļiem un pieredzes apmaiņu par senioru organizāciju darbību.
- 2) **Amatas pagasta Ģikšu bibliotēkā**, sadarbojoties ar Amatas pagasta pensionāru biedrību “Dzīvesprieks”, norisinājās senioru tikšanās ar Madaru Ķēniņu, kura vadīja ziepju gatavošanas meistarklasi. Citā reizē senioriem bija iespēja apmeklēt Aļonas Savjuk vadītu gleznošanas meistarklasi.
- 3) **Drabešu pagasta Ieriķu bibliotēkā** bija tikšanās ar dziednieci, fitoterapeiti un vārdotāju Sarmīti Eņģeli.
- 4) Vispasaules publiskās adīšanas dienā 10. jūnijā **Jaunpiebalgas bibliotekāre** sadarbībā ar Jaunpiebalgas lietišķās un tēlotājmākslas studiju “Piebaldzēni” noorganizēja pasākumu rokdarbniecēm, kurā kopīgi adīja, izveidoja ekspresizstādi no līdzīgi paņemtajiem rokdarbiem, aplūkoja rokdarbu grāmatu un žurnālu izstādi un iedvesmojās cita no citas. Pasākumā piedalījās arī rokdarbnieces no Smiltenes un Gulbenes novadiem.

Pasākuma kopskats no bibliotēkas loga

Jaunpiebalgas bibliotēkā notika 3 kopīgas vakarēšanas, kurās interesenti varēja iemācīties adīt pārļotus pulsa sildītājus jeb maučus, aust rokassprādzes no pērlītēm.

- 5) **Liepas pagasta bibliotēkā** norisinājās lekcija par augļu koku kopšanu un vieslekcija par uztura bagātinātājiem.
- 6) **Nītaures pagasta bibliotēkā** notika divi pasākumi cilvēkiem, kuri domā par savu veselību, – lekcija “Mūsdienu veselības problēmas un to risinājums ilgtermiņā” un tikšanās ar ekstrasensi, nītaurieti Sarmīti Eņģeli.
- 7) **Nītaures bibliotēkā** organizēja izzinošu pastaigu pa Līgatnes upes dabas taku, kura atrodas Nītaurē, kā arī ekskursiju uz Zemgali senioriem, kur tika apmeklētas arī Viļa Plūdoņa dzimtās mājas – muzejs, jo Nītaurē bija dzīvojis un strādājis rakstnieka dēls Druvenaldis.
- 8) **Vecpiebalgas pagasta bibliotēkā** notika literārs pasākums, kurā uzstājās rakstniece Nora Ikstena un kultūras žurnāliste Līga Piešiņa. Pasākumu apmeklēja vairāk nekā 50 interesentu. Skaļajos vārdos un kaislīgajās diskusijās rakstniece atklāja savu darba procesu.

Pasākums sniedza dziļu un daudzveidīgu ieskatu literatūras un kultūras pasaulē, un tas saņēma atzinību no apmeklētāju puses.

- 9) **Jaunpiebalgas pagastā** izstādes-gadatirgus “Izvēlies Piebalgu!” ietvaros, kuras moto bija “Goda mielasts”, tika izveidota grāmata ar Piebalgas senajām receptēm. Tās tika atrastas www.garamantas.lv un ir Latviešu folkloras krātuves fondā. Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkas darbinieki izveidoja maketu, kurš tika izdrukāts un uzlīmēts uz lielas, no saplākšņa darinātas grāmatas lapām. Grāmatas tapšanā tika iesaistīti Jaunpiebalgas apvienības pārvaldes darbinieki. Receptu grāmata tika izvietota skvērā starp Jaunpiebalgas kultūras nama un apvienības pārvaldes ēkām. Ar receptēm varēja iepazīties visi Izvēlies Piebalgu! apmeklētāji. Grāmatā bija arī Ķeņča prātojumi par goda mielastu un ēšanu, kā arī atstāta vieta citām receptēm un komentāriem. Grāmata vizuāli papildināja tirgus laukuma iekārtojumu, piesaistīja cilvēku uzmanību, bija vides objekts, pie kura labprāt fotografējās. Šīs receptes piebaldzēni izmanto vēl joprojām.

Jaunpiebalgas pagasta bibliotēkas vadītāja Baiba Logina un Piebalgas receptu grāmata

10) Brīvdabas kino vakari **Vaives pagasta Rīdzenes bibliotēkā**

Brīvdabas kino vakars, kas notiek katras vasaras izskaņā, ir viens no visapmeklētākajiem un gaidītākajiem pasākumiem kopš 2018. gada. Šo pasākumu jau 6 gadus pēc kārtas rīko Vaives Rīdzenes bibliotēka. Tajā piedalās gan pilsētas iedzīvotāji no Cēsīm, gan arī no blakus esošiem pagastiem, piemēram, Veselavas un Priekuļiem.

Ir liels gandarījums redzēt, ka nelielā ciematiņā ir radusies vieta, kur cilvēki var satikties, kopā pavadīt laiku un noskatīties kino zem atklātā debess jumta. Šajā pasākumā parasti tiek izvēlēta animācija, kas piemērota bērnu auditorijai, tādējādi piesaistot gan mazos, gan lielos filmu mīļus.

CCB

11) Gatavošanās projektam “**Cēsis 2025 – Latvijas kultūras galvaspilsēta**”

Gatavojoties 2025. gadam, kad Cēsis būs Latvijas kultūras galvaspilsēta, pašvaldība aicināja bibliotēku noskaidrot, vai un kā notiek Nacionālās enciklopēdijas elektroniskās vietnes enciklopedija.lv satura papildināšana. 27. janvārī tika uzrunāta enciklopēdijas redakcija sadarboties. Saņēmuši apstiprinošu atbildi un detalizētu skaidrojumu par to, kā notiek informācijas sagatavošana un publicēšana, tika uzsāka šīs ieceres īstenošana, plānojot “brain storm” (prāta vētras) tikšanos Cēsu novada kultūras darbinieku lokā, kas 22. martā notiek bibliotēkas 3. stāva mācību telpā. Tajā piedalījās Cēsu novada pašvaldības, bibliotēkas un citu kultūras iestāžu darbinieki. Klātesošie diskutēja par Cēsu novada vērtībām, kuras varētu tikt iekļautas kā šķirkļi Nacionālās enciklopēdijas elektroniskajā vietnē www.enciklopedija.lv. Darbs turpinās visu gadu. CCB uzņēmusies par atbildīgo un ir sagatavojusi sarakstu ar vēlamajām tēmām, ko iesniegusi Nacionālās enciklopēdijas redakcijai. 2024. gadā starp enciklopēdiju un novada pašvaldību tiks parakstīts sadarbības līgums.

12) Cēsīs, festivāls “Lampa”

Latvijas Nacionālā arhīva un Cēsu Vēstures un mākslas muzeja rīkotajā diskusijā "Atmiņas institūcijas lampas gaismā" piedalījās vairāki bibliotēkas darbinieki, kas savu klātbūtni papildināja ar bagātīgu pieredzi un interesantiem viedokļiem. Diskusija notika arhīva pagalmā Lenču ielā 3, kur tika izmantota "Lampa" sarunu festivāla atmosfēra, lai padziļināti apspriestu atmiņu ietekmi un lomu sabiedrībā.

Šajā interesantajā pasākumā ne tikai tika izskatīti teorētiskie aspekti par atmiņas institūciju nozīmi, bet arī tika piedāvātas konkrētas pieredzes un praktiskas situācijas, ko dalībnieki piedzīvojuši savās bibliotēkās un atmiņu institūcijās. Madonas bibliotēkas pārstāvji dalījās ar savu darba ikdienu un atklāja, kā viņu bibliotēka veicina un saglabā vietējās kopienas atmiņu.

13) CCB “Mūsu Dzejas dienu stāsts”

Cēsu Centrālajā bibliotēkā notika bibliotēkas muzikālo darbinieču - novadpētniecības bibliogrāfes Elīnas Riemeres un Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītājas Lāsma Vasmanes-Mašinas pirmais autorkoncerts “Mūsu Dzejas dienu stāsts”. Elīna un Lāsma ir radošas bibliotekāres, kurām dzeja, mūzika un teātris ir sirdslieta. Ilgus gadus darbojušās “Cēsu Tautas teātrī” un Veselavas amatiereteātrī “Kurlās Vardes”, muzicē gan individuāli, gan mūzikas grupā “Pisang Ambon”. Darbs bibliotēkā viņām ir devis iespēju satikt un iepazīt Latvijā zināmus literātus un viņu radīto daiļradi. Tie dzejoļi, kas iekrituši sirdī, ir pārtapuši dziesmās, kurām mūziku komponējušas abas mākslinieces. Tautas paruna vēsta „Neturi sveci zem pūra”, tāpēc Elīna un Lāsma sagatavoja muzikālu dzejas programmu, kurā atskaņoja gadu gaitā izlolotās, laika pārbaudi izturējušās un dzejas vārdu autoru atzītās dziesmas.

Lāsma un Elīna pēc autorvakara

Par pasākumiem bērnu un skolēnu auditorijai lasīt Bērnu apkalpošanas nodaļas atskaitē pārskata [7. nodaļā](#).

11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Ar novada pašvaldību sadarbība vienmēr bijusi un ir arī tagad laba, konstruktīva, cieņpilna. Tas ļoti palīdz ikdienas darbā, par ko tikai priecājamies

Ar novada apvienību pārvaldēm, kas pēc reformas no novadu centriem šādi tika pārdēvētas (Amatas, Līgatnes, Priekuļu, Jaunpiebalgas, Pārgaujas, Vecpiebalgas) sadarbība it īpaši turpinās tajos gadījumos, kad viņu teritorijā esošajām bibliotēkām nepieciešama palīdzība – telpu remonts, pārcelšanās, KAC organizēšana bibliotēkās u.c.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Sadarbības partneri gadu no gada ir un paliek tie paši – novada iestādes un organizācijas, Latvijas publiskās bibliotēkas citos novados, augstākstāvošās institūcijas – LNB, KISC, Tieto ALISE, tagad arī LNRB.

Interesanta pirmreizēja tāda veida sadarbība augusta mēnesī izveidojās ar LNB - Cēsu CB kolektīvs aktīvi līdzdarbojās LNB rīkotajos vasaras skolas “Bibliotēka kā kopienas kultūrtelpa” norisēs. Vasaras skola tika rīkota no 20. līdz 30. augustam Eiropas Komisijas programmas “EU4Dialogue” projekta “EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību” ietvaros, un tās dalībnieki bija akadēmisko, publisko un nacionālo bibliotēku, kā arī muzeju un kultūras sektora nevalstisko organizāciju pārstāvji no Azerbaidžānas, Gruzijas un Moldovas Republikas, tai skaitā Piedņestras reģiona. Sadarbības ietvaros Cēsu CB novadpētniecības speciālistes izstrādāja un 28. augustā novadīja lekciju “Novadpētniecības darbs publiskā bibliotēkā: Cēsu novada bibliotēku piemērs”

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Tāda turpinās ar Lietuvas Radvilišķu rajona Galvenās publiskās bibliotēkas Bērnu nodaļu, kas ik gadu organizē starptautisku pasaku čempionātu, kurā dalību ņem arī CCB Bērnu apkalpošanas nodaļa, demonstrējot kādu latviešu tautas pasaku.

12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS

Cēsu Centrālā bibliotēka ir reģiona galvenā bibliotēka Cēsu novada 23 publiskajām bibliotēkām, kuras ir Cēsu Centrālās bibliotēkas struktūrvienības un 24 izglītības iestāžu bibliotēkām. Sākot ar 2023. gada 1.jūliju, veicot Latvijas Neredzīgo bibliotēku reformu, Cēsu filiālbibliotēka tika pievienota kā struktūrvienība Cēsu Centrālajai bibliotēkai. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēkai tika mainīts nosaukums - Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka. Tagad arī šai bibliotēkai sniedzam metodisko un konsultatīvo palīdzību. Arī skolu bibliotēkām, kā līdz šim, sniedzam metodisko un konsultatīvo palīdzību.

Semināri

2023.gadā noorganizēti 4 mācību semināri pašvaldību publisko bibliotēku darbiniekiem un 2 semināri skolu bibliotēku darbiniekiem, kā arī ikgadējais sezonas noslēguma svētku seminārs.

Semināros skatītās tēmas:

- Cēsu novada bibliotēku darba rādītāji 2022. gadā
- Aktuālais novadpētniecības darbā
- Lasītveicināšanas programmas bērniem
- Jaunākais BIS Alise versijās
- Par 2023. gada statistikas datu ievadi LDKK
- BIS Alises stunda
- Pieredze Francijas un Vācijas bibliotēkās
- Budžeta sastādīšana 2024. gadam
- Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēkas (tagad Valdemāra bibliotēkas) pakalpojumi iedzīvotājiem un to popularizēšana novada iedzīvotājiem
- Bibliotēka sociālajos medijos. Satura kvalitātes nozīme digitālajā vidē un bibliotēku gada pārskatos
- Darbs ar bērniem 2022. gadā
- Novadpētniecības darbs 2022. gadā
- BIS Alises salīdzinošā statistika. Krājums. Inventarizācijas
- Novadpētniecības mapes un to analītiskais apraksts

- Cēsu CB Bērnu apkalpošanas nodaļas sadarbība ar skolu bibliotēkām
- Cēsis 2025 – Latvijas kultūras galvaspilsēta
- Latvijas Nacionālā enciklopēdija, tikšanās ar redaktoru Valteru Ščerbinski
- Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām
- Latvijas Neredzīgo bibliotēkas e – kataloga un lejupielādes sistēma BALSS izmantošana
- Novadpētniecības darba pārskata sagatavošanas metodika
- Analītisko aprakst veidošana BIS Alise elektroniskajā kopkatalogā

2023. gadā Cēsu Centrālā bibliotēka Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konferenci organizēja jau 21. reizi! Šī gada konferences tēma: “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā”.

Konferences dalībniekiem tika dota iespēja iegūt zināšanas par šādām tēmām: „Kas ir pielāgotā literatūra un kā to izmantot?” (Gunta Romanovska – Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas vecākā bibliotekāre) ; “Bērnu drošība internetā” (Anita Priede – Latvijas Drošāka interneta centra (drossinternets.lv) pārstāve) ; “Bibliotēkas loma sadarbībā ar izglītības iestādēm Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros” (Dace Kristiāna Ūdre – Valsts izglītības satura centra Kompetenču pieejas ieviešanas nodaļas vadītāja) ; ““Izlausnās” spēle – neparasta iekļaujošas izglītības metode” (Zita Grinberga – Gulbenes novada vidusskolas bibliotekāre, Vita Medniece – Gulbenes novada vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja).

Konference vienkopus pulcēja 90 dalībniekus no Cēsu, Alūksnes, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Smiltenes un Valkas novadiem. Konferences pievienotā vērtība noteikti ir arī neformālās sarunās un savstarpēja dalīšanās pieredzē, tāpēc kolēģi allaž ir priecīgi par šo ikgadējo tikšanos klātienē. Lai gan pandēmijas laikā viena konference tika rīkota attālināti, tomēr bibliotekāru viedoklis ir vienbalsīgs – konferencei ir jānotiek klātienē!

Vēl organizējam pagastu bibliotēku darbiniekiem individuālas apmācības par analītiskā apraksta veidošanu, lai prasmīgāk varētu veikt ierakstus Novadpētniecības datubāzē.

Atskaites periodā tika apmeklētas visas 23 pagastu bibliotēkas, lai iepazītos un vērtētu paveikto, kā arī to, kā tiek pildīti iepriekšējās akreditācijas ieteikumi. Šajā reizē veicām arī bibliotēkas inventāra inventarizāciju.

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā esam bieži viesi, jo savstarpēji pārrunājam bibliotēkas attīstību un iespējamo sadarbību. Arī novada pašvaldības darbinieki apmeklējuši šo bibliotēku, lai novērtētu situāciju un apsvērtu iespēju bibliotēku no 2. stāva pārcelt uz ēkas 1. stāvu.

Pārskata periodā Liepas pagasta bibliotēkas vadītāja Benita Sausiņa un Mārsnēnu pagasta bibliotēkas vadītāja Inta Puriņa LNB Kompetenču attīstības centrā nokārtoja ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas kvalifikācijas eksāmenu un ieguva kvalifikāciju “Bibliotekārs” (4. LKI līmenis).

Maija mēnesī notika arī tradicionālais ikgadējais aktīvās darba sezonas noslēguma, jeb svētku seminārs, kurā ar pateicības rakstiem, ziediem un balvām tika sveikti darba jubilāri.

Noslēgumā bija novadnieka mūziķa Riharda Saules muzikāls sveiciens un svētku galds.

Profesionālie pieredzes braucieni

Martā Cēsu CB darbinieki viesojās skaistajā **Ogres novada bibliotēkā**, gūstot neizdzēšamus iespaidus par bibliotēkas telpu plašumu, interjeru un kolēģu veikumu.

Jūnija mēnesī devāmies pieredzes braucienā uz **Štutgartes pilsētas bibliotēku Vācijā, Strasbūras latviešu bibliotēku un Strasbūras pilsētas publisko bibliotēku Francijā**. Braucienā piedalījās 12 bibliotekāri, t.sk. 3 skolu bibliotekāri. Uz Strasbūras latviešu bibliotēku mūs uzaicināja novadniece Kristīne Lauriņa, kura strādā Latvijas pārstāvniecības Eiropas Padomē Strasbūrā. Viņa arī vada šo latviešu bibliotēku un komplektē krājumu. Bibliotēka ir iesaistīta Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā, saņemot bērnu grāmatas latviešu valodā. Bibliotēkai daudz grāmatu dāvina vietējie latvieši. Tā ir tikšanās vieta Strasbūrā dzīvojošiem latviešiem.

Strasbūras latviešu bibliotēkā

Strasbūras pilsētas publiskā bibliotēka ir moderna un īsts sabiedriskais centrs. Tur apmeklētājiem tiek rīkotas dažādas aktivitātes. Iespēja pavadīt brīvo laiku, mācīties, apmeklēt kafējnīcu.

Apmeklējām Štutgartes pilsētas bibliotēku, kura ārēji izskatās pēc kuba un iestājoties tumsai izgaismojas zila. Iekšpuse piesaista ar savu interjeru. Bibliotēka uzcelta 2011.gadā un telpu platība 20 000m². Tā ir gaiša un balta. Ēkai ir 9 stāvi ar iespēja nokļūt uz jumta, lai apskatītu pilsētu. Bibliotēka darbojas 24h diennaktī. Ietver Bērnu bibliotēku, mākslas galeriju, ierakstu studiju, vairākas kafējnīcas. Apmeklētājiem grāmatu nodošanai un saņemšanai ir automatizēta sistēma. Grāmatas arī pasūta elektroniski un tad saņem norādi, kur tās atrodas.

Katrs pieredzes brauciens, apmeklējot lielākas vai mazākas bibliotēkas, ir ieguvums profesionālajai izaugsmei, tā ir Eiropas kultūrvides apzināšana, tā ir tikšanās ar kolēģiem.

Štutgartes pilsētas bibliotēka

Konsultatīvais atbalsts un apmācības izglītības iestāžu bibliotēkām

Cēsu CB metodiskā pārraudzībā ir 24 Cēsu novada izglītības iestāžu bibliotēkas.

Skolu bibliotēku darbiniekiem 2023. gadā organizēti 2 semināri.

Oktobra mēnesī notika Cēsu Centrālās bibliotēkas organizētā **Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konference „Bibliotēka kā atbalsta**

mehānisms mācību procesā”. ([Vairāk lasīt Bērnu apkalpošanas nodaļas atskaitē 7. nodaļā](#))

Skolu bibliotēku darbiniekiem tika sniegtas profesionālas konsultācijas, ierodoties Cēsu CB, gan telefoniski un e – pastā. Cēsu CB speciālisti sniedza konsultācijas LDKK aizpildīšanā, darbā ar BIS Alise, par datu izguvi no BIS Alise Statistikas.

CB Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja iesaistīja skolu bibliotekārus darbā ar lasīšanas veicināšanas programmām bērniem un jauniešiem.

Sadarbība ar citām iestādēm

Turpinās sadarbība ar LNB Bērnu literatūras centru, koordinējot reģiona bibliotēku dalību bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanas programmās.

Nav iedomājama bibliotēku darbinieku profesionālā pilnveide bez sadarbības ar LNB Bibliotēku attīstības centru, saņemot profesionālu informāciju un piedaloties profesionālajos semināros.

Turpinās sadarbība ar Cēsu novada pašvaldību, risinot jautājumus par bibliotēku pārvietošanu uz citām telpām, KAC darbību un citām aktivitātēm bibliotēku darbā.

Pielikumi

Pielikums Nr. 1 – Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas pārskats par darbu 2023. gadā

Pielikums Nr. 2 – Raiskuma pagasta bibliotēkas avīze

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas pārskats par darbu 2023. gadā

Saturs

Pārskata perioda kopsavilkums	3
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	3
2. Finansiālais nodrošinājums	4
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	4
4. Personāls	5
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	6
6. Krājums	14
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	17
8. Novadpētniecība	17
9. Projekti	19
10. Publicitāte	19
11. Sadarbības tīkla raksturojums	22
Pielikumi	23

Pārskata perioda kopsavilkums

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēka dibināta 1964. gada 1. janvārī. No 2023. gada 1. jūlija tā ir Cēsu Centrālās bibliotēkas struktūrvienība – Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka.

Kopš 2023. gada 3. janvāra bibliotēkā strādā 2 darbinieces – katra uz 0,5 slodzi.

Valdemāra bibliotēkas darba prioritāte ir nodrošināt pieeju grāmatām un informācijai cilvēkiem, kuri nevar lasīt parasto iespiedrakstu, viņiem pieejamā formātā – grāmatas Braila rakstā, palielinātā drukā, vieglajā valodā un audiogrāmatas. Bibliotēka apkalpo lasītājus Cēsu, Limbažu, Madonas, Siguldas, Smiltenes, Valkas, Valmieras novados.

Bibliotēkas darbinieces organizē kultūras pasākumus, literatūras un mākslas izstādes, bibliotēkā darbojas amatierteātra grupa – cilvēki ar redzes traucējumiem.

Valdemāra bibliotēka ir svarīga cilvēku ar redzes traucējumiem kopienai – tā piedāvā iespēju sekot līdzi aktualitātēm novadā un valstī, veicina šo cilvēku iespēju doties ārpus mājām, tikties un darboties.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēka dibināta 1964. gada 1. janvārī. Pamatojoties uz Cēsu novada domes lēmumu Nr. 12 (26.01.2023.) "Par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas struktūrvienības – Cēsu filiālbibliotēkas pārņemšanu" un Ministru kabineta rīkojumu Nr. 298 (26.05.2023.) "Par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizāciju", no 2023. gada 1. jūlija tā ir Cēsu Centrālās bibliotēkas struktūrvienība. Starp Latvijas Neredzīgo bibliotēku un Cēsu Centrālo bibliotēku noslēgts deleģēšanas līgums par valsts pārvaldes uzdevuma – iedzīvotāju ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju bibliotēkārā apkalpošana – deleģēšanu. No 31. jūlija Cēsu Neredzīgo bibliotēkai mainīts nosaukums, tā turpina darbu kā Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka.

Valdemāra bibliotēka apkalpo lasītājus Cēsu, Limbažu, Madonas, Siguldas, Smiltenes, Valkas, Valmieras novados.

Bibliotēkas darba prioritāte ir nodrošināt pieeju grāmatām un informācijai cilvēkiem, kuri nevar lasīt parasto iespiedrakstu, viņiem pieejamā formātā – grāmatas Braila rakstā, palielinātajā drukā, vieglajā valodā un audiogrāmatas. Lasītājiem grāmatas tiek izsniegtas bibliotēkā, izsūtītas pa pastu, kā arī nestas uz mājām. Datori bibliotēkā ir aprīkoti ar ekrānlasošu programmu Jaws, specializēto datorprogrammu WinBraille (Braila printerim) un ekrānpalielinošu programmu. Ir Braila printeris, kas dod iespēju vajadzīgo materiālu izdrukāt Braila rakstā. Bibliotēka apkalpo arī mikrorajona cilvēkus bez redzes traucējumiem, kuriem izsniedz grāmatas un periodiskos izdevumus parastajā iespiedrakstā.

Bibliotēkas sadarbības modelis – centralizēts.

Bibliotēkā paredzēta viena darbinieka štata vienība, bet 2022. gadā bibliotēkas vadītāja Irēna Lāce darbus veica pusslodzes režīmā. Kopš 2023. gada 3. janvāra otrās pusslodzes pienākumus pilda bibliotekāre Gunta Romanovska. Bibliotekāres nodrošina

priekšā lasīšanas pakalpojumu cilvēkiem ar redzes traucējumiem gan individuāli, gan vairāku cilvēku grupai, kā arī organizē kultūras pasākumus, literatūras un mākslas izstādes, bibliotēkā darbojas amatierteātra grupa.

Valdemāra bibliotēka ir svarīga cilvēku ar redzes traucējumiem kopienai – tā piedāvā iespēju sekot līdzi aktualitātēm novadā un valstī, veicina šo cilvēku iespēju doties ārpus mājām, tikties un darboties.

Bibliotēkas akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

Par Valdemāra bibliotēkas finansiālo nodrošinājumu informāciju var sniegt Latvijas Neredzīgo bibliotēka un Cēsu Centrālā bibliotēka.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Pārskata periodā remontdarbi nav notikuši. Vienīgi nomainīti 6 griestu apgaismes ķermeņi. Bibliotēkas telpu tehniskais stāvoklis ir samērā labs. Ir piemērots apgaismojums, var nodrošināt 12 vietas lietotājiem.

	Raksturojums / esamība
Bibliotēkas ēka, īpašuma forma	Juridiskas personas īpašums
Telpu kopējā platība, m ²	94,3
Lasītāju apkalpošanas telpas, m ²	57
Krātuves telpa, m ²	37,3
Zona bērniem/pusaudžiem	-
Vietu skaits lasītājiem	12
Būtu vēlams	Parastā iespaidraksta grāmatu krātuvē un lasītāju apkalpošanas telpā nepieciešams kosmētiskais remonts
Kad veikta rekonstrukcija, remonts	Rekonstrukcija vai remonts nav veikti
Apgaismojums	Labs
Klimatiskie apstākļi telpās	Atbilstoši normai
Mēbeļu, aprīkojuma atbilstība	Mēbeles un plaukti ir nolietoti, būtu vēlams atjaunot. Nav piemērotu plauktu palielinātā raksta grāmatām un periodiskajiem izdevumiem.
Pieejamība lietotājiem ar kustību traucējumiem	Nav
Izkārtne ar darba laiku pieejas	Ir
Norāde uz bibliotēku apdzīvotā vietā	Nav

Plānots bibliotēku pārcelt uz citām telpām ēkas 1. stāvā.

- **Iekārtas, aprīkojums.**

Bibliotēkā ir:

- ✓ 2 datori: 1 lietotājiem (no 2007. gada) un 1 darbiniekiem (no 2013. gada);
- ✓ Braila printeris (no 2007. gada);
- ✓ multifunkcionālā iekārta – printeris, skeneris, kopētājs (no 2007. gada).

Būtu nepieciešami jaunāki datori, arī dators otrajam darbiniekam.

Multifunkcionālā iekārta (melnbaltas izdrukas) nenodrošina bibliotēkas darbam nepieciešamo: tā ir paredzēta tikai A4 papīra formātam, skenēšanai nav priekšskatījuma funkcija, bet tā ir nepieciešama, lai kvalitatīvi veiktu materiālu noformēšanu novadpētniecības krājumam. Tāpat uz tās **nav iespējams palielināt kopējamo materiālu, kas ir ļoti būtiski mūsu apmeklētājiem.**

Bibliotēkā var veikt brošēšanu.

4. Personāls

- **Personāla raksturojums**

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā strādā divas darbinieces, katra uz 0,5 slodzi. Bibliotēkas vadītāja Irēna Lāce – augstākā pedagoģiskā izglītība ar specialitāti tiflopedagogs, 1. līmeņa augstākā izglītība sociālajā jomā – sociālais rehabilitētājs. Vecākā bibliotekāre Gunta Romanovska – augstākā izglītība – bibliotekāre – bibliogrāfe.

- **Apbalvojumi un pateicības**

Oficiālu apbalvojumu bibliotēkai un darbiniecēm 2023. gadā nav, bet dažreiz apbalvojumam līdzīgs vai pat vērtīgāks ir tas, kā kāds cilvēks ir novērtējis mūsu darbu. Aizvadītajā gadā pamanījām mākslinieces Olgas Vasiļjevas, kura Cēsu Mākslas festivāla izstādei “Tagadnes Artefakti” veidoja instalāciju “Rosme”, teikto par Irēnas Lāces darbu. *“Gatavojoties pirmajam apmeklējumam, atradu televīzijas ierakstu, kurā Irēna Lāce – Cēsu neredzīgo bibliotēkas galvenā bibliotekāre, kas pati kādreiz arī strādāja MRU – stāstīja par fabriku un iepazīstināja ar Cēsu MRU muzeju. [...] Es sazinājos ar Irēnu un izstāstīju savu pieeju izstādes veidošanā. Pirmajā tikšanās reizē Neredzīgo bibliotēkā Cēsīs Irēna mani iepazīstināja ar apjomīgu fotoalbumu kolekciju, kas pamatā aptvēra fotogrāfijas un citus materiālus, kas saistīti ar fabrikas agrīnajiem pastāvēšanas gadiem. Albumi bija numurēti un rūpīgi saglabāti. [...] Diemžēl šīs telpas sociālais aspekts ir teju aizmirsts un tā uzturēšana ir dažu entuziastu, tādu kā Irēna, rokās. [...] “Rosmes” gadījumā uz Cēsīm devos četras reizes – lokācijas izpēte, darbs bibliotēkā, apkaimes izpēte un izstādes būvniecība.”*

Te ir tikai tie teikumi, kuros minēts Irēnas vārds. Lai saprastu visu kontekstu par izstādi “Tagadnes Artefakti”, kura atsaucas uz notikumiem un stāstiem no bijušā Cēsu Neredzīgo biedrības mācību un ražošanas uzņēmuma laikiem (MRU 1952–1999), var

lasīt Žanetes Skarules publikācijā “Pārcilājot artefaktus. Saruna ar mākslinieci Oļu Vasiļjevu” 10.08.2023: https://arterritory.com/lv/vizuala_maksla/intervijas/26818-parcilajot_artefaktus

• Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2023. gadā

- 1) 2. februārī. KISC e-resursu vebinārs **“KISC piedāvātie e-resursi Latvijas bibliotēkām”** (Attālināti):
 - News.lv – laikrakstu bibliotēka tiešsaistē. Līga Lūse-Zambare, SIA "LURSOFT IT"
 - Letonika.lv un Tilde bibliotēkām. Anita Vasiļjeva, SIA “Tilde”
 - 3td e-grāmatu platforma: saturs un aktualitātes. Aldis Liepa, KISC.
- 2) 26. septembrī. Cēsu Centrālajā bibliotēkā **“Cēsu novada publisko un skolu bibliotēku darbinieku seminārs”** (Klātienē):
 - Cēsis 2025 – Latvijas kultūras galvaspilsēta. Atis Egliņš-Eglītis, Cēsu Domes priekšsēdētāja vietnieks
 - Nacionālā enciklopēdija. Valters Ščerbinskis, Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors
 - Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana. Uģis Skuja, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktora vietnieks skaņu ierakstu un IT jautājumos
 - Aktualitātes bibliotēkārājā darbā. Natālija Krama, Cēsu CB direktore ▪ u.c.
- 3) 18. oktobrī. Cēsu Centrālajā bibliotēkā **“Vidzemes novada Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konference “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā””** (Klātienē):
 - Kas ir pielāgotā literatūra un kā to izmantot? Gunta Romanovska, Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas vecākā bibliotekāre
 - Bērnu drošība internetā. Anita Priede, Latvijas Drošāka interneta centra (drossinternets.lv) pārstāve
 - Bibliotēkas loma sadarbībā ar izglītības iestādēm Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieejas mācību saturā” (Skola2030) ietvaros. Dace Kristiāna Ūdre, Valsts izglītības satura centra kompetenču pieejas ieviešanas nodaļas vadītāja
 - “Izlaušanās” spēle – neparasta iekļaujošas izglītības metode. Zita Grinberga, Gulbenes novada vidusskolas bibliotekāre; Vita Medniece, Gulbenes novada vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja .

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

• Galvenie rādītāji

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka ir dibināta kā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas filiāle un šo funkciju saglabā arī pēc reorganizācijas – tāpat tās pakalpojumi orientēti

galvenokārt uz cilvēkiem ar redzes problēmām vai citām lasīšanas grūtībām, bet apkalpojam arī cilvēkus no mikrorajona, kuri lasa izdevumus parastajā iespaidrakstā.

Bibliotēka apmeklētājiem atvērta piecas dienas nedēļā, darba laiks no pulksten 9:00 līdz 14.00, pārējā laikā apmeklējam lasītājus mājās, ejam uz pastu, vācam un apkopojam novadpētniecības materiālus. Pie bibliotēkas durvīm ir informatīvais stends, kur izvietota informācija par bibliotēkas darba laiku, bibliotēkas organizētajiem pasākumiem, kā arī citas aktualitātes.

Bibliotēkas pakalpojumi ir bez maksas. Izdevumus lasītājiem izsniedzam uz vietas bibliotēkā, sūtām pa pastu, nepieciešamības gadījumā nesam uz mājām. Apmeklētājiem ir pieejams dators un internets, ir iespējams izdrukāt dokumentus parastajā un Braila rakstā, rezervēt grāmatas. Lasītājiem sniedzam uzziņas, klienti tiek konsultēti maksājumu veikšanai internetbankā.

Cilvēkiem ar redzes problēmām sniedzam priekšā lasīšanas pakalpojumus. Mūsu lasītāji izmanto arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes sistēmu **BALSS – 2023. gadā to izmantoja 9 lietotāji, saņemtas 330 vienības.**

Bibliotēka izmanto Latvijas Neredzīgo bibliotēkas "Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programmu". Lietotāju apkalpošana tiek veikta automatizēti.

Bibliotēkas pamatrādītāji

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	168	82	97	-51,1; + 11,49
t. sk. bērni līdz 18.g.	-	-	-	
Bibliotēkas apmeklējums	1714	1478	1768	-13,76; +19,62
t. sk. bērni līdz 18.g.	-	-	-	
Virtuālais apmeklējums				
Izsniegums kopā	6246	4164	4796	-33,3; +15,17
t. sk. grāmatas	5815	3615	3816	-37,8; +5,56
t. sk. periodiskie izdevumi	431	549	980	+27,3; +78,5
t. sk. bērniem līdz 18.g.	-	-	1	+100%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita				
t. sk. bērni līdz 18 g.				
Iedzīvotāju skaits				

Nevaram uzrādīt skaitļus par bibliotekāro aptvērumu % no iedzīvotāju skaita, jo mūsu lasītāji ir ne tikai no Cēsu pilsētas vai novada, bet arī citiem Vidzemes novadiem. Mums nav konkrēta apkalpojamā mikrorajona, bet pielāgoto literatūru izsniedzam visiem, kam tas nepieciešams.

2023. gadā ir nedaudz palielinājušies visi bibliotēkas pamatrādītāji. Viens no iemesliem varētu būt tas, ka iepriekšējā gadā strādāja viena darbiniece uz 0,5 slodzi, bet tagad bibliotēkā strādā divas darbinieces (katra uz 0,5 slodzi), bibliotēka apmeklētājiem ir atvērta vairākas stundas, vairāk tiek organizēti pasākumi, kuros tiek popularizēts mūsu krājums un pakalpojumi. Ievērojami ir palielinājies periodisko izdevumu izsniegums, jo lasītāji bibliotēkai dāvināja periodisko izdevumu komplektus.

• **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste**

Regulāri tiek apzināts lasītāju viedoklis par grāmatu un pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, tiek uzklauts viņu vērtējums, ieteikumi audiogrāmatu ieskaņošanai. Vietējās sabiedriskās organizācijas, pašvaldības sociālie darbinieki ir informēti par mūsu pakalpojumiem. Ir apzinātas sociālās aprūpes iestādes un piedāvāta iespēja viņu klientiem saņemt audiogrāmatas un grāmatas palielinātajā drukā.

Vairāk par jaunu lasītāju iesaisti sadaļā “Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem”.

• **Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā**

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka ir dibināta kā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas filiāle un šo funkciju saglabā arī pēc reorganizācijas – tāpat tās pakalpojumi orientēti galvenokārt uz cilvēkiem ar redzes problēmām vai citām lasīšanas grūtībām.

Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	135
Grāmatas vieglajā valodā	28
Audiogrāmatas	2628
Grāmatas Braila rakstā	1249

Grāmatas Braila rakstā lasītāji izmanto arvien retāk, bet vispieprasītākās ir audiogrāmatas.

• **Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi**

Bibliotēkas lietotāji galvenokārt ir cilvēki ar redzes traucējumiem, kā arī cilvēki ar cita veida saslimšanām, kas liedz lasīt parasto iespiedrakstu. Visaktīvākie ir vietējās kopienas iedzīvotāji, kas bibliotēkā var saņemt informāciju sev saprotamā veidā, izdrukāt dažādus materiālus Braila rakstā un palielinātā drukā. Cilvēki izmanto bibliotēkāju palīdzību informācijas meklēšanā, rēķinu nomaksāšanā. Lai gan ar katru gadu palielinās to pakalpojumu klāsts, ko šie cilvēki var saņemt, izmantojot jaunās tehnoloģijas, internetu, tomēr visi to neizmanto. Aktīvākie bibliotēkas apmeklētāji ir gados vecāki cilvēki un lasītāji, kas nevar un negrib pieņemt jaunās tehnoloģijas, jo ir grūti apgūt to lietošanu.

Tā kā mēs galvenokārt apkalpojam cilvēkus ar redzes traucējumiem, tad arī pakalpojumi un pasākumi ir orientēti uz šo auditoriju.

Bibliotēkā savu darbību turpina **amatierteātris "Aina"**. Tā dalībnieki ir cilvēki ar redzes traucējumiem, bet režisore – bijusī ilggadējā bibliotēkas vadītāja Aina Karele. Atskaites periodā teātris piedalījās bibliotēkas organizētajā teātra dienas pasākumā **"Gandrīz pa jokam"** (fragmenti no iepriekšējiem iestudējumiem, anekdotes, mednieku anekdotes, Ārijas Elksnes dzeja) un ar šo uzvedumu viesojās kultūras biedrībā "Harmonija". Šobrīd teātra repertuārā ir dialogi, nelieli skeči, anekdotes, dzejas lasījumi.

Amatierteātra "Aina" aktierus un režisori Ainu Kareli teātra 65 gadu jubilejā pēc teātra dienas uzveduma "Gandrīz pa jokam" sveic Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu teritoriālās organizācijas valdes priekšsēdētāja Ilga Pēce (2023.23.03.)

2023. gadā bibliotēkā notikuši

- ✓ 14 tematiskie pasākumi + 40 priekšā lasīšanas;
- ✓ organizētas 3 mākslas izstādes:
 - Cēsu mākslinieka Leona Stara gleznu izstāde "Ar otu dabā",

- Guntas Bites literāri gleznieciskā izstāde "Mana paralēlā pasaule 2",

- “Katram cimdām ir savs stāsts, Vitas Elksnes (no Vecpiebalgas) adīto cimdņu izstāde”;

- ✓ izlikta 28 literatūras izstādes (saraksts pielikumā).

Priekšā lasīšana – tas ir pasākums, kurā reizi nedēļā apmeklētājiem sniedzam ieskatu jaunākajos periodiskajos izdevumos, sagatavojam anotācijas par vietējās avīzēs “Druva” un “Cēsu Novada Vēstis”, kā arī žurnālos “Ieva”, “Kas Jauns”, “Patiesā Dzīve”, “Privātā Dzīve”, “Rīgas Viļņi”, “Vakara Ziņas”, “Veselība” publicētajiem rakstiem, lasām to fragmentus. Notiek diskusijas par izlasīto. 2023. gadā notika 40 priekšā lasīšanas.

Reizi ceturksnī bibliotēkā notiek saruna **“Ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas”**. Rakstniece Aina Karele stāsta par ievērojamiem kultūras darbiniekiem un literātiem, bet bibliotekāre Gunta Romanovska sagatavo informāciju par jubilāriem, kuru dzīve un darbība saistīta ar Cēsu novadu. Uz katru šādu sarunu tiek izlikta literatūras izstāde, kurā ir grāmatas gan palielinātajā drukā, Braila rakstā, audiogrāmatas, gan arī izdevumi parastajā iespaidrakstā.

Saruna "Ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas" (2023.20.12.)

Aizvadītajā gadā 3 pasākumi bija veltīti **Cēsu vēstures izzināšanai** – gan sarunas, gan ekskursijas, kurās devās bibliotēkas grāmatu draugu klubiņa biedri kopā ar pavadoņiem:

- ✓ 17. maijā **"Ceļā uz Cēsu Vēstures un mākslas muzeja simtgadi ar ieskatu vēsturē. Saruna ar muzeja galveno krājuma glabātāju Daci Tabūni"**;

- ✓ 21. jūnijā **Ekskursija uz Cēsu viduslaiku pili un viduslaiku pils virtuves dārzu. Saruna ar Cēsu Vēstures un mākslas muzeja Viduslaiku pils nodaļas vadītāju Gundaru Kalniņu un pils dārznieci Līgu Eglīti;**

- ✓ 23. augustā **Ekskursija uz Cēsu viduslaiku pili – ekspozīcijas pils dienvidu un Rietumu torņos.**

Notika 2 **gleznu izstāžu atklāšanas pasākumi ar autoru piedalīšanos**. 15. februārī bija sirsnīga izstādes **“Ar otu dabā, ar sirdi dzejā”** atklāšana, jo tās autors ir savējais – Latvijas Neredzīgo biedrības biedrs, gleznotājs, dzejnieks, pedagogs **Leons Staris**.

Savukārt 7. augustā bibliotēkā notika rīdzinieces **Guntas Bites** literāri gleznieciskās izstādes **“Mana paralēlā pasaule 2”** atklāšana un tikšanās ar autori. Arī viņa zināmā mērā ir savējā – mūsu kolēģe, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila raksta nodaļas vadītāja, kura 27 gadus darbojas grāmatu pielāgošanas jomā neredzīgajiem, tagad arī raksta un adaptē grāmatas vieglajā valodā.

25. janvārī pasākumā “No citas puses” tikāties ar rakstnieci Sarmu Eneri,

bet 10. oktobrī sirsnīgā noskaņā notika rakstnieces, amatierteātra “Aina” režisores, ilggadējās LNERB Cēsu filiālbibliotēkas vadītājas, Ed. Veidenbauma literārās prēmijas laureātes Ainas Kareles autorvakars.

Savukārt 14. novembrī patriotiskā noskaņā aizritēja pasākums “Par Latviju sardzē ik brīdi / Vien pašiem stāvēt ir lemts. /Leons Staris/”, kurā tikāties ar Zemessardzes Cēsu 27. bataljona veterānu apvienības priekšnieku Jāni Bahmani.

Bibliotēkas darbinieces kopā ar Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu organizācijas valdi organizē kultūras pasākumus vietējās kopienas pārstāvjiem. 2023. gadā tika organizēti Baltā galdauta svētki, Baltā spieķa diena, gada nogales sarīkojums. Visiem šiem pasākumiem bibliotēkas darbinieki un brīvprātīgie ir gatavojuši literāro daļu, kā arī nodrošinājuši prāta spēļu un rotaļu norisi.

• **Uzziņu un informācijas darbs**

Informāciju par notiekošo bibliotēkā varēja atrast Latvijas Neredzīgo bibliotēkas mājaslapā un Facebook kontā. Cilvēkiem, kas nelieto IT, jaunāko informāciju sniedzam uzziņu veidā – izvietojam informatīvos materiālus, zvanām.

Bibliotēkas lietotāji aktīvi seko notikumiem valstī, pašvaldībā, vietējā kopienā masu medijos (radio, televīzija). Neskaidrību gadījumos bibliotēkā var saņemt plašāku informāciju un situācijas skaidrojumu viņiem saprotamākā veidā. Visgrūtāk izprast visas pārmaiņas, ierobežojumu būtību u.c. ir gados vecākiem cilvēkiem. Uzziņas lielākoties tiek sniegtas attālināti. Ja nepieciešams, meklējam atbildes uz jautājumiem internetā.

Lietotājiem bieži ir nepieciešama informācija par dažādu iestāžu darbu, to kontaktāruņiem, e-pastiem, sabiedriskā transporta kursēšanas sarakstiem un maršrutiem, par kultūras pasākumiem un to apmeklēšanas iespējām.

• **Bibliotēkas izglītojošā darbība**

Bibliotēkas lietotāji var saņemt apmācību un konsultācijas IT lietošanā. Tiek nodrošināti informatīvie materiāli lietotājiem pieejamā formā – parastajā vai palielinātā drukā, vieglajā valodā, Braila rakstā, audioformātā.

• **Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem**

Bibliotēkā lietotājiem ir pieejami informatīvie materiāli gan parastā iespiedrakstā, palielinātajā drukā, Braila rakstā un vieglajā valodā par dažādām jomām, kas saistītas ar cilvēku ar īpašām vajadzībām svarīgām problēmām (tiesībsarga materiāli, atvieglojumi cilvēkiem ar invaliditāti, tehnisko palīgīdzekļu katalogs un saņemšanas kārtība u.c.).

Priekšā lasīšanās informējam par jaunākajiem pašvaldības lēmumiem, izmaiņām likumdošanā sociālajā jomā.

2023. gadā izlikta pastāvīgā izstāde **“Tev tas jāzina!”**, kurā var iepazīties ar šiem materiāliem.

- **Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**

Darbā tiek lietots Latvijas Neredzīgo bibliotēkas elektroniskais katalogs, kas 2023. gadā tika pilnveidots.

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā nav BIS ALISE. Tā ir problēma kopš mūsu bibliotēkas iekļaušanas pašvaldības bibliotēku sistēmā (lasītāju apkalpošana, grāmatu izsniegums u.c.). Šis jautājums jārisina vienoti visā valstī.

- **Digitalizācija**

Bibliotēkā netiek veikta materiālu digitalizācija.

- **Iekšzemes un starptautiskais SBA**

SBA tiek nodrošināts, izmantojot Latvijas Neredzīgo bibliotēkas krājumu. Lai nodrošinātu Braila grāmatu lasītājus, tiek izzinātas viņu vēlmes un grāmatas piegādātas no Rīgas.

SBA rādītāji

SBA	2021	2022	2023
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	19	69	5
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	30	24	18
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	19	69	5

SBA kārtā saņemam izdevumus tikai no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas vai citām pielāgotās literatūras bibliotēkām – tāpēc skaitļi abās rindās ir vienādi.

- **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

2023. gads bija Latvijas Neredzīgo bibliotēku sistēmas reorganizācijas gads, tās filiāļu iekļaušana pašvaldību bibliotēku sistēmā. Juridiski un faktiski tas ir izdarīts, bet neviens nav padomājis, kā savienot šo bibliotēku informācijas sistēmas, kā, piemēram, mūsu bibliotēka varētu paņemt (ar izniegumu BIS ALISE) parastā iespiedraksta grāmatas vai pagastu bibliotēku lasītāji palielinātās drukas vai audiogrāmatas (ar iznieguma uzskaiti BIS ALISE) no mums. Tie laiki, kad bibliotekāri uz rūtiņu lapas vilka strīpiņas un skaitīja ar skaitāmkauliņiem ir pagājuši, visi grib strādāt mūsdienīgi.

6. Krājums

- **Krājuma komplektēšanas politika un organizācija**

Krājuma komplektēšanu veic Latvijas Neredzīgo bibliotēka, izņemot dažus izdevumus parastajā iespiedrakstā, kurus mūsu bibliotēkai dāvina lasītāji.

- **Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums**

Krājuma komplektēšanu ar pielāgoto literatūru nodrošina Latvijas Neredzīgo bibliotēka.

2023. gadam abonēti 3 periodiskie izdevumi par 99,18 eiro – finansējums no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas, kā arī 3 žurnālu komplektus esam saņēmuši kā dāvinājumu no lasītājiem

Kā dāvinājumu no lasītājiem 2023. gadā esam saņēmuši 20 parastā iespiedraksta grāmatas.

- **Krājuma pārbaude (inventarizācija)**

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude (inventarizācija) nav veikta.

• **Krājuma rādītāji**

Krājuma rādītāji			
	2021	2022	2023
Jaunieguvumi kopā	452	412	477
t. sk. grāmatas	287	271	69
t. sk. latviešu daiļliteratūra			
t. sk. bērniem			15
Izslēgtie dokumenti	287	47	335
Krājuma kopskaits	5566	5911	6053
Grāmatu krājuma apgrozība	0,8	0,7	0,7
Periodisko izdevumu apgrozība	0,7	0,7	1,8

• **Datubāzes**

Pārskata periodā bibliotēkā bija pieejamas divas bezmaksas datubāzes:

- ✓ Letonika www.letonika.lv
- ✓ Lursoft Laikrakstu bibliotēka <https://www.lursoft.lv/lv/laikrakstu-biblioteka>

Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums

Datubāze	2021	2022	2023
Letonika			
skatījumi			10
piekļuves sesiju skaits			12
lejuplāžu skaits			
News			
skatījumi			
piekļuves sesiju skaits			
lejuplāžu skaits			
Citas			

• **Krājuma un datubāžu popularizēšana**

Krājuma popularizēšanai regulāri izliekam literatūras izstādes – 28 aizvadītajā gadā, no tām 8 jaunieguvumu izstādes.

Tās ir gan tematiskās, gan veltītas literātu jubilejām. Izstādēs izliekam parastā iespiedraksta, Braila raksta, palielinātās drukas grāmatas un bibliotēkā pieejamās audiogrāmatas, arī materiālus no periodiskajiem izdevumiem. Izstādēm tiek pievienots saraksts arī ar digitālajām audiogrāmatām. Cilvēkiem ar redzes problēmām stāstām par izstādēs izliktajiem materiāliem, par to, kas viņiem pieejams pielāgotā formātā.

2023. gadā atsevišķā plauktā izstādes formātā izliktas **grāmatas vieglajā valodā**. Tas darīts, lai pedagogiem, bibliotekāriem un citiem cilvēkiem, kas strādā ar bērniem un jauniešiem ar lasīšanas problēmām, tās būtu ērti pieejamas apskatei. Bet maijā bija literatūras izstāde **“Maijs – vieglās valodas mēnesis”**.

Var teikt, ka datubāzes mūsu lasītāji paši praktiski neizmanto. Ja viņiem nepieciešama kāda informācija, to sameklē bibliotekāres.

- **Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”**

2023. gadā nav saņemti izdevumi programmā “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”.

- **Darbs ar parādniekiem**

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas elektroniskajā katalogā regulāri tiek atlasīti dati par parādniekiem, viņiem tiek zvanīts un atgādināts par paņemtajiem izdevumiem, nepieciešamības gadījumā izsniegums tiek pagarināts.

• Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā

Pielāgotās literatūras krājums pamatā apmierina mūsu lasītāju vajadzības. Dažreiz lasītāji vēlētos ātrāk saņemt kādas grāmatu sērijas jaunākos izdevumus audioformātā.

Tā kā Valdemāra bibliotēka ir pielāgotās literatūras bibliotēka, tad netiek piešķirts finansējums parastā iespiedraksta grāmatu saņemšanai. Nav arī zināms, vai un kā turpmāk mūsu krājumam tās varēsīm pievienot, bet lasītāji tās mums joprojām vēlas dāvināt. Tā mēs varam zaudēt tos lasītājus, kas ņem izdevumus parastajā iespiedrakstā. Protams, viņi var doties uz netālo Cēsu Centrālo bibliotēku, bet tur rindas pēc jaunajām grāmatām ir garākas. To, vai viņi dosies turp, vai pievienosies tiem cilvēkiem, kas bibliotēkas neapmeklē, rādīs laiks.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā nav reģistrēti lietotāji – bērni un jaunieši. Cēsīs bērniem un jauniešiem bagātīgs grāmatu, periodisko izdevumu un galda spēļu krājums ir Cēsu Centrālajā bibliotēkā, tās Bērnu apkalpošanas nodaļā. Novada skolās un pagastos ir bibliotēkas, kurās sniedz pakalpojumus gan bērniem, gan pedagogiem.

Ņemot vērā, ka mūsu bibliotēkas krājumā ir pielāgotā literatūra bērniem un jauniešiem, lai veicinātu tās izmantošanu, ieinteresētu pašvaldību un skolu bibliotekārus, pedagogus to izmantot, aizvadītajā gadā veicām tās popularizēšanas pasākumus:

- ✓ Vidzemes novada Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konferencē “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā” (18. oktobrī Cēsu Centrālajā bibliotēkā, piedalās 90 bibliotekāri no Alūksnes, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Smiltenes un Valkas novadiem) Gunta Romanovska uzstājās ar prezentāciju “Kas ir pielāgotā literatūra un kā to izmantot”

- ✓ 29. septembrī telefonsaruna ar Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagogu Ivetu Liepiņu par iespējamo sadarbību, Valdemāra bibliotēkas piedāvājumu
- ✓ 2. oktobrī Valdemāra bibliotēkā saruna ar Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagogu Ivetu Liepiņu par bibliotēkas piedāvājumu skolu audzēkņiem ar īpašām vajadzībām
- ✓ 24. oktobrī telefonsaruna ar Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagogu Ivetu Liepiņu. Interesējamies, vai pedagogi ir ieinteresēti izmantot mūsu piedāvāto pielāgoto literatūru. Viņa esot nosūtījusi e-pasta vēstuli skolu atbalsta personālam un bijusi saruna ar Bērzaines pamatskolu ar informāciju par Valdemāra bibliotēkas piedāvājumu. Pedagogu atbilde, ka skolā jau ir pieejami nepieciešamie izdevumi.
- ✓ 9. novembrī Valdemāra bibliotēkā tikšanās ar Spāres pamatskolas bibliotekāri. Informācija par pielāgotās literatūras (grāmatas vieglajā valodā, audiogrāmatas, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Digitālā bibliotēka) pieejamību bibliotēkā un attālināti, bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem. Saruna par iespējamo sadarbību.

Jāsaka, ka uz vietas bibliotēkā interesi par piedāvājumu nejūtam. Ir neliela cerība, ka varbūt attālināti tiek izmantots Latvijas Neredzīgo bibliotēkas plašais Digitālās bibliotēkas piedāvājums, ko ļoti iesakām izmantot. Mums diemžēl nav informācijas par to, vai tas notiek.

8. Novadpētniecība

• Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēka kopš tās dibināšanas (kā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāle) ir saistīta ar Latvijas Neredzīgo biedrību (LNB): gan agrāk ar LNB Cēsu mācību un ražošanas uzņēmumu (1952-1999), gan tagad ar LNB Cēsu teritoriālo organizāciju, SIA "Latvijas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centrs" Cēsu filiāli. Bibliotēkas telpas atrodas ēkā teritorijā, ko vietējie apzīmē ar "neredzīgo kvartāls".

Novadpētniecībā tiek strādāts ar materiāliem, kas attiecas uz šo organizāciju un iestāžu vēsturi un darbību, pašdarbības kolektīviem, cilvēkiem, kuri strādājuši uzņēmumā vai darbojas biedrībā. Tāpēc, runājot par novadpētniecību, mēs nedomājam Cēsis, bet tikai to, kas saistīts ar šo vietu.

• **Novadpētniecības krājums**

Bibliotēkas vadītājam Irēnai Lācei izdevies no iznīcināšanas paglābt vairāk nekā 20 albumus, fotogrāfijas un citus materiālus, kas saistīti ar LNB Cēsu mācību un ražošanas uzņēmuma un LNB Cēsu teritoriālo organizācijas vēsturi. Diemžēl materiālu apkopošana un aprakstīšana tajos izbeigta pagājušā gadsimta 70.-80. gados. Bibliotēkā ir trīs tematiskās novadpētniecības materiālu kopas:

1. Latvijas Neredzīgo biedrība Cēsis – albumi;
2. Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu mācību un ražošanas uzņēmums – albumi;
3. Cēsu filiālbibliotēkas vēsture.

Izveidoti īsi apraksti par albumos iekļautajiem materiāliem.

2023. gadā izveidota jauna novadpētniecības materiālu mape **“Leons Staris – Latvijas Neredzīgo biedrības biedrs, gleznotājs, dzejnieks, pedagogs”**.

Uzsākts darbs, lai turpinātu 80. gados pārtraukto darbu pie materiālu par Neredzīgo biedrības Cēsu MRU dramatisko kolektīvu “Aina” (dibināts 1958. gadā, darbību turpina kā Valdemāra bibliotēkas amatiereteātris, 2023. gadā atzīmēja 65 darbības gadu jubileju) apkopošanas un izveidotu materiālu mapi par amatiereteātra režisori, ilggadējo bibliotēkas vadītāju, literāti Ainu Kareli (2023. gadā viņa atzīmēja 85. dzīves jubileju un 60 gadus, kopš ir teātra režisore).

• **Novadpētniecības darba popularizēšana**

Novadpētniecības materiāli ne tikai krājas novadpētniecības mapēs un albumos, bet arī tiek izmantoti.

2023. gadā Cēsu Mākslas festivāla ietvaros bija skatāma četru mākslinieku – Olgas Vasiļjevas, Kristapa Ancāna, Linas Lapelītes un Augusta Serapina izstāde “Tagadnes Artefakti”. O. Vasiļjeva instalācijā “Rosme” pievērsās stāstiem, kas nāk no kādreizējā Cēsu Neredzīgo biedrības mācību un ražošanas uzņēmuma laikiem. Pirms instalācijas izveides viņa tikās ar bibliotēkas vadītāju Irēnu Lāci, izpētīja apjomīgo fotoalbumu kolekciju, tās materiāli tika skenēti, izmantoti izstādes veidošanā. Par mākslinieces sadarbību ar Irēnu var lasīt Ž. Skarules publikācijā “Pārcilājot artefaktus. Saruna ar mākslinieci Oļu Vasiļjevu” 10.08.2023:

https://arterritory.com/lv/vizuala_maksla/intervijas/26818-parcilajot_artefaktus

[Citāti no intervijas par mūsu novadpētniecības krājuma izmantošanu sadaļā “Apbalvojumi un pateicības”]

• **Sadarbība novadpētniecības jomā**

Novadpētniecības darba veikšanai aizvadītajā gadā sadarbojāmies ar Leonu Stari – cilvēku, par kura veikumu 2023. gadā veidojām novadpētniecības mapi. Daudz

izmantojām materiālus no viņa personīgā arhīva, kā arī Cēsu Centrālās bibliotēkas krājumu.

- **Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības**

Jāturpina darbs pie novadpētniecības materiālu par Latvijas Neredzīgo biedrības (LNB) Cēsu mācību un ražošanas uzņēmuma, LNB Cēsu teritoriālās organizācijas, SIA “Latvijas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centrs” Cēsu filiāli vēsturi, pašdarbības kolektīvu darbību, cilvēkiem, kuri strādājuši uzņēmumā vai darbojas biedrībā vākšanas, sistematizēšanas un apkopošanas.

Dažreiz gan citi, gan pašas sev uzdodam jautājumu: vai un kam tas vajadzīgs? Bet tad uzrodas kāds cilvēks, kā O. Vasiljeva, kas novērtē saglabāto, ar savu pieeju parāda to citiem. Un jāpiekrīt teicieniem: “bez pagātnes nav nākotnes” un “kurš tad, ja ne mēs”.

9. Projekti

Bibliotēkas darbinieces 2023. gadā nav rakstījušas projektus.

10. Publicitāte

- **Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem**

Aizvadītajā gadā liela uzmanība tika veltīta bibliotēkas popularizēšanai.

Saistībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiāles iekļaušanu novada pašvaldības bibliotēku tīklā bija vairākas publikācijas **laikrakstā Vidzemes novadiem “Druva”**.

Lai par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem uzzinātu pēc iespējas vairāk cilvēku, bibliotekāres aicināja uz sarunu izdevuma **“Cēsu Novada Vēstis”** (tas tiek piegādāts visiem novada iedzīvotājiem) žurnālistu, publikācija par mūsu bibliotēkas piedāvājumu bija marta numurā.

Grāmatu pasaule tiem, kuriem grūti lasīt

Bijušā Cēsu Mācību un ražošanas uzņēmuma administrācijas ēkā jau ilgu gadu darbojas bibliotēka. Kādreiz tā apkalpoja redzes invalīdus no visas Vidzemes, tapdē apmeklētāju skaits mazinājies, un bibliotēka pārorientējas uz daudzveidīgu piedāvājumu, plašākam lasītāju lokam.

Priekšlīdz, ka neredzīgo bibliotēkas plauktos rindojas vien grāmatas braila rakstā, ir krietni novecojis. "Nav daudz cilvēku, kuri vēl pārvalda braila rakstu, un arī viņi lasa retāk, jo ar gadiem mazinās pirkstu jutība un grūtāk uzvert tekstus," stāsta bibliotekāre Irēna Lāce un turpina: "Tagad pieprasītāks ir audio jeb klausāmgrāmatas. Mums ir ap 3000 disku ar latviešu un ārzemju autoru daiļliteratūru, raidiņģām. Atmākt un izvēlēties interesējošo klausāmo grāmatu var ne tikai redzes invalīdi. Tās var saņemt tie, kuriem vecuma, slimības vai traumas rezultātā apgrūtinātas vai zudušas spējas lasīt grāmatas. Ja pašam ir grūti

Attēls: Bibliotekāre Irēna Lāce atzīst, ka klausāmās grāmatas ir pieprasītas. Foto Aivars Akmentīns.

ņikt līdz mūsu bibliotēkai, kas ir trešajā stāvā, var nākt radnieki vai asistenti. Izvēlēts grāmatas varam arī iekopēt apmeklētāja dāru nesējā, vislabāk USB zibatmiņā.

Reģistrētie apmeklētāji var

izmantot arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lejuplādes programmas "Bals" pakalpojumus. Saņemot lietotājvārdu un paroli, var katalogā izvēlēties interesējošos avākstus un tos klausīties datorā vai telefonā.

Bibliotēkā ir klausāmās grāmatas arī vieglajā valodā, uzrveramas cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

"Mums ir arī grāmatas ar palielinātnēm burtiem. Tās ir ļoti pieprasītas novada sociālās

aprūpes centros. Tām gan ir viens trūkums: pasmagas. Piemēram, "Harija Potera" sērijā. Tās ir pamatīgas grāmatas jau parastajā drukā, kur nu vēl palielinātnē," smaidot pebilst Irēna Lāce. Vinas kolēģe Gunta Romanovska gādā arī par sabiedriskiem un kultūras pasākumiem bibliotēkā. "Lai cilvēki ar lasīšanas grūtībām, varētu sekot aktualitātnēm drukātajos izdevumos, ceturtdienās no plkst. 13.00 līdz plkst. 15.00 bibliotēkā notiek avīžu un žurnālu priekšā lasīšana. Sanākūšie ar interesi klausās un apspriež vērtējos notikūmus, par kuriem rakstījis "Cēsu Novada Vēstis", "Druvā".

Izsoles, literāre vakari un pat amatieru teātris "Aina", arī tā ir bibliotēkas darba sastāvdaļa. Martā teātris svinēja 65 gadu darbības jubileju, jāpietīst, ka 50 gadus to vadā režisore Aina Karele. Bibliotēkā skatāma arī jubilejai veltīta izstāde.

Gada pirmajā pusē informācija par bibliotēkas pasākumiem tika publicēta Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (LNERB) mājaslapā un Facebook kontā.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzītes "Bazūne" jūnija numurā bija Guntas Romanovskas publikācija "Pārmaiņu gads Cēsu" filiālē,

PĀRMAIŅU GADS CĒSU FILIĀLĒ

Gunta Romanovska

Cēsu filiālbibliotēkas vecākā bibliotekāre

Lai gan visa Latvijas Neredzīgo bibliotēkas sistēma šo gadu iesāka pārmaiņu gaidās, kas nu jau tepat klāt un ar 1. jūliju šīs tas būs savādāk, Cēsis pārmaiņas sākās jau janvārī — bibliotēkas ilggadējai darbiniecei Irēnai pievienojās Gunta. Kopā spriedām par darbības virzieniem, kādus bibliotēkas darbus pilnveidot un attīstīt, kas būtu jādara, lai par mūsu piedāvājumu uzpinātu pēc iespējas vairāk cilvēku, kā turpināt sadarbību ar jau esošajiem lasītājiem, kā piesaistīt jaunus.

Kā vienus no pirmajiem uzrunājām Cēsu novada Sociālā dienesta vadītāju Aināru Judeiku, Cēsu novada pašvaldības aģentūras «Sociālais dienests» Atbalsta nodaļas pilngadīgām personām vadītāju Ingu Kārkliņu un biedrības «Latvijas Samariešu apvienība» dienesta Samariešu atbalsts mājās Vidzemes nodaļas vadītāju Karīnu Veico. Seminārā Cēsu novada pagastu publisko bibliotēku darbiniekiem stāstījām par mūsu pakalpojumiem iedzīvotājiem. Sadarbība ar Cēsu pilsētas pensionātu ir

ilgstoša, dažkārt mūsu piedāvājums tiek izmantots aktīvāk, citkārt tas samazinās. Šogad jau bijušas četras tikšanās un sarunas ar pensionāta sociālo darbinieci un kultūras darba organizatori, klientiem nogādātas grāmatas palielinātā drukā un digitālajā formātā. Atsaucība nav liela, bet mums grāmatas pensionātā izsniedz arī Cēsu Centrālās bibliotēkas darbinieki.

Mūsu bibliotēkas darbinieces ne tikai izsniedz grāmatas, bet arī regulāri organizē pasākumus. Janvārī interesanti pulcējās literātes Sarmas Eneres radošajā pēcpusdienā, februārī bija sirsnīgas sarunas ar gleznotāju, dzejnieku Leonu Stari, bet martā humora pilns vakars kopā ar mūsu amatiereteātra «Aina» kolektīvu. Jāpiebilst, ka visi šie cilvēki ir cieši saistīti ar Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu teritoriālo organizāciju. Pasākumi mudināja bibliotekāres nopietnāk pievērsties bibliotēkas novadpētniecības materiālu krājumam, jo, gatvojoties katram pasākumam, meklējām publikācijas un citus materiālus par mūsu viesiem, izlikām tos izstādēs. Konstatējām, ka agrākajos gados Neredzīgo biedrībā šie materiāli vākti, apkopoti albumos, bet šis

3

darbs pārtraukts pagājušā gadsimta 70.-80. gados — tātda gandrīz 50 gadus materiāli nav vākti un sistematizēti. Ir daudz fotogrāfiju, kuras nav aprakstītas, ievietotas albumos. Te nu mums pavēries plašs darbibas lauks vairākiem gadiem.

Gleznotājs un dzejnieks Leons Staris ir Neredzīgo biedrības biedrs, aktīvs pasākumu dalībnieks un apmeklētājs. Tikšanās reizē daudz izmantojam materiālus no viņa personīgā arhīva. Šķita, ka informācija par šo radošo, darbīgo cilvēku jāapkopo, jāpārda pieejama visiem, tāpēc bibliotekāres nolēma izveidot viņam veltītu novadpētniecības materiālu mapi. Latvijas Nacionālās un Cēsu Centrālās bibliotēkas katalogos par viņu ir vairāk nekā 150 publikācijas: gan viņa dzejoļi un raksti, atsaucoties uz aktuāliem notikumiem, gan intervijas un informācija par viņa gleznu izstādēm. Sameklējām publikāciju oriģinālus, tos nokopējām un kārtojām mapē.

Šī gada otrajā pusgadā plānojam turpināt darbu pie dramatiskās kopas «Aina» novadpētniecības materiālu apkopošanas. Mums pieejamas vairākas izrāžu afišas, bet daudzām no tām jānoskaidro to izrādīšanas gadi, tāpat arī ne visām fotogrāfijām zināms uzņemšanas gads, jānoskaidro aktieru vārdi. Gandrīz pilnībā saglabājušies dramatiskā kolektīva nodarbību uzskaites žurnāli no 1962. līdz 1987. gadam, tie varētu palīdzēt daudz ko precizēt, bet atkal — gandrīz četrdesmit gadu pārtraukums. Bibliotēku katalogos līdz šim izdevies atrast maz publikāciju par dramatisko kolektīvu

«Aina», te vēl daudz darāmā. Runājot par mūsu teātri, nevar nerunāt par tā ilggadējo režisoru, literātu, bijušo LNerB Cēsu filiāles vadītāju Ainu Kareli. Cēsu Centrālās bibliotēkas novadpētniecības datubāzē var atrast gandrīz 250 ierakstus ar Ainas Kareles vārdu, viņas publikācijas apkopotas mapēs. Uzskatām, ka nav nepieciešams visus literāros materiālus dublēt mūsu bibliotēkā, tāpēc galveno uzmanību pievērsim viņas režisores darbam un, protams, Latvijas Neredzīgo bibliotēkai veltītajiem gadiem.

Saistībā ar novadpētniecību, bet plašākā nozīmē, varam pieminēt pasākumus, kas veltīti Cēsu un novada kultūrvēsturisko vietu iepazīšanai. Cēsu Vēstures un mākslas muzejs gatavojas savai simtgadei, tāpēc esam nolēmušas par to vairāk informēt mūsu lasītājus. Maijā bija pirmā tikšanās ar muzeja galveno krājuma glabātāju Daci Tabūni, bet jūnijā dosimies ar Cēsu viduslaiku pili un tiksimies ar Cēsu muzeja Viduslaiku pils nodaļas vadītāju Gundaru Kalniņu, apmeklēsīm pils multimedijālās ekspozīcijas, kas labi saprotamas arī cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Tāds darbīgs mums izvērties 2023. gada sākums, te nemaz nav minēti visi mūsu pasākumi un darbošanās, bet tikai paši nozīmīgākie. Arī gada otrā pusē mums būs darbiem pilnas rokas.

Lai mums visiem jauka vasara, pārmaiņas, kas ved tikai uz labām lietām, lai gadiem ilgā sadarbība nepārtrūkst, bet turpinās jaunās formās un iespējās!

bet augusta numurā informācija par Guntas Bites literāri glezniecisko izstādi “Mana paralēlā pasaule” Valdemāra bibliotēkā.

Saprotot, ka ne visi iedzīvotāji, sociālās aprūpes centru, pensionātu, dienas centru, klienti ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju zina par iespējām saņemt pielāgotu literatūru, regulāri cenšamies uzrunāt attiecīgo iestāžu un organizāciju vadību un darbiniekus, informēt par bibliotēkā pieejamo literatūru un pakalpojumiem, kā arī par iespējām izmantot attālinātos pakalpojumus.

2023. gadā:

- 1) 1. februārī telefonsaruna ar **Cēsu novada pašvaldības aģentūras “Sociālais dienests” Atbalsta nodaļas pilngadīgām personām vadītāju Ingu Kārkliņu**. Noskaidrotas novada sociālās aprūpes iestādes, vienošanās par piedalīšanos sarunā ar samariešiem.

- 2) 8. februārī tikšanās ar **Cēsu novada Sociālā dienesta** vadītāju Aināru Judeiku, Cēsu novada pašvaldības aģentūras “Sociālais dienests” Atbalsta nodaļas pilngadīgām personām vadītāju Ingu Kārkliņu un biedrības “**Latvijas Samariešu apvienība**” dienesta **Samariešu atbalsts mājās Vidzemes nodaļas** vadītāju Karīnu Veco. Informācija par LNERB Cēsu filiālē pieejamiem izdevumiem, to izmantošanas iespējām personām, kurām nav iespējams lasīt grāmatas parastajā iespiedrakstā, informācija par tehniskajiem līdzekļiem, kādi nepieciešami audiogrāmatu lasīšanai, informācija par LNERB Cēsu filiāles organizētajiem pasākumiem.
- 3) 22. februārī **Cēsu pilsētas pansionātam** aizvestas 11 grāmatas palielinātā drukā. Saruna ar sociālo darbinieci Ilzi Raču par pakalpojumiem, ko sniedz LNERB Cēsu filiāle, par to kāds aprīkojums vajadzīgs, lai varētu klausīties audio grāmatas, par turpmāko sadarbību, testēts audio grāmatas ieraksts uz multifunkcionālā televizora.
- 4) 1. martā Cēsu Centrālajā bibliotēkā seminārā **Cēsu novada pagastu publisko bibliotēku darbiniekiem** prezentācija “Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Cēsu filiālbibliotēkas pakalpojumi iedzīvotājiem”. Piedalās 26 bibliotēku darbinieki.
- 5) 14. martā LNERB Cēsu filiālē saruna ar **Cēsu pilsētas pansionāta** kultūras darba organizatori Baibu Leitenu par audiogrāmatu izsniegšanu pansionāta iemītniekiem.
- 6) 28. martā **Cēsu pilsētas pansionāta** kultūras darba organizatore Baiba Leitena atdod bibliotēkai 10 grāmatas palielinātā drukā (cilvēki nelasot) un paņem pirmos audiogrāmatu ierakstus zibatmiņā.
- 7) 20. aprīlī **Cēsu pilsētas pansionāta** kultūras darba organizatore Baiba Leitena atdod bibliotēkai 1 grāmatu palielinātā drukā. Sarunā pastāsta, ka audiogrāmatu ieraksti zibatmiņā vēl nav izmantoti, domā, ka to darīs rudenī, ziemā.
- 8) 9. jūnijā Cēsu zonālā valsts arhīva pagalmā Lenču ielā bibliotēkas darbiniece piedalās sarunā par arhīvu, bibliotēku un muzeju kultūras mantojumu “Atmiņas institūcijas “**LAMPAS**” gaismā”.
- 9) 29. septembrī telefonsaruna ar **Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagoģi** Ivetu Liepiņu par iespējamo sadarbību, Valdemāra bibliotēkas piedāvājumu.
- 10) 2. oktobrī Valdemāra bibliotēkā tikšanās ar **Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagoģi** Ivetu Liepiņu, saruna par Valdemāra bibliotēkas piedāvājumu skolu audzēkņiem ar īpašām vajadzībām, par iespējām izmantot LnerB lejupielādes sistēmu BALSS un Digitālo bibliotēku.
- 11) 18. oktobrī Cēsu Centrālajā bibliotēkā **Vidzemes novada Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konferencē** “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā” Valdemāra bibliotēkas bibliotekāres Guntas Romanovskas prezentācija “Kas ir pielāgotā literatūra un kā to izmantot”. Piedalās 90 bibliotekāri no Alūksnes, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Smiltenes un Valkas novadiem.
- 12) 24. oktobrī telefonsaruna ar **Cēsu novada Izglītības pārvaldes speciālo pedagoģu** Ivetu Liepiņu. Interesējamies, kas noticis kopš iepriekšējās sarunas:

- esot nosūtījusi e-pasta vēstuli skolu atbalsta personālam un bijusi saruna ar Bērzaines pamatskolu ar informāciju par Valdemāra bibliotēkas piedāvājumu.
- 13) 24. oktobrī telefonsaruna ar **biedrības "Labāka rītdiena"** (senioru dienas māja "Esība" Cēsīs, Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centri "Mārsnēni", "Sērmūkši", "Ziemeļblāzma" Valkā) valdes priekšsēdētāju Eviju Jēkabsoni par iespējamo sadarbību.
 - 14) 26. oktobrī **Cēsu Centrālās bibliotēkas pieaugušo lasītāju apkalpošanas nodaļas** darbinieces iepazīstas ar Valdemāra bibliotēkas krājumu, sniegtajiem pakalpojumiem, datu bāzi.
 - 15) 26. oktobrī Valdemāra bibliotēkā tikšanās ar **biedrības "Labāka rītdiena"** valdes priekšsēdētāju Eviju Jēkabsoni. Informācija par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem: palielinātās drukas grāmatas, audiogrāmatas, izmantojamie tehniskie līdzekļi audiogrāmatu atskaņošanai. E. Jēkabsone informē, ka iegādāsies nepieciešamos atskaņošanas līdzekļus audiogrāmatām.
 - 16) 9. novembrī Valdemāra bibliotēkā tikšanās ar **Spāres pamatskolas** bibliotekāri. Informācija par pielāgotās literatūras (grāmatas vieglajā valodā, audiogrāmatas, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Digitālā bibliotēka) pieejamību bibliotēkā un attālināti, bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem, saruna par iespējamo sadarbību.

Gada otrajā pusē arī Cēsu Centrālās bibliotēkas darbinieki iesaistījās Valdemāra bibliotēkas krājuma un pakalpojumu popularizēšanā:

- 1) 26. septembrī **Cēsu novada publisko un skolu bibliotēku darbinieku seminārā** Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktora vietnieka skaņu ierakstu un IT jautājumos Uģa Skujas prezentācija "Pielāgotās literatūras un citu pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas e-kataloga un lejupielādes sistēmas BALSS izmantošana".
- 2) 28. septembrī **Cēsu pašvaldības mājaslapā** <https://www.cesis.lv> informācija ar fotogrāfijām "Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā pieejams plašs grāmatu krājums cilvēkiem ar redzes traucējumiem".
- 3) Rudens pusē gan Cēsu Centrālajā bibliotēkā, gan pilsētā uz **afišu stendiem** informācija par Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēku, tās pakalpojumiem. Cēsu Centrālajā bibliotēkā un citviet pieejamas **informatīvās lapinas** līdzņemšanai.

Domājam, ka bibliotēkas pakalpojumu popularizēšanai darīts ir daudz, bet atsaucība praktiski nav nekāda.

- **Bibliotēkas informācija tīmeklī**

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkai nav savas mājaslapas, sociālo mediju kontu. Informāciju par saviem pasākumiem, aktualitātēm sniedzam Latvijas Neredzīgo bibliotēkai un Cēsu Centrālajai bibliotēkai, kas to izplata tālāk.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

- **Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām**

Kopš pievienošanas Cēsu Centrālajai bibliotēkai, arī pašvaldības darbinieki ir vairāk informēti par šo bibliotēku.

30. augustā Valdemāra bibliotēku apmeklēja Cēsu Domes priekšsēdētāja vietnieks Atis Egliņš-Eglītis: tikšanās ar SIA "LNB Cēsu mācību un ražošanas uzņēmums" priekšsēdētāju Gunti Grosbergu, Cēsu Centrālās bibliotēkas direktori Natāliju Kramu, saruna par Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas iespējām pārcelties uz ēkas 1. stāvu.

- **Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes**

Valdemāra bibliotēkai ir laba sadarbība ar **Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu teritoriālo organizāciju** jaunu lasītāju iesaistē, kopīgu kultūras pasākumu organizēšanā vietējās kopienas pārstāvjiem. 2023. gadā tika organizēti Baltā galdauta svētki, Baltā

spieķa diena, gada nogales sarīkojums. Visiem šiem pasākumiem bibliotēkas darbinieki ir gatavojuši literāro daļu, kā arī nodrošinājuši prāta spēles un rotaļas.

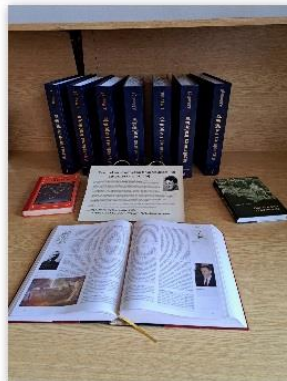
Ar **Vidzemes kultūras biedrību "Harmonija"** sadarbojamies izstāžu un literāru pasākumu organizēšanā. Bibliotēka bija tikšanās ar "Harmonijas" biedriem literāti Sarmu Eneri un gleznotāju, dzejnieku Leonu Stari, izlikta L. Stara gleznu izstāde. Bibliotēkas amatierteātra grupa "Aina" Teātra dienā martā viesojās "Harmonijā" ar uzvedumu "Gandrīz pa jokam".

Pielikumi

Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkā 2023. gadā organizētās izstādes:

- 1) 12.01.-31.01. **"Sarma Enere. Literārais devums"**. Literatūras izstāde.
- 2) 7.02.-20.07. Cēsu mākslinieka **Leona Stara gleznu izstāde "Ar otu dabā"**.
- 3) 7.02.-10.03. **"Leons Staris. Dzīve un darbi"**. Literatūras izstāde.
- 4) 16.02.-1.03. **"Jaunumi mūsu krājumā"**. Literatūras izstāde.
- 5) 13.-29.03. **"Amatierteātrim "Aina" 65 gadi"**. Literatūras izstāde.
- 6) 14.-28.03. **"Jaunumi mūsu krājumā"**.
- 7) 27.-31.03. **"Pirmā ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas"**. Literatūras izstāde.
- 8) 6.-21.04. **"Lasīsim Ingunas Baueres grāmatas, dosimies uz tikšanos ar rakstnieci Cēsu Centrālajā bibliotēkā 21. aprīlī plkst. 16.00"**. Literatūras izstāde.
- 9) 20.04.-28.04. **"Jaunumi mūsu krājumā"**.
- 10) 1.05.-29.12 **"Tev tas jāzina!"** Pastāvīgā literatūras izstāde.
- 11) 2.-19.05. **"Imantam Ziedonim – 90. "Nav laiks. Ir tikai mirkli – ellišķīgi sāpīgi un dievišķi skaisti. Imants Ziedonis""**. Literatūras izstāde.
- 12) 8.-31.05. **"Maijs – vieglās valodas mēnesis"**.
- 13) 15.-26.05. **"Ceļā uz Cēsu Vēstures un mākslas muzeja simtgadi. 18. maijs – Muzeju diena"**. Literatūras izstāde.
- 14) 1.-15.06. **"Rakstniekam novadniekam Jānim Mauliņam – 90. (16.06.1933 – 12.06.2009)"**. Literatūras izstāde.
- 15) 1.-15.06. **"Dabaspētniekam Guntim Eniņam – 90"**. Literatūras izstāde.
- 16) 16.-30.06. **"22. jūnijs – Varoņu piemiņas diena, Cēsu kaujas atceres diena"**. Literatūras izstāde.
- 17) 16.06.-30.06. **"2023. gada otrā ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas"**. Literatūras izstāde.
- 18) 13.-27.07. **"Jaunumi mūsu krājumā"**.
- 19) 7.08.–25.08. **"Literāri gleznieciskās izstādes "Mana paralēlā pasaule 2" autore Gunta Bite – daudzpusīgie tilti"**. Literatūras izstāde.
- 20) 7.08.–30.11. **Guntas Bites literāri gleznieciskā izstāde "Mana paralēlā pasaule 2"**.
- 21) 14.-25.08. **"Jaunumi mūsu krājumā"**.

- 22) 21.08.-10.09. **“29. augustā rakstniecei, amatierteātra “Aina” režisorei, ilggadējai LNERB Cēsu filiālbibliotēkas vadītājai, Ed.Veidenbauma literārās prēmijas laureātei Ainaī Karelei apaļa jubileja”**.
- 23) 18.-27.09. **“Jaunumi mūsu krājumā”**.
- 24) 25.-30.09. **“Trešā ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas”**. Literatūras izstāde.
- 25) 6.-30.10. **“Pirmajam latviešu tautības dzejniekam Neredzīgajam Indriķim – 240 (15.10.1783 – 24.01.1828)”**. Literatūras izstāde.
- 26) 19.10.–10.11. **“Jaunumi mūsu krājumā”**.
- 27) 3.-21.11. **“Par Latviju sardzē ik brīdi / Vien pašiem stāvēt ir lemts. /Leons Staris/”**. Literatūras izstāde.
- 28) 10.-30.11. **“Dzejniekam Ojāram Vācietim – 90. (13.11.1933.–28.11.1983.)”**. Literatūras izstāde.
- 29) 28.11.–19.12. **“Jaunumi mūsu krājumā”**.
- 30) 19.-29.12. **“Ceturkā ceturkšņa jubilāri un atzīmējamās dienas: Ādolfam Alunānam – 175, Albertam Belam – 85, Ilgai Bērzai – 90, Uldim Dumpim – 80, Ilutai Gailei – 55, Ritumam Ivanovam – 55, Albertam Kaulam – 85, Ēvaldam Klujam – 70, Andrim Kolbergam – 85, Vilim Lapeniekam – 115, Edgaram Liepiņam – 95, Neredzīgajam Indriķim – 240, Jānim Porietim – 70, Pēterim Priedem – 105, Ziedonim Purvam – 100, Jānim Rozem – 145, Dainim Rožkalnam – 95, Antonam Salumam – 140, Andrejam Stērstem – 170, Ojāram Vācietim – 90, Edvartam Virzam – 140, Elīnai Zālītei – 125, Robertam Zēbergam – 90, Andrejam Žagaram – 65”**. Literatūras izstāde.
- 31) 20.-29.12. Izstāde **“Katram cimdā ir savs stāsts. Vitas Elksnes (no Melbārdēnu mājām Vecpiebalgā) adīto cimdā izstāde”**.

1. LPP.

IEVĒRĪBAI!
ar 1.decembri

**Raiskuma pagasta bibliotēkas
DARBA LAIKS**

Pirmdien	10.00 – 18.00
Otrdien	10.00 – 18.00
Trešdien	8.00 – 13.00
Ceturtdien	10.00 – 18.00
Piektdien	8.00 – 13.00

SVARĪGI!
KATRA MĒNEŠA PĒDĒJĀ
TREŠDIENĀ
BIBLIOTĒKA SLĒGTA

Pasākumi decembrī

Svētdien, 3.decembrī plkst. 15.00

Auciemmuižā

Pirmās Adventes svētdienas pasākums

Gaidot

ar mums kopā būs mācītājs **Didzis Kreicbergs**

un

Normunds Kietis grupas "Lauku muzikanti" vadītājs un solists

Pasākumu organizē Raiskuma pagasta bibliotēka sadarbībā ar Pārgaujas apvienības pāreālā

Otrdien, 12.decembrī plkst. 17.00

Raiskuma pagasta bibliotēkā

Daumanta Vasmaņa grāmatas

Cēsu novada pagātnes ainas

atkārtotā izdevuma iedzīvināšanas svētki

Pasākumā aicināti piedalīties izdevējs **Kultūras biedrība Harmonija**, rakstniece un visādi spoža personība **Guna Rukšāne** ar savu muzikālo repertuāru pasākumu godinās Daumanta Vasmaņa meita

Lāsma Vasmane - Mašina

Būs iespēja iegādāties grāmatu par ļoti draudzīgu samaksu

Otrdien, 19.decembrī plkst. 16.00

Raiskuma pagasta bibliotēkā

Ziemassvētku muzikālu noskaņu radis **Iveta un Jānis Gabrāni**

Ģimene ar stāstu

Sirds, Dvēsele, Dievs, Prāts

**Raiskuma pagasta bibliotēkas
novembra vēstis
Nr.2**

Jaunās grāmatas ir klāt!

Septembrī visām bibliotēkām Latvijā bija iespēja pieteikties jaunām grāmatām, kuru finansējumu atbalsta Valsts kultūrkapitāla fonds programmā "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām".

Raiskuma pagasta bibliotēka tā ietvaros ir saņēmusi 14 jaunas grāmatas:
Ieva Struka "Par skaisto un aplamo dzīvi";
Dace Rukšāne "Džiki";
Lato Lapsa "Indija ne pa jokam un Pakistāna";
Inga Ābele "Lidijas ziediņi";
Leontīne Apšeniece, dzejoļi bērniem "Saules dārzs";
Autoru kolektīvs "Nekārtības rūķīša enciklopēdija";
Ērika Māldere "3x3 Ziemassvētki";
Zelda "Stāstiņi visiem pieaugušajiem";
Vairis Ozols "Pazudusī meita";
Maija Migla - Streiča "Sapnis par sargeņģeli";
Roberts Galbraits "Piķmelnā sirds";
Inguna Dimante "Greizsirdīgās rotaļas";
Sofija Šovo "Sapnī ar Botičelli";
Ēriks Hānbergs "Trīs tējkarotes cukura".

Paldies Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centram par projekta izstrādi un Cēsu Centrālajai bibliotēkai par grāmatu apstrādi un saņemšanas iespēju.

**Aicinājums izveidot
rokdarbu pulciņu**

Aicinu nekautrīgi atsaukties Raiskumā dzīvojošas adītājas, tamborētājas, izšūšanas rokdarbnieces, lai nākamajā gadā kopīgās pēcpusdienās sanāktu kopā un sirsnīgā atmosfērā dotu un gūtu iespēju apgūt kādu jaunu prasmi un piepildīt laiku ar prieku.
Veidosim interešu pulciņu!
Uzzvaniet man, Janai, 64127832

2. LPP.

Izvēlies, pasūti un saņem!

Katrā bibliotēkā ir savs grāmatu krājums, kura klāsts ir ļoti saistīts ne tikai ar lasītāju interesēm un prasībām, bet arī ar bibliotekāra skatījumu un gaumi uz pieejamās literatūras klāstu.

Gada ietvaros bibliotēkām ir pašvaldības piešķirts finansējums, kur limita ietvaros bibliotekāri iegādājas jaunas grāmatas. Lai krājumu dažādība būtu pēc iespējas plašāka, bibliotekāres grāmatu iegādē sadarbojas, izvēloties atšķirīgu lasāmvielas sortimentu.

Raiskuma bibliotēkai ir ļoti laba sadarbība ar tuvējiem kaimiņiem – Stalbes, Straupes, Priekuļu un Cēsu Centrālo bibliotēku.

Kad savā bibliotēkā jauno grāmatu krājums ir izlasīts, tad lasītājiem ir iespēja pasūtīt grāmatas no citām bibliotēkām vai kopkatalogā internetā.

Pirmajā variantā lasītājs grāmatu piesaka savā bibliotēkā (piemēram Raiskumā), un tās tiek atvestas. Vēl, uzzinot kur grāmata ir pieejama, var doties uz attiecīgo bibliotēku un saņemt to tur. Tāpat uz pieprasītākajām grāmatām ar savas bibliotēkas palīdzību var iestāties gaidītājos un saņemt savu kāroto lasāmvielu noteiktā rindas kārtībā.

Otrajā variantā grāmatas iespējams apskatīt un pasūtīt Cēsu reģiona publisko bibliotēku kopkatalogā: <https://cesis.biblioteka.lv/Alise/lv/home.aspx>

Ir skaidrs, ka bibliotēkām nav iespējams aptvert visu izdevniecību klāstu, tāpēc sadarbojoties lasāmviela ir daudz plašāka.

Par grāmatām var interesēties arī pa Raiskuma pagasta bibliotēkas tālruni 64127832 vai epastu raiskumabiblioteka@cesunovads.lv

Mīlie vecāki, sargāsim savus bēnus arī internetā

Bērnu bibliotēku ikgadējā konferencē, ko rīkoja Cēsu centrālā bibliotēka oktobrī, bija uzaicināta lektore Anita Priede ar lekciju "Bērnu drošība internetā".

Tā rosināta, aicinu ieskatīties mājas lapā **drošinternets.lv**, kur ar spēlēm, ar pasakām, ar dažādu saistošu un interesantu pieeju, speciālisti ir izveidojuši informāciju, kā nebūt lētticīgiem pasaules virtuālajos tīmekļos.

Raiskuma pagasta bibliotēkas vēstis izdod Raiskuma pagasta bibliotēka. Par saturu atbildīgā persona - vadītāja Jana Venta (64127832); epasts: raiskumabiblioteka@cesunovads.lv
izdevums izdots ~30 eksemplāros.

Skaties latviešu filmas!

Ikvienam piedāvājam ieskatīties Nacionālā Kino centra un Kultūras informācijas sistēmu centra kopīgi veidotajā portālā **www.filmas.lv**, kur paveras dažādas iespējas ceļojumam pa Latvijas filmu pasauli.

Tajā ir visplašākā un precīzākā datu bāze par Latvijas filmām. Sadaļā FILMU KATALOGS atrodamas ziņas par vairāk nekā 2700 filmām, kas uzņemtas Latvijā kopš 1920. gada. Vairāk nekā 200 no šīm filmām iespējams bez maksas noskatīties datorā kādā no 783 Latvijas publiskajām bibliotēkām, filmu saraksts pamazām tiek papildināts.

SKATĪTIES > BIBLIOTĒKĀS ir iespēja iepazīt Latvijas filmu izlasi un varbūt pat atklāt sev līdz šim nezināmo un grūti pieejamo Latvijas kino. Nu vairs nav jābēdā, **jo filmas ir atnākušas uz bibliotēku.**

Latvijas filmas var izmantot kā papildu instrumentu skolas programmas mācību materiāla apgūšanai – sadaļā FILMAS SKOLĀS izlasi vietnē visu par šo iespēju.

Vairāk nekā 170 Latvijas filmu izlasi iespējams legāli un bez maksas noskatīties jebkur Latvijas teritorijā, kur vien pieejams internets. Meklē sadaļu SKATĪTIES > LATVIJĀ, arī šis saraksts tiek papildināts, vienojoties ar Latvijas filmu producentiem.

